

NÁRODNÁ AGENTÚRA

**PRE ROZVOJ MALÉHO
A STREDNÉHO PODNIKANIA**

2012

**Audit plnenia odporúčaní
Zákona o malých podnikoch (SBA)
v nadväznosti na aktualizáciu SBA
z roku 2011**

Obsah

Cieľ dokumentu	4
Metodický rámec dokumentu	5
Úvod	7
Kapitola I: Revízia Zákona o malých podnikoch	15
Kapitola II: Postavenie SR z hľadiska plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch	37
Kapitola III: Odporúčania pre zlepšenie uplatňovania Zákona o malých podnikoch v rámci SR.....	75
Príloha	94
Použité zdroje	97
Zoznam tabuliek	100
Zoznam grafov.....	101
Zoznam boxov	102

Skratky

ADR	Alternative Dispute Resolution
BRIC	Brazília, Rusko, India, Čína
CCCTB	Common Consolidated Corporate Tax Base
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development
EIF	Európsky investičný fond (European Investment Fund)
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
ER	Európska rada
EÚ	Európska únia
EVCA	European Private Equity and Venture Capital Association
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MSP	Malý a stredný podnik
NARMSP	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
RK	Rizikový kapitál
RSFF	Risk Sharing Financial Facility
SBA	Small Business Act (Zákon o malých podnikoch)
SEPA	The Single Euro Payments Area
SME	Small and Medium-sized Enterprise
SMEs	Small and Medium-sized Enterprises
SR	Slovenská republika
TDI	Trade Defence Instruments
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie

Cieľ dokumentu

Dokument „*Audit plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch (SBA) v nadväznosti na aktualizáciu SBA z roku 2011*“ hodnotí uplatňovanie odporúčaní iniciatívy Európskej únie „*Zákon o malých podnikoch*“ (z decembra 2008) na Slovensku vo väzbe na revidovaný dokument, ktorý zverejnila Európska komisia začiatkom roka 2011 pod názvom „*Review of the Small Business Act for Europe*“.

Cieľom dokumentu „*Audit plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch (SBA) v nadväznosti na aktualizáciu SBA z roku 2011*“ je:

- Posúdiť rámcové odporúčania Európskej komisie, uvádzané v revidovanom dokumente Zákona o malých a stredných podnikoch - „*Review of the Small Business Act for Europe*“ z pohľadu sektora MSP na Slovensku.
- Preskúmať využívané opatrenia vo vybraných krajinách Európskej únie, uvádzané v revidovanom dokumente „*Review of the Small Business Act for Europe*“ a na základe toho rozpracovať odporúčania pre podmienky Slovenskej republiky.
- Zhodnotiť aktuálne postavenie Slovenska podľa jednotlivých princípov „*Zákona o malých podnikoch*“.
- Porovnať aktuálne postavenie Slovenska podľa jednotlivých princípov „*Zákona o malých podnikoch*“ s ostatnými krajinami Európskej únie na základe disponibilných štatistických ukazovateľov.
- Navrhnuť odporúčania pre zlepšenie uplatňovania „*Zákona o malých podnikoch*“ v rámci SR.

Metodický rámec dokumentu

Dokument „*Audít plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch (SBA) v nadväznosti na aktualizáciu SBA z roku 2011*“ vychádza z iniciatívy Európskej komisie s názvom „*Small Business Act*, čo je možné preložiť ako „*Zákon o malých podnikoch*“ a jeho revidovanej verzii, nazvanej „*Review of the Small Business Act for Europe*“, ktorú zverejnila Európska komisia začiatkom roka 2011.

„*Zákon o malých podnikoch*“ predstavuje komplexný a ucelený rámec, ktorý sa zaoberá koncepciou rozvoja malého a stredného podnikania na úrovni Európskej únie, ako aj jej členských štátov¹.

Štruktúra dokumentu „*Audít plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch (SBA) v nadväznosti na aktualizáciu SBA z roku 2011*“ je nasledovná:

1. Úvod
2. Kapitola I: Revízia Zákona o malých podnikoch
3. Kapitola II: Postavenie SR z hľadiska plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch
4. Kapitola III: Odporúčania pre zlepšenie uplatňovania Zákona o malých podnikoch v rámci SR
5. Príloha
6. Zdroje a zoznamy

Úvod dokumentu sa zameriava na stručné predstavenie iniciatívy Európskej komisie nazvanej „*Zákon o malých podnikoch*“ a zhodnotenie postavenia iniciatívy z hľadiska vnímania jej významu vládou SR od roku 2008 do súčasnosti.

¹ „*Zákon o malých podnikoch*“ nie je normou. Z formálneho hľadiska ide o oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu. To znamená, že text dokumentu nepredstavuje právne záväzný dokument.

Kapitola I: Revízia Zákona o malých podnikoch prezentuje jednotlivé rámcové odporúčania Európskej komisie, uvádzané v dokumente *„Review of the Small Business Act for Europe“* z pohľadu sektora MSP na Slovensku.

Kapitola II: Postavenie SR z hľadiska plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch prináša hodnotenie aktuálneho postavenia Slovenska podľa jednotlivých princípov *„Zákona o malých podnikoch“* a prezentuje porovnanie aktuálneho postavenia Slovenska podľa jednotlivých princípov *„Zákona o malých podnikoch“* s ostatnými krajinami Európskej únie na základe disponibilných štatistických ukazovateľov.

Kapitola III: Odporúčania pre zlepšenie uplatňovania Zákona o malých podnikoch v rámci SR prezentuje odporúčania EK pre zlepšenie podnikateľského prostredia z hľadiska zásad SBA, ktoré sú obsiahnuté v dokumente EK *„Review of the Small Business Act for Europe“* a zamerané na členské štáty EÚ, prezentuje niektoré opatrenia, využívané vo vybraných krajinách Európskej únie a rozpracúva odporúčania pre podmienky Slovenskej republiky.

Príloha dokumentu obsahuje genézu iniciatívy *„Zákona o malých podnikoch“*.

Zdroje a zoznamy sumarizujú v dokumente použité zdroje (dokumenty, informácie) a zoznamy v dokumente prezentovaných tabuliek, grafov a boxov.

V rámci dokumentu *„Audit plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch (SBA) v nadväznosti na aktualizáciu SBA z roku 2011“* sú využité majoritné dáta Európskej komisie, čo umožňuje porovnávať krajiny EÚ (priemer EÚ) voči Slovensku. Údaje EK sú doplnené o dáta a analýzy Svetovej banky, údaje Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a iné minoritné zdroje, ktoré sú uvedené v príslušnom texte.

Úvod

Podstata iniciatívy Európskej únie Zákon o malých podnikoch

„Zákon o malých podnikoch“ predstavuje komplexný rámec, ktorý sa zaoberá politikou malého a stredného podnikania v celej Európskej únii. Hlavným cieľom iniciatívy bolo a naďalej zostáva pomôcť malým a stredným podnikom (**Tabuľka 1**) v ich podnikateľských aktivitách a kontinuálne vytvárať podmienky pre zlepšovanie podnikateľského prostredia.

Tabuľka 1: Definícia malých a stredných podnikov

Typ podniku	Počet zamestnancov	Ročný obrat a /alebo ročná bilančná hodnota	
Mikro podnik	> 10 osôb	> ako 2 mil. EUR	> ako 2 mil. EUR
Malý podnik	> 50 osôb	> ako 10 mil. EUR	> ako 10 mil. EUR
Stredný podnik	> 250 osôb	> ako 50 mil. EUR	> ako 43 mil. EUR

Zdroj: Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov, 2003

Potreba „Zákona o malých podnikoch“ pramení z dominancie malých a stredných podnikov na trhu EÚ (**Box 1**) a z faktu, že typickými podnikmi v Európskej únii sú mikropodniky (podmnožina MSP), tvoriace až 91,8% zo všetkých malých a stredných podnikov.

Box 1: Postavenie MSP v Európskej únii

Malé a stredné podniky v súčasnosti tvoria viac ako 99% všetkých európskych podnikov v nefinančnom sektore a vytvárajú v súkromnom sektore viac ako 67 % pracovných miest. V niektorých priemyselných odvetviach zamestnávajú viac ako 80% obyvateľov Európskej únie².

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm, 2008

² http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

Obsah iniciatívy EÚ „*Zákon o malých podnikoch*“ tvorí súbor desiatich zásad (**Box 2**) a štyroch legislatívnych návrhov³.

„*Zákon o malých podnikoch*“ nie je principiálne unikátna iniciatíva Európskej komisie v snahe o vytvorenie optimálnych podmienok, či rámcov pre kvalitné podnikateľské prostredie v členských krajinách Európskej únie.

Predchodcom tejto iniciatívy je „*Európska charta pre malé podniky*“⁴, ktorá bola schválená členskými štátmi EÚ v roku 2000. Jej prijatie predstavovalo prvú kľúčovú a ucelenú iniciatívu členských štátov smerom k podpore európskeho malého a stredného podnikania.

Hlavným cieľom „*Európskej charty pre malé podniky*“ bolo a je podporovať vytváranie nových pracovných a podnikateľských príležitostí pre MSP, kreovať podmienky na podporu sociálnej inklúzie a rastu európskeho hospodárstva. Štruktúrou a obsahom sa „*Európska charta pre malé podniky*“ rovnako zameriava na 10 základných oblastí (**Box 2**).

„*Európska charta pre malé podniky*“ a aj „*Zákon o malých podnikoch*“ teda vychádzajú z jednoduchého, spoločného základu - vytvoriť také podnikateľské prostredie, v ktorom by mohli malé a stredné podniky jednoduchým spôsobom podnikáť.

„*Zákon o malých podnikoch*“ de facto zahŕňa všetky odporúčania „*Európskej charty pre malé podniky*“ a zároveň odporúčania, aktivity, iniciatívy Európskej komisie v oblasti podpory MSP a kreovaní vhodného podnikateľského prostredia od roku 2000 do roku 2007, resp. 2008.

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:SK:PDF>, strana 5.

⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_sk.pdf

Box 2: Prehľad a porovnanie zásad/princípov SBA a Európskej charty pre malé podniky

Zákon o malých podnikoch⁵	Európska charta pre malé podniky
1. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie	1. Vzdelávanie a odborná príprava pre podnikanie
2. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu	2. Dostupnosť zručností
3. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“	3. Lacnejší a rýchlejší začiatok podnikania
4. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP	4. Lepšia legislatíva a regulácia
5. Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP	5. Zlepšenie on-line prístupu k informáciám
6. Uľahčiť MSP prístup k financiam a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií	6. Zdaňovanie a finančné otázky
7. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh	7. Viac výhod z jednotného trhu
8. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií	8. Posilnenie technologickej kapacity malých podnikov
9. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti	9. Úspešné modely elektronického podnikania a podpora špičkových malých podnikov
10. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov	10. Vytvorenie silnejšieho, efektívnejšieho zastúpenia záujmov malých podnikov na národnej i európskej úrovni.

Zdroj: IHP, spracované na základe dokumentov Európskej komisie, 2012

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:en:PDF>

Akceptácia Zákona o malých podnikoch vládou SR

Obsah a význam „Zákona o malých podnikoch“ zarezoval v podmienkach Slovenskej republiky v období riešenia krízy hneď v roku 2008. Vláda SR (2006-2010) sa v rámci opatrení na riešenie globálnej depresie⁶ zaviazala k implementácii „Zákona o malých podnikoch“ ako relevantného nástroja pre podporu slovenských MSP (Box 3).

Box 3: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2008

Opatrenie vlády SR: Aktualizovať schémy štátnej pomoci (de minimis) pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast vo vzťahu k dočasnému dvojročnému oslobodeniu nad rámec prahu de minimis v oblasti štátnej pomoci do výšky 500 000 EUR a prispôsobiť rámec, čo je potrebné na zvýšenie podpory podnikom, najmä MSP, ako aj úplné vykonávanie akčného plánu pre iniciatívu „Small Business Act“, ktorý Rada prijala 1. decembra 2008.

Gestor: Ministerstvo hospodárstva SR

Spolupracujúci rezort: Ministerstvo financií SR

Termín plnenia: do 30. 06. 2009

Spôsob plnenia: Správa, predložená vláde SR

Zdroj: Aktualizácia opatrení vlády SR na prekonanie dopadov globálnej finančnej krízy, 2008

Význam obsahu, resp. vybraných opatrení „Zákona o malých podnikoch“ v súvislosti s podporou MSP a skvalitňovaním podnikateľského prostredia akceptovala aj v roku 2010 konštituovaná vláda SR prostredníctvom prijatého „Programového vyhlásenia vlády SR 2010 – 2014“⁷.

Vláda SR (2010-2014) sa zaviazala k implementácii viacerých opatrení, ktoré súvisia s odporúčaniami Európskej komisie v kontexte „Zákona o malých podnikoch“. V texte „Programového vyhlásenia vlády SR 2010 – 2014“ vláda SR napríklad deklaruje podporu opatreniam, ktoré urýchľujú vytváranie a liberalizáciu jednotného európskeho trhu, negatívne sa vymedzuje proti nárastu európskej regulácie a byrokracie, avizuje odklon od ekonomiky založenej na lacnej pracovnej sile a smerovanie k ekonomike, ktorá by sa viac opierala o schopnosti a vedomosti, či koncepčný rozvoj vedomostnej ekonomiky a atď. „Programové

⁶ Materiál „Aktualizácia opatrení vlády SR na prekonanie dopadov globálnej finančnej krízy“ schválený uznesením vlády SR č. 969/2008.

⁷ www.vlada.sk

vyhlásenie vlády SR 2010 – 2014“ sa jednoznačne nevyjadruje k vlastnej existencii „Zákona o malých podnikoch“ a potrebe jeho komplexnej a systematickej implementácie (dokumentu ako celku, napríklad vo forme Akčného plánu a pod.)⁸.

Box 4: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 1

Podnikateľské prostredie

- Vláda SR bude dôsledne posudzovať zákony z hľadiska ich účinku na podnikateľské prostredie a rast zamestnanosti a dôsledne bude vyhodnocovať vplyv prijímaných zákonov a regulácií. V rámci kompetencií Ministerstva hospodárstva SR, a v prípade potreby aj ostatných rezortov, vláda SR podporí zvýšenie analytických kapacít vo verejnej správe na zlepšenie podnikateľského prostredia. Vláda SR zároveň vykoná inventúru existujúcich právnych predpisov s cieľom znížiť administratívne a regulačné zaťaženie podnikania o viac než štvrtinu.
- Vláda SR zruší tie právne normy, ktoré majú snahu nesystémovo regulovať trhové prostredie. Bude sa snažiť o sprehľadnenie a zníženie počtu legislatívnych noriem a o stabilizáciu právneho prostredia pre podnikanie.
- Vláda SR sa bude snažiť uľahčiť podnikanie, znížiť administratívnu náročnosť vo všetkých jeho fázach – registrácia, podnikateľská činnosť, ukončenie podnikania alebo presun podnikateľských aktivít na inú osobu.
- Vláda SR podnikne kroky, vedúce k skráteniu času, potrebného na administratívne založenie podniku v súlade s požiadavkami EÚ (najviac tri dni) a rozšíri pôsobnosť jednotných kontaktných miest (JKM) aj na podnikateľské subjekty, podnikajúce na základe iného ako živnostenského oprávnenia. Umožní podnikateľom splniť na JKM administratívne procedúry, vykonávané obchodnými súdmi.
- Informatizáciou štátnej a verejnej správy vláda SR odstráni niekoľkonásobne sa opakujúce požiadavky na informácie, doklady a údaje podnikateľov. Urýchleným zavádzaním služieb eGovernmentu zefektívni procesy vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s podnikateľskými subjektmi. Vláda SR tak vytvorí stimulujúce podmienky na široké využívanie elektronickej komunikácie podnikateľov a štátnej správy vrátane systému elektronickej verifikácie s cieľom znižovania administratívnej náročnosti podnikania

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády SR 2010-2014, 2010

⁸ Vyjadruje sa k nemu ale napríklad dokument „Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie“, ktorý schválila vláda SR vo februári 2012.

Box 5: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 2

- Vláda SR v dôslednej súčinnosti so zainteresovaním jednotlivých rezortov uskutoční audit povolení a licencií, vydávaných štátom. V záujme zníženia bariér vstupu do podnikania a urýchlenia a stransparentnenia konaní v tejto oblasti v odôvodnených prípadoch zruší alebo zmení udeľovanie licencií a povolení na ohlasovací princíp, a to po splnení explicitne stanovených kritérií s cieľom minimalizovať bariéry vstupu do podnikania.
- Vláda SR podnikne kroky k odstráneniu neúmerňých sankcií štátnych, samosprávnych, verejnoprávných a iných správnych orgánov voči malým a stredným podnikom (MSP) pri nesplnení povinností, najmä nepeňažných. Pri menej závažných nedostatkoch zavedie zásadu povinnosti upozornenia pred sankciou a najmä u malých podnikateľov bude uplatňovať prevenciu pred represiou, t. j. vzdelávacími aktivitami pre cieľovú skupinu zabezpečí vyšší stupeň dodržiavania predpisov.
- Vláda SR posúdi zavedenie inštitútu záväzného stanoviska, ktorým si budú môcť podnikateľské subjekty overiť konkrétny postup úradov v prípade nejasných právnych predpisov, a ktoré bude súdne napadnuteľné. Podnikatelia tak nebudú vystavení hrozbe správneho konania za porušenie vágnych či nejasne vykladaných zákonov.
- Vláda SR bude klásť dôraz na prepájanie verejných registrov – dane, sociálne záležitosti, zdravotníctvo, kataster a iné a zanalyzuje možnosť prideľovania jednotnej identifikácie pre podnikateľské subjekty s cieľom znižovať administratívnu náročnosť.
- Vláda SR posúdi všetky možnosti, ako minimalizovať štátnu pomoc v oblastiach, kde je jej poskytovaním neopodstatnene deformované podnikateľské prostredie.
- Vláda SR posúdi možnosti zefektívnenia fungovania agentúr Ministerstva hospodárstva SR, vrátane ich možného zlúčenia.
- Vláda SR bude dôsledne uplatňovať direktívne pravidlo, že pri transponovaní európskej legislatívy do slovenského právneho poriadku by s výnimkou odôvodnených prípadov nemali byť zavádzané administratívne a regulačné prekážky nad úroveň, stanovenú legislatívnymi predpismi EÚ.
- Aby Slovensko nebolo len pasívnym prijímateľom európskych politík, vláda SR bude produkovať návrhy voči orgánom EÚ vo väzbe na podnikateľské prostredie a zvyšovanie jeho kvality a zároveň bude analyzovať spôsob a obsah implementácie regulácií EÚ do právneho poriadku Slovenskej republiky.
- Na skvalitnenie podpory MSP bude potrebné uskutočniť audit efektívnosti programov pre MSP s cieľom ich modernizácie a zefektívnenia, s využitím najlepších príkladov EÚ a OECD.
- V záujme uľahčiť financovanie podnikateľských plánov vláda SR zlepší dostupnosť rizikového kapitálu pre začínajúce inovatívne firmy vytvorením systému, založeného na zapojení súkromných aj verejných zdrojov pri dodržaní trhových princípov.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády SR 2010-2014, 2010

Box 6: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 3

Inovácie

- Slovensko patrí v medzinárodnom porovnaní medzi krajiny s najmenšou inovačnou výkonnosťou, pričom dosahuje len 66 % priemeru krajín EÚ. Podľa údajov a hodnotení EÚ sa Slovensko radí medzi tzv. doháňajúce krajiny spolu s Maďarskom, Poľskom, Rumunskom a podobne a spomedzi 27 krajín EÚ je až na 22. mieste z hľadiska inovačnej výkonnosti. Príčinami sú slabá výskumná základňa bez konkrétnych cieľov, chýbajúci lídri výskumu – veľké podniky, ktoré doň investujú a neefektívna podpora verejného sektora, ale aj nízka motivácia výskumných pracovníkov dosahovať v tomto sektore výsledky na európskej či svetovej úrovni atď.
- Zvýšenie inovačnej výkonnosti Slovenska teda musí byť odpoveďou na uvedené problémy – pritiahnúť investície do výskumu alebo investície, ktoré bude sprevádzať výskum; dostať do výskumnej sféry viac praxe ako teórie a zvýšiť motiváciu výskumných pracovníkov rásť na špičkových odborníkov.
- Vláda SR v spolupráci s podnikovou sférou prehodnotí podporné a motivačné nástroje na rast inovácií v podnikoch a prehĺbenie podpory spolupráce univerzít, výskumných inštitúcií a podnikov s využitím najlepších príkladov z EÚ, vrátane zavádzania nepriamych podporných nástrojov na inovácie.
- Vláda SR bude klásť dôraz na prepojenie problematiky inovácií a priamych zahraničných investícií s cieľom trvalo udržateľného rastu slovenskej ekonomiky.
- Vláda SR jasne definuje medzirezortné kompetencie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií s cieľom zvýšiť inovačné aktivity v podnikovej sfére a koordináciu štátnych inštitúcií pri ich podpore.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády SR 2010-2014, 2010

Box 7: Prístupenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 4

Energetika

- Pri budovaní energetickej infraštruktúry bude vláda SR dôsledne dbať na ochranu životného prostredia a zdrojov pitnej vody, ako aj na plnenie prísnych bezpečnostných pokynov a environmentálnych aspektov.
- Vláda SR podporí rozvoj nízko uhlíkových technológií a energetických zdrojov.
- Vláda SR podporí využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie s ohľadom na predpokladané obdobie životnosti daného zariadenia a dlhodobú návratnosť investícií. Pri projekcii využívania obnoviteľných zdrojov energie zohľadní princíp minimalizácie nákladov pri integrovanom prístupe s cieľom využívania obnoviteľných zdrojov energie a zníženia emisií skleníkových plynov. Prioritou budú technológie, ktorých využitie vedie k cenám energií blízkeým trhovým s ohľadom na únosnú konečnú cenu energie. Podporu obnoviteľných zdrojov energií z malých vodných elektrární zosúladiť s plánmi na protipovodňovú ochranu obyvateľstva.
- Vláda SR podporí zavádzanie princípov zvyšovania energetickej efektívnosti a znižovania energetickej náročnosti na strane výroby, ako aj na strane spotreby, vrátane prípravy a realizácie podporných mechanizmov.

Obchod, služby a zahraničný obchod

- Slovensko je malá a otvorená ekonomika, preto musí aktívne presadzovať svoje obchodno-politické záujmy v rámci spoločnej obchodnej politiky EÚ. Pre slovenský typ ekonomiky je nevyhnutné podporovať ďalšiu liberalizáciu svetového obchodu, odstraňovať obchodné prekážky s cieľom zlepšiť prístup slovenských exportérov na trhy tretích krajín. Vo vnútornom trhu musí byť prioritou rovnovážne postavenie predávajúceho i spotrebiteľa s dôrazom na ochranu spotrebiteľa.
- Vláda SR zreviduje strategické dokumenty na podporu zahraničného obchodu s reálnou implementáciou navrhovaných opatrení s rešpektovaním legislatívy EÚ o spoločnom trhu.
- Vláda SR sa bude aktívne podieľať na tvorbe novej stratégie pre jednotný trh Európskej únie, keďže zahŕňa aj čiastkové politiky, ako sú konkurencia, priemysel, spotrebitelia, energia, doprava, digitálna agenda, sociálne veci, životné prostredie, obchod, dane, regionálne politiky, ale aj justícia a občania.
- Vláda SR vytvorí komunikačný priestor s podnikateľskou sférou pri presadzovaní záujmov v medzinárodných a multilaterálnych organizáciách (WTO, EK, OECD atď.).

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády SR 2010-2014, 2010

Kapitola I: Revízia Zákona o malých podnikoch

V roku 2011 vydala Európska komisia dokument „*Review of the Small Business Act for Europe*“⁹, ktorého cieľom je zhrnutie pokroku, ktorý sa udial od prijatia „Zákona o malých podnikoch“ v roku 2008.

Dokument súčasne nastoľuje potrebu nových úloh, ktoré by relevantne reagovali na výzvy (problémy), plynúce z pretrvávajúcej hospodárskej krízy a prezentuje návrhy na zdokonalenie implementácie „Zákona o malých podnikoch“.

Súčasťou tohto procesu by mali byť aj všetky zainteresované subjekty, pričom prioritnú úlohu majú zohrávať podnikateľské organizácie. Výzva Európskej komisie, vyjadrená v dokumente „*Review of the Small Business Act for Europe*“, nesmeruje len dovnútra bruselskej administratívy, ale rovnako platí (podobne, ako v prípade pôvodných zásad a odporúčaní SBA) pre všetky členské krajiny Európskej únie.

Európska komisia okrem toho exaktne zdôrazňuje fakt, že malé a stredné podniky sú veľmi rôznorodé (líšia sa veľkosťou, činnosťou/aktivitami, či právnou formou) a vyžadujú preto vhodne cielenú a diferencovanú pozornosť politikov.

Základným, pozitívnym konštatovaním z hľadiska rekapitulácie je, že Európska komisia, ako aj všetky členské štáty Európskej únie od roku 2008 podnikli kroky, smerujúce k skvalitneniu regulačného prostredia, administratívy a všeobecne podnikateľského prostredia. EK však súčasne dodáva, že pokrok nie je rovnomerný a stále existuje priestor pre zdokonalenie a účinnejšiu implementáciu.

⁹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf

Za hlavné oblasti, ktoré zostávajú prioritnými aj pre nasledujúce obdobie, Európska komisia považuje zabezpečenie prístupu k finančným zdrojom, využívanie výhod jednotného trhu a inteligentnú reguláciu (nástupca lepšej regulácie).

Vzhľadom na zmeny, ktoré sa udiali v ekonomikách členských krajín (najmä z pohľadu hospodárskej krízy), je potrebné podľa EK pôvodné zásady „Zákona o malých podnikoch“ prispôbiť aj novým výzvam.

Dokument „*Review of the Small Business Act for Europe*“ preto prichádza s inovovaným pohľadom, ktorý navyše reflektuje ciele, ktoré predstavila najnovšia reformná stratégia Európskej únie s názvom „*Europe 2020*“¹⁰ (Box 8).

Box 8: Podstata stratégie Europe 2020

Stratégia Europe 2020¹¹ predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí.

Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- **Inteligentný rast** - vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
- **Udržateľný rast** - podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
- **Inkluzívny rast** - podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Zdroj: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm, 2010

Tento aktualizovaný pohľad je možné zhrnúť v nasledovných výzvach:

- Zabezpečiť, aby sa inteligentná regulácia stala realitou pre európske MSP.
- Venovať špecifickú pozornosť finančným potrebám MSP.
- Vyvinúť úsilie pre posilnenie prístupu MSP na trhy.
- Podporovať MSP pri aplikácii postupov, šetrným voči zdrojom.
- Podporovať podnikanie a podnikateľstvo, tvorbu pracovných miest a rast.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>

¹¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm

Nasledujúci text kapitoly stručne prezentuje jednotlivé, revidované, rámcové odporúčania Európskej komisie, uvádzané v dokumente „*Review of the Small Business Act for Europe*“ z pohľadu sektora MSP na Slovensku. Treba podotknúť, že nejde o principiálne odlišné témy od pôvodných 10 zásad. Európska komisia však ešte viac akcentuje význam MSP pre európsku ekonomiku a potrebu skutočne dôsledných opatrení, ktoré by umožnili MSP slobodné a najmä jednoduché podnikanie nielen v jednotlivých členských krajinách EÚ, na jednotnom trhu EÚ i mimo EÚ.

A. Zabezpečiť, aby sa inteligentná regulácia stala realitou pre Európske MSP

Realizácia princípu/zásady "najskôr myslieť v malom" zostáva v kontexte SBA, ako už bolo predznamenané, aj naďalej kľúčovou myšlienkou. Znamená to pokračovanie v zjednodušovaní regulačného a administratívneho prostredia, čo uľahčuje podnikanie predovšetkým malým a stredným podnikateľom.

Významnú úlohu v tomto zmysle nepredstavujú len návrhy nových právnych predpisov, ktoré boli testované na podmienky a možnosti MSP (ktoré sú zraniteľnejšie, ako veľké podniky), či uplatňovanie princípu „len raz“ (opatrenie eliminujúce byrokráciu), ale aj využívanie nástrojov, ktoré uľahčujú každodenné podnikanie, ako je e-government, či existencia one-stop-shop.

Aj keď sa EK a členské štáty kontinuálne snažia uplatňovať spomínané opatrenia a nástroje, stále existuje potenciál a priestor na ich systematickejšiu aplikáciu. Tento potenciál predstavuje predovšetkým nová agenda EÚ vo forme tzv. inteligentnej regulácie¹² (**Box 9**).

Box 9: Inteligentná regulácia – Od lepšej právnej regulácie k inteligentnej regulácii

Z hospodárskych a finančných problémov, ktoré sa v priebehu posledných dvoch rokov vyskytli, vyplynuli pre regulačnú politiku dôležité ponaučenia. Najvýznamnejším z nich bolo potvrdenie, že trhy neexistujú izolovane. Existujú na to, aby spĺňali účel, ktorým je zabezpečovanie udržateľnej prosperity pre všetkých a ktoré nie sú vždy schopné dosiahnuť samočinne. Regulácia zohráva pozitívnu a potrebnú úlohu. Kríza zvýraznila potrebu – v mnohých prípadoch naliehavú – riešenia neúplných, neúčinných a nedostatočne fungujúcich regulačných opatrení.

Musíme k regulácii pristupovať tak, aby sme presadzovali záujmy občanov a plnili celý rozsah cieľov verejnej politiky od zabezpečenia finančnej stability, až po riešenie otázky zmeny klímy. Právne predpisy EÚ prispievajú takisto k zvyšovaniu konkurencieschopnosti podnikov tým, že posilňujú jednotný trh a odstraňujú nákladné rozdrobenie vnútorného trhu, vyplývajúce z rozdielnych vnútroštátnych pravidiel. Vzhľadom na to, že pri návrate k udržateľnému rastu závisíme od podnikov, a to najmä stredných a malých, je potrebné, aby sme obmedzili ich zaťaženie len na to, čo je skutočne nevyhnutné a umožnili im efektívne fungovanie a hospodársku súťaž.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0543:FIN:SK:HTML>, 2010

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0543:FIN:SK:HTML>

Stručne povedané, pre dosiahnutie ambiciózných cieľov inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, stanovených v stratégii Európa 2020, je správne nastavená legislatíva rozhodujúca.

Program lepšej regulácie už viedol k významnej zmene v tom, ako EK vytvára politiky a návrhy právnych predpisov. Konzultácie so zainteresovanými stranami a posúdenia vplyvu sú teraz neoddeliteľnou súčasťou procesu tvorby politík. Prostredníctvom nich sa zvýšila transparentnosť a zodpovednosť a podporila tvorba politík, založená na dôkazoch. Tento systém sa v rámci EÚ považuje za osvedčený postup a pomáha inštitúciám EÚ pri prijímaní rozhodnutí. EK zjednodušila mnohé z existujúcich právnych predpisov a dosiahla výrazný pokrok v znižovaní administratívnej záťaže.

EK sa domnieva, že je čas pokročiť ďalej. Je potrebné, aby zlepšovanie právnych predpisov prešlo do inteligentnej regulácie, ktorá sa ďalej začlení do pracovných postupov EK. Predseda EK prevzal za inteligentnú reguláciu priamu zodpovednosť a toto oznámenie načrtáva, čo bude inteligentná regulácia znamenať v praxi. Vychádza z viacerých vstupných informácií, vrátane nedávneho uznesenia EP o lepšej tvorbe právnych predpisov a verejnej konzultácie, správy Európskeho dvora audítorov o posudzovaní vplyvu v inštitúciách EÚ a správ výboru pre posudzovanie vplyvu. Na tomto základe EK identifikovala viaceré kľúčové body.

V prvom rade, inteligentná regulácia zahŕňa celý cyklus tvorby politiky – od vytvorenia právneho predpisu, cez jeho implementáciu, presadzovanie a hodnotenie až po revíziu. Je potrebné, aby sme pri vytváraní nových právnych predpisov využívali potenciál systému hodnotenia vplyvu. Toto úsilie však musí sprevádzať snaha spravovať a implementovať existujúce právne predpisy tak, aby bolo zabezpečené, že dosiahnu zamýšľané prínosy. Toto vyžaduje, aby si všetci aktéri boli viac vedomí toho, že náležitá implementácia existujúcich právnych predpisov a zmeny a doplnenia týchto predpisov na základe skúseností s ich uplatňovaním sú rovnako dôležité, ako navrhovanie nových predpisov.

Po druhé, inteligentná regulácia musí byť aj naďalej spoločnou zodpovednosťou inštitúcií EÚ a členských štátov. Títo aktéri dosiahli rôzne veľký pokrok a EK s nimi bude naďalej spolupracovať, aby túto agendu všetci aktívne uplatňovali. To musí byť sprevádzané lepším pochopením, že inteligentná regulácia nie je cieľ sám osebe, ale musí byť neoddeliteľnou súčasťou nášho kolektívneho úsilia vo všetkých oblastiach politík.

Po tretie, názory tých, ktorých sa daný právny predpis týka najviac, musia zohrávať v inteligentnej regulácii kľúčovú úlohu. EK dosiahla veľký pokrok v sprístupňovaní svojej tvorby politiky zainteresovaným stranám. V tejto oblasti je možné ísť ešte o krok ďalej; EK napr. predĺži dobu trvania svojich konzultácií a preskúma konzultačné postupy s cieľom zistiť, ako je možné viac posilniť hlas občanov a zúčastnených strán. To prispeje k zavádzaniu ustanovení Lisabonskej zmluvy, týkajúcich sa participatívnej demokracie do praxe.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0543:FIN:SK:HTML>, 2010

Európska komisia v rámci posudzovania vplyvov regulácií na podnikateľské prostredie plánuje aj naďalej dôsledne uplatňovať MSP test, aby tak zabezpečila, že dopady regulácií (nielen legislatívne návrhy, ale aj politiky) na MSP sú dôkladne zanalyzované. Komisia chce tiež uplatňovať tzv. „kontrolu konkurencieschopnosti“ (tzv. competitiveness proofing), t.j. bude analyzovať schopnosť európskych podnikov, samozrejme najmä MSP, konkurovať na európskych, ale aj zahraničných trhoch. Navyše, pri uplatňovaní MSP testu chce EK rozlišovať medzi existujúcimi rozdielmi v skupine mikropodniky, malé podniky a stredné podniky a v prípade potreby uplatňovať individuálne opatrenia (napríklad zníženie poplatkov alebo zjednodušenie administratívnych, či informačných povinností). Čo je však podstatné aj z pohľadu Slovenska, EK odporúča uplatňovať tieto typy opatrení a postupy aj členským štátom.

Kľúčovou a pomerne pertraktovanou témou nielen EK, ale aj OECD je, že štáty EÚ by sa mali vyhýbať vytváraniu legislatívnej "nadpráci", t.j. nemali by zbytočne komplikovať alebo tzv. „pozlacovať“ regulácie EÚ pri ich prenose do vnútroštátnej legislatívy. Európska komisia v tomto kontexte veľmi otvorene ponúka možnosť pomáhať pri plnení týchto úloh všetkým členským štátom.

S cieľom zabezpečiť, že existujúci regulačný rámec je adekvátny a s cieľom definovať celkový efekt regulačného rámca, chce EK využívať špeciálny nástroj, ktorý nazýva "kontrola vhodnosti/primeranosti (tzv. fitness check)". Využitie tohto nástroja zabezpečí hodnotenie jednotlivých právnych predpisov komplexnejšie, ako tomu bolo doteraz. Týmto spôsobom chce EK identifikovať nesystémové, zastarané alebo neúčinné opatrenia, čo opäť povedie k zníženiu zaťaženia MSP.

Zjednodušovanie administratívy je pre EK rovnako dôležitou časťou tejto agendy (zaviazala sa napríklad zjednodušiť informačné povinnosti pre MSP, či prehodnotiť zjednodušenie požiadaviek, súvisiacich s realizáciou auditu pre malé firmy¹³ a pod).

Ďalším významným opatrením, ktoré EK presadzuje, je účinné zapájanie zainteresovaných subjektov do tvorby politík pre MSP. Dobrým príkladom je v tomto smere rozhodnutie EK

¹³ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/green_paper_audit_en.htm

o predĺžení času, venovaného verejným konzultáciám z 8 až 12 týždňov (platné od roku 2012). Táto úprava by mala zabezpečiť viac priestoru a možností participácie pre všetky zúčastnené strany, ktoré vstupujú/mali by vstupovať do procesu tvorby politik, resp. parciálnych iniciatív pre MSP.

Ideálnym nástrojom zásady, že verejná správa má reagovať na požiadavky MSP, je využívanie prvkov e-governmentu. EK v tomto kontexte dáva do pozornosti svoj „Akčný plán pre e-government“¹⁴ („*The E-Government Action Plan*“), obsahujúci celý rad opatrení, ktoré v konečnom dôsledku umožnia MSP stráviť menej času pri plnení byrokratických požiadaviek.

¹⁴ http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/action_plan_2011_2015/index_en.htm

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- Zabezpečiť, aby proces hodnotenia vplyvu nových návrhov regulácií vždy zahŕňal aj analýzy, týkajúce sa MSP (MSP Test), pričom je nutné brať do úvahy aj rozdiely vo veľkosti MSP.
- V rámci EÚ presadzovať uplatňovanie zásady "len raz", podľa ktorej by mali subjekty verejnej správy upustiť od duplicitného vyžadovania informácií, údajov, dokladov, osvedčení a pod., ktoré už v minulosti od MSP získali.
- Zjednodušiť regulačný rámec EÚ, týkajúci sa účtovníctva pre s.r.o. prostredníctvom revízie požiadaviek na ročné individuálne a konsolidované účtovné závierky.
- V súlade s ideou inteligentnej regulácie preskúmať možnosti eliminácie „pozlacovania“ regulácií členskými krajinami EÚ.
- Uskutočňovať tzv. "fitness checks" s cieľom posúdiť kvalitu a adekvátnosť regulačného rámca a navrhnúť potrebné úpravy.
- Uskutočniť tzv. „performance checks“ jednotného trhu s cieľom preskúmať, a ak je to potrebné aj revidovať problémy, vyplývajúce z rôznych spôsobov uplatňovania EÚ regulácií, vzťahujúcich sa na sektor služieb.

B. Venovať špecifickú pozornosť finančným potrebám MSP

Jedným z kľúčových opatrení SBA je uľahčiť prístup MSP k finančným prostriedkom, vrátane podpory (realizácie) včasných platieb v obchodných transakciách (Zásada: Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií).

V dôsledku ekonomickej krízy zaznamenalo mnoho MSP zhoršenie finančnej situácie, ako aj problémy pri získavaní úveru. Najnovšie prieskumy úverového trhu Európskou centrálnou bankou¹⁵ potvrdzujú tento trend a ukázali, že niektoré európske banky sprísnila úverové štandardy, a tým zhoršili prístup k úverom pre MSP.

Preto sú podľa EK potrebné nové iniciatívy, ktoré by pomohli zlepšiť prístup MSP k finančným zdrojom (napríklad prostredníctvom kapitálových trhov, ale aj podpore investícií prostredníctvom daňovej politiky). Vysoká zadlženosť MSP znamená sťaženie ich postavenia na finančnom trhu. Preto by členské štáty mali nabádať investorov na priame investovanie do aktív MSP, pričom je však potrebné mať na pamäti, že potreby rastúcich spoločností a už etablovaných MSP sú rozdielne.

EK považuje za rozhodujúce posilniť podporné finančné programy a schémy zo strany štátov, ale aj zo strany EÚ. Cieľom programov/schém je riešiť a odpovedať na zlyhania trhu a zlepšiť dostupnosť cudzích zdrojov pre fungovanie MSP. Za obzvlášť dôležité podkladá EK financovanie počiatočnej fázy rastu firiem.

Nové regulácie v súlade s agendou lepšej/inteligentnej regulácie, týkajúce sa finančného sektora (zavedené buď na úrovni EÚ alebo na úrovni členských štátov), by mali byť obsahovať podrobné analýzy ich dopadov na MSP (prostredníctvom MSP testu).

Pre MSP, ktoré nie vždy disponujú adekvátnym majetkom, použiteľným ako záruka, sú logicky veľmi dôležité garančné programy a schémy. Tieto sú dôležité najmä v prípade malých pôžičiek a mikropôžičiek, ktoré sú mimoriadne atraktívne pre MSP. V tomto kontexte spustila EK program pre zvýšenie dostupnosti mikropôžičiek

¹⁵ <http://www.ecb.int/stats/money/surveys/lend/html/index.en.html>

s názvom „Progress Microfinance Facility¹⁶“, pracuje na podpore sprostredkovávania osvedčených postupov z oblasti mikropôžičiek, podpory vzdelávania a ponúka podporu inštitúciám, poskytujúcim mikropôžičky, najmä v rámci programu JASMINE¹⁷.

Z hľadiska problému dostupnosti finančných zdrojov pre MSP EK pripomína, že všetky banky, a to bez ohľadu na ich veľkosť, majú prístup k finančným nástrojom EÚ.

S cieľom predstaviť ucelený program, reagujúci na potreby MSP, sa EK zaviazala prijať akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k finančným zdrojom, vrátane prístupu k rizikovému kapitálu kapitálovým trhom a rovnako sa bude snažiť zlepšiť zosúladovanie ponuky a dopytu rizikového kapitálu v rámci Enterprise Europe Network.

Z hľadiska úrovne EÚ sa Európska komisia domnieva, že finančné nástroje by mali zohrávať významnejšiu úlohu pri uľahčovaní prístupu MSP k finančným zdrojom. V rámci viacročného finančného rámca na obdobie po roku 2013 chce EK zjednodušiť a posilniť existujúci súbor inovatívnych finančných nástrojov (napríklad RSFF¹⁸), ktoré sú určené na podporu MSP a ich rastu.

EK sa chce sústrediť nato, aby zabezpečila, že budúce finančné nástroje EÚ budú hrať kľúčovú úlohu pri riešení trhových nedostatkov, ktoré vo veľkej miere ovplyvňujú fungovanie MSP. Okrem toho sa chce EK zamerať aj na riešenie regulačných nedostatkov, a to prostredníctvom vytvorenia jednotného európskeho trhu s rizikovým kapitálom.

Výzva pre zjednodušenie nástrojov EÚ na podporu výskumu a inovácií, ktorú zverejnila Európska rada v roku 2011, má za cieľ uľahčiť zavádzanie týchto nástrojov. Zámerom ER je zanalyzovať, ako najlepšie prostredníctvom trhového prístupu zabezpečiť existenciu rýchlo sa rozvíjajúcich inovatívnych firiem.

Aj z hľadiska existencie fondov EÚ chce EK posilniť svoju činnosť, zameranú na uľahčenie prístupu MSP k finančným prostriedkom EÚ. V tomto smere bude naďalej pokračovať v

¹⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=836>

¹⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/jasmine_sk.cfm#2

¹⁸ <http://www.eib.org/products/loans/special/rsff/index.htm?lang=en>

účinnom rozdeľovaní rozpočtu Kohéznej politiky na podporu podnikania, predovšetkým časti, zameranej priamo na MSP (celková plánovaná alokácia pre podporu podnikania v súčasnom programovacom období je cca 55 mld. EUR a z toho 27 mld. EUR je explicitne určených pre MSP). Bude tiež aj naďalej pokračovať vo vydávaní výziev v rámci Rámcového programu pre výskum (Research Framework Programme). EK tiež zvažuje, že navrhne spoločný strategický rámec, ktorý by pokrýval všetky existujúce programy, zamerané na podporu výskumu a inovácií, z ktorých ťažia predovšetkým MSP, čím by sa zjednodušili podmienky pre ich aplikáciu.

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- V rámci zjednodušeného a posilneného súboru finančných nástrojov sa bude snažiť pomôcť väčšiemu počtu MSP, a to prostredníctvom posilnenia záručných programov, zameraných na investície, rast, inovácie a výskum.
- Sprístupniť EÚ fondy pre MSP prostredníctvom ďalšieho zjednodušovania postupov.
- V roku 2011 prijať Akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k finančným prostriedkom, vrátane prístupu k trhom s rizikovým kapitálom a s cieľom informovať investorov o investičných príležitostiach, ktoré ponúkajú MSP¹⁹.
- Zvážiť prijatie novej legislatívy (do roku 2012), ktorá zabezpečí, že fondy s rizikovým kapitálom so sídlom v ktoromkoľvek členskom štáte budú môcť fungovať a slobodne investovať v rámci EÚ.
- Na základe požiadaviek Európskej rady preskúmať možnosť zavedenia nástrojov pre zhodnotenie duševného vlastníctva na európskej úrovni, najmä z hľadiska zjednodušenia prístupu MSP k trhu so znalosťami.

¹⁹ Pozn. Plnenie úlohy prezentuje Box 10.

Box 10: Úloha EK - prijať Akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k finančným prostriedkom

Európska komisia dňa 7. 12. 2011 prijala **Akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k finančným prostriedkom**²⁰. Akčný plán sa zameriava na nasledujúce hlavné opatrenia, ktorých hlavným cieľom je zlepšenie prístupu MSP k finančným zdrojom:

- Komisia posilní jej program záruk za úvery a možností využívania nástrojov financovania MSP prostredníctvom rizikového kapitálu v rámci programu pre zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľského sektora a MSP (COSME). Tento typ financovania bude použitý primárne v oblasti výskumu a inovácií a hodnota programu sa bude pohybovať na úrovni 3,5 mld. euro.
- Systém pôžičiek bude naďalej realizovaný prostredníctvom Európskej investičnej banky. Výška pôžičiek sa odhaduje na úrovni 10 mld. euro.
- Ďalšie opatrenia sa budú realizovať prostredníctvom obnovenej kohéznej politiky na roky 2014 – 2020, pričom sa uvažuje o rozšírení tejto politiky na nové oblasti, ako aj vytvorením flexibilnejších podmienok pre čerpanie zdrojov.
- Ďalším z opatrení je vytvorenie jednotného informačného on-line portálu, zameraného na informovanie a poradenstvo pre MSP, týkajúce sa prístupu k zdrojom EU a združujúceho viac ako 600 organizácií z celej EÚ v rámci Enterprise Europe Network.
- Poslednými z hlavných opatrení akčného plánu je zlepšenie monitorovania pôžičkových schém pre MSP a ich informovanie o možnostiach vstupu na kapitálové trhy.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/com-2011-870_en.pdf, 2011

²⁰ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/com-2011-870_en.pdf

C. Vyvinúť úsilie pre posilnenie prístupu MSP na trhy

Vytážiť čo najviac z existencie jednotného trhu pre MSP

Jednotný trh (vrátane digitálneho) a využívanie jeho výhod pokladá EK za jeden z predpokladov pre riešenie otázky udržateľnosti európskej ekonomiky. V kontexte SBA je nevyhnutné, aby nielen EK, ale aj členské štáty podporovali MSP. Význam jednotného trhu zdôrazňuje a potvrdzuje aj najnovšia celoeurópska stratégia „Europe 2020“, ktorá prezentuje rôzne opatrenia s cieľom zlepšiť konkurencieschopnosť EÚ voči jej hlavným obchodnými partnerom. Medzi tieto opatrenia patrí napríklad návrh novej priemyselnej politiky, zohľadňujúcej tému globalizácie, obnovená obchodná stratégia²¹, či podporovanie efektívneho využívania zdrojov. V komunikácii s názvom „Towards a Single Market Act“²² EK predstavuje komplexný súbor opatrení, ktoré si ako hlavný cieľ stanovil zlepšenie fungovania jednotného trhu.

Napriek značnému pokroku MSP pri využívaní výhod jednotného trhu, sú malé a stredné podniky z rôznych dôvodov stále relatívne opatrné v zapájaní sa do medzinárodného obchodu. Takýmito dôvodmi sú napríklad náklady a iné prekážky, spojené so zahraničnými platbami, či prípadné konflikty a nedorozumenia pri realizácii obchodov cez internet.

Okrem toho je podľa EK kľúčovým faktorom pre lepšie fungovanie jednotného európskeho trhu aj nastavenie efektívnejšieho vymáhania zahraničných dlhov. Toto presvedčenie EK vyplýva zo skutočnosti, že neuhradených zostáva viac ako 60% zahraničných dlhov. Riešenie vidí Európska komisia v implementácii ďalších opatrení, ktoré by mali vo veľkej miere uľahčiť vymáhanie dlhov a znovu priniesť dôveru medzi MSP.²³

Z pohľadu MSP je tiež potrebné ešte vo väčšej miere uľahčovať prístup k verejným obstarávaniam, ktoré dnes v EÚ predstavujú 17% HDP.²⁴ Rovnakou výzvou ostáva aj proces/problematika šandardizácie.

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0612:FIN:EN:PDF>

²² http://ec.europa.eu/internal_market/smact/index_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/cwp2012_annex_sk.pdf

²⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/consultations/index_en.htm

Rozdiely v právnej úprave, vzťahujúcej sa na obchodné spoločnosti, zmluvné vzťahy a daňové systémy medzi jednotlivými členskými štátmi predstavujú z hľadiska využívania jednotného trhu ďalší spôsob komplikácie a zbytočné náklady pre MSP, ktoré ich odrádzajú od zahraničného obchodu, či expanzie. Európska komisia preto navrhne jednotné pravidlá pre výpočet základu dane z príjmu pre právnické osoby v rámci celej EÚ. V budúcnosti EK plánuje zaviesť aj úpravy, týkajúce sa DPH, ktoré by mali pomôcť obmedziť administratívnu záťaž MSP.

Európska komisia prikladá relatívne veľký význam podmienkam, ktoré stimulujú angažovanosť MSP v medzinárodnom obchode, vrátane elektronického obchodu. V tomto smere očakáva prínos z projektu SEPA (The Single Euro Payments Area), ktorý umožňuje jednoduchší platobný styk, prináša nižšie náklady (napríklad potrebu len jedného bankového účtu pre obchodovanie v rámci jednotného trhu).²⁵ SEPA rovnako poskytuje pre MSP platformu, resp. možnosti celoeurópskej elektronickej fakturácie.

Z hľadiska rozvoja elektronického obchodu EK dáva do popredia svoju agendu s názvom „*Digital Agenda*“, ktorá si stanovila ambiciózny cieľ, aby do roku 2015 realizovalo svoje nákupy/predaje on-line spôsobom až 33% MSP. V tomto kontexte chce EK podporovať systém lacných, jednoduchých a rýchlych kompenzácií, ktoré by mali nahradiť drahé a zdĺhavé súdne konania. V súčasnosti preto pripravuje návrh právneho predpisu, ktorý by v EÚ presadil alternatívne riešenia sporov, a to ideálnou formou, ktorá by mala fungovať do budúcnosti, je vytvorenie spoločného európskeho on-line systému na riešenie obchodných sporov (či už medzi predávajúcimi navzájom (B2B) alebo medzi predávajúcim a zákazníkom (B2C)).

Ďalším opatrením, ktorým chce EK posilniť jednotný trh, je podrobná analýza nekalých obchodných praktík. V prípade potreby predloží na diskusiu aj nové legislatívne návrhy. Okrem toho EK plánuje otvoriť diskusiu a vydať komunikáciu, týkajúcu sa klamlivej a zavádzajúcej reklamy (regulácia je obsiahnutá v „*Directive on Misleading and Comparative Advertising*“).²⁶

²⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/sepa/

²⁶ Directive 2006/114/EC

Ďalším podstatným prvkom rozvoja jednotného trhu je ponuka dostatočných informácií o existujúcich právnych nástrojoch na ochranu legitímnych záujmov MSP pred nekalými obchodnými praktikami a zavádzajúcimi informáciami. MSP sú napríklad pravidelne poškodzované celou radou neférových konkurenčných praktik, ako sú kartely, či monopoly. Jednu z možností, ako pomôcť MSP uplatňovať svoje právo na náhrady škody, predstavuje snaha EK, ktorá spustila konzultácie na tému systému kolektívneho odškodňovania v rámci EÚ.

EK už v minulosti podnikla celý rad krokov pre posilnenie jednotného trhu. Značné množstvo informácií, súvisiacich s politikou jednotného európskeho trhu, je k dispozícii prostredníctvom informačných služieb EÚ (napr. Enterprise Europe Network, European Small Business Portal, SOLVIT, Your Europe – Business Portal) a internetových stránok jednotlivých členských štátov, ktoré umožňujú MSP prístup k informáciám v ich vlastnom jazyku.

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- Zrealizovať hĺbkovú analýzu nekalých obchodných praktík a v prípade potreby predložiť nové legislatívne návrhy, ktoré by túto problematiku riešili.
- Predstaviť nové daňové návrhy, medzi nimi napríklad legislatívny návrh na vytvorenie spoločného konsolidovaného základu dane (CCCTB) a novú stratégiu uplatňovania DPH, zameranú na zníženie prekážok a administratívnej záťaže, spojených s daňovými povinnosťami MSP.
- V roku 2011 zrealizovať revíziu európskeho systému noriem (z hľadiska štandardizácie)²⁷.
- Pripraviť dokument (príručku), ktorý objasní pravidlá pri označovaní pôvodu výrobkov a bude informovať MSP o možnostiach ochrany ich záujmov.
- Navrhnuť nástroj v rámci Európskeho zmluvného práva, ktorý bude odpovedou na potreby MSP, plánujúce vstúpiť na nové trhy.
- Vytvoriť jednotný postup pre zjednodušenie cezhraničného vymáhania dlhov s cieľom umožniť veriteľovi dostať sa k peniazom jeho dlžníka, aj keď sú uložené na bankovom účte v inom členskom štáte.

²⁷ Plnenie úlohy prezentuje Box 11.

Box 11: Úloha EK - zrealizovať revíziu európskeho systému noriem

Revízia európskeho systému noriem bola zrealizovaná v júni 2011. Pozostáva z dvoch hlavných dokumentov; Prvým z dokumentov je komuniké komisie pre Európsky parlament, Európsku radu a sociálnych partnerov s názvom Vízia pre Európsku štandardizáciu²⁸ a Regulácia o Európskej štandardizácii a doplnení direktív EU 89/686/EEC a 93/15/EEC a direktív 94/9/EC, 94/25/EC, 95/16/EC, 97/23/EC, 98/34/EC, 2004/22/EC, 2007/23/EC, 2009/105/EC a 2009/23/EC²⁹.

Medzi najzásadnejšie novinky v rámci prijatých dokumentov patria:

- Zriadenie poradenského orgánu pre štandardizáciu v oblasti informačných technológií
- Zavedenie procesu priameho vytvárania referenčného rámca, ktorého úlohou bude odporúčanie prijímania štandardov v oblasti informačných technológií, ktoré sú už široko akceptované trhom
- Zavedenie kvalitatívnych kritérií (viď príloha 2, str. 32) pre využívanie určitých technických špecifikácií v oblasti informačných technológií

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/standardization/com-2011-311_en.pdf, 2011

Spoločné úlohy Európskej komisie a členských štátov EÚ pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- V spolupráci s členskými krajinami posilniť rast elektronickej spolupráce na vnútornom trhu, najmä v súvislosti s návrhom Zákona o jednotnom trhu (do roku 2012) s cieľom zabezpečiť vzájomne uznávanú elektronickú identifikáciu a autorizáciu v rámci EÚ a revíziu Smernice o elektronickej podpise.

²⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/standardization/com-2011-311_en.pdf

²⁹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/standardization/com-2011-315_en.pdf

D. Podpora MSP z hľadiska globalizovaných trhov

Globalizované trhy ponúkajú pre MSP nové obchodné príležitosti. Podľa nedávno zrealizovaných výskumov³⁰ sú európske MSP aktívnejšie, ako napríklad MSP v USA, či Japonsku. Až 25% MSP z EÚ exportuje alebo v určitom období exportovalo v priebehu posledných 3 rokov, z toho 13% exportuje dokonca mimo spoločný trh EÚ. Spomínaná štúdia však odkazuje aj na obrovský nevyužitý trhový potenciál, a to najmä v prípade krajín BRIC, ktorých podiel na svetovom HDP (v roku 2030) dosiahne asi 60%. V súčasnosti do týchto krajín exportuje len 7% až 10% MSP.

Nato, aby boli MSP schopné vstúpiť na trhy tretích krajín, musia disponovať nielen správnymi schopnosťami, ale musia mať aj domácu podporu, plynúcu zo správneho regulačného a politického rámca, ktorý im umožní získať konkurenčnú výhodu pri prekonávaní zahraničných regulácií a netarifných bariér³¹.

EK v tomto smere zvažuje realizáciu rôznych opatrení, ako napríklad pomoc pri vstupe na zahraničný trh, poradenstvo ohľadom zahraničných regulácií atď., ktoré by pomohli MSP preraziť na trhoch mimo EÚ. Nové opatrenia majú nadviazať na už existujúci systém podpory, ktorý reprezentujú služby, poskytované existujúcimi obchodnými organizáciami, sieťou Enterprise Europe Network alebo technologickým centrom v Indii (Technology Centre in India), či Európskym centrom pre MSP v Číne (EU SME Centre in China). MSP môžu zároveň ťažiť z opatrení, ktoré boli podniknuté v rámci plnenia, uskutočnených v rámci stratégie EK pre nové trhy - „*Market Access Strategy*“, alebo poznatkov o nových trhoch, ktoré vypracovalo 30 tímov na základe informácií miestnych zástupcov EÚ, veľvyslanectiev a pod.³²

Obchod a medzinárodný obchod má aj inú dimenziu, na ktorú sa chce Európska komisia zamerať. Ide o podporu nových foriem spolupráce medzi firmami, či už z jednej krajiny alebo z rôznych regiónov a štátov. Jedná sa o nový model spolupráce prostredníctvom klastrov a podnikateľských sietí. Tieto nové formy spolupráce umožňujú podnikom spojiť sily a zároveň nestratiť svoju nezávislosť. V tomto zmysle chce EK vypracovať štúdiu, ktorej cieľom je analyzovať tento typ spolupráce MSP. V tejto súvislosti chce EK od roku 2011 spustiť aj

³⁰ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm

³¹ http://ec.europa.eu/trade/index_en.htm

³² <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/market-access/export-from-eu/>

nové programy na podporu svetových klastrov, zameraných na podporu medzinárodnej spolupráce. V kontexte globalizácie a orientácie na medzinárodnú agendu chce EK podporovať najmä oblasť bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce MSP s krajinami tretieho sveta. Zameria sa napríklad na podporu obchodu a integráciu zásad SBA do príslušných dohôd a koordinačných mechanizmov. Okrem toho bude pokračovať v snahe o odstránenie všetkých netarifných prekážok a obmedzení, vzťahujúcich sa na prístup k surovinám.

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- V roku 2011 predstaviť novú stratégiu pre podporu MSP na trhoch mimo EÚ³³ a stratégiu pre globálnu konkurencieschopnosť klastrov a podnikateľských sietí³⁴.
- Vyriešiť problémy MSP z hľadiska využívania nástrojov ochrany obchodu v EÚ (TDI), a to predovšetkým prostredníctvom zlepšenia informovanosti.
- Systematicky riešiť elimináciu netarifných prekážok v Dohode o voľnom obchode, uľahčovať prístup MSP na trhy tretích krajín a prispievať k presadzovaniu práv duševného vlastníctva.

Box 12: Úloha EK - predstaviť novú stratégiu pre podporu MSP na trhoch mimo EÚ

Nová stratégia pre podporu MSP na trhoch mimo EÚ a stratégia pre globálnu konkurencieschopnosť klastrov a podnikateľských sietí, ktorá mala byť prijatá v roku 2011, je v súčasnosti v procese konzultácií.

V súčasnej dobe je dostupný len návrh stratégie³⁵ s názvom „*Small Business, Big World — a new partnership to help SMEs seize global opportunities*“ („*Malé podnikanie, veľký svet – nové partnerstvá MSP pre globálne príležitosti*“).

Stratégia rieši podporu vstupu MSP na globálne trhy mimo EÚ zo strany komisie. Hlavnými navrhovanými opatreniami je poskytovanie podporných a konzultačných služieb zo strany komisie pri uplatňovaní sa MSP na zahraničných trhoch mimo EÚ.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/communication_sme_internationalisation_draft_en.pdf, 2011

³³ Plnenie úlohy prezentuje Box 12.

³⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/files/communication_on_industrial_policy_en.pdf

³⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/communication_sme_internationalisation_draft_en.pdf

E. Podporovať MSP pri aplikácii postupov šetrných voči prírodným zdrojom

Európska komisia už v minulosti prijala rôzne opatrenia s cieľom zvýšiť povedomie MSP o životnom prostredí a otázkach, týkajúcich sa efektívneho využívania energií. Realizovala tiež podporu pri implementácii právnych predpisov, hodnotení energetickej náročnosti, ako aj pri zvyšovaní schopností a kvalifikácie.

Strategický dokument „Európa 2020“ potvrdil oprávnenosť týchto aktivít a definoval MSP ako kľúčových hráčov pri prechode k energeticky úspornému rastu, ktorý vyžaduje cielenú podporu. Aj keď existujú trhové podnety pre optimálne využívanie zdrojov, v mnohých prípadoch ich MSP nevedia správne interpretovať. Na prekonanie všetkých súvisiacich problémov potrebujú MSP nielen dostatok finančných prostriedkov, ale aj včasné informácie a reálnu pomoc, poskytovanú napríklad aj stavovskými alebo poradenskými organizáciami.

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- Implementovať nový Plán pre energetickú efektívnosť („*Energy Efficiency Plan*“) a realizovať aktivity v súlade s Akčným plánom pre eko-inovácie („*Eco-innovation Action Plan*“), ktorý venuje osobitnú pozornosť využívaniu nízko-uhlíkových technológií a energeticky úsporných inovácií zo strany MSP.
- Ďalej rozvíjať konkrétne opatrenia na zvyšovanie odbornosti v oblasti ekológie a energetiky v rámci Enterprise Europe Network. Poznatky a osvedčené postupy by sa mali presúvať z regiónov, ktoré majú rozsiahle skúsenosti, k tým, ktoré zaostávajú.
- Podporovať MSP v oblasti marketingu produktov a služieb, týkajúcich sa najmä nízko-uhlíkových technológií prostredníctvom Enterprise Europe Network.
- Zlepšovať regulácie v oblasti životného prostredia prostredníctvom zberu názorov a podnetov cez Enterprise Europe Network.

F. Podporovať podnikanie a podnikateľstvo, tvorbu pracovných miest a rast

MSP sú hlavnými tvorcami pracovných miest v EÚ. V dôsledku ekonomickej krízy a s ňou spojenými bankrotmi zaniklo približne 3,25 mil. pracovných miest. Podľa údajov EK len Slovenská republika stratila v tomto období (2008-2010) asi 78 tis. pracovných miest³⁶.

V súčasnej situácii je potrebné, aby členské štáty EÚ naďalej podporovali zjednodušovanie administratívnych požiadaviek a postupov pri ukončovaní neúspešného podnikania (Zásada: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu).

Asi jedna tretina problémov MSP pramení z komplikácií pri prevode podniku (Zásada: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie). V blízkej budúcnosti sa odhaduje, že každoročne bude prevedených až okolo 500 tis. podnikov (vytvárajúcich vyše 2 mil. pracovných miest)³⁷, čo je hlavný dôvod, prečo sa EK rozhodla zlepšiť celkové podmienky pri prevode podnikov. EK sa v tomto kontexte zaviazala vypracovať súbor politických odporúčaní.

V rámci svojej nosnej iniciatívy, ktorú publikovala v dokumente „*An Agenda for New skills and jobs*“³⁸ chce EK odhadnúť a zhodnotiť budúcu potrebu kvalifikačných zručností pre mikropodniky a remeselné MSP.

Ďalšou, súvisiacou iniciatívou EK (publikovanou v dokumente „*Youth on the Move*“)³⁹, je agitácia za také vzdelávanie (systém vzdelávania), ktoré skutočne zabezpečí/dokáže zabezpečiť schopnosti a zručnosti, potrebné na začatie podnikania a následný rozvoj MSP.

Dlhodobým problémom EÚ zostáva nízka miera inovatívnych MSP, ktoré sa dokážu transformovať do veľkých, globálne úspešných spoločností. Preto je potrebné, aby boli

³⁶ Európska komisia, SBA Fact Sheet, Slovakia, 2010/2011

³⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/documents/transfers/index_en.htm

³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:EN:PDF>

³⁹ http://ec.europa.eu/education/yom/com_en.pdf

odstránené všetky zostávajúce bariéry. V tomto smere sa EK odvoláva na ďalší odborný dokument, ktorý publikovala pod názvom „*Innovation Union Communication*“⁴⁰.

V kontexte podpory MSP chce EK preskúmať možnosti monitorovania inováčnej výkonnosti mikropodnikov a navrhnúť integrovaný rámec pre rozvoj a propagáciu elektronických zručností, potrebných pre nové inovácie a lepšiu konkurencieschopnosť, a to so zvláštnym dôrazom na malé podniky, začínajúce podniky a rýchlo rastúce MSP (tzv. gazely).

EK nezabúda ani na MSP, ktoré sa líšia od tradičných, na zisk orientovaných firiem. Táto kategória spoločností, ktorá je známa ako "sociálna ekonomika/sociálne podnikanie", zahŕňa neziskové organizácie, združenia, nadácie, družstvá a podobné právne formy. Aby bolo možné reagovať na konkrétne potreby tejto skupiny spoločností, EK avizuje v Zákone o jednotnom trhu rad opatrení, ktoré zaistia rovnaké podmienky pre všetkých.

Úlohy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA môžeme zhrnúť nasledovne:

- Vytvoriť poradenské programy pre ženy - podnikateľky, ktoré budú poskytovať poradenstvo a podporia vznik, fungovanie a rast týchto podnikov. Tieto programy budú spustené minimálne v 10 krajinách EÚ.
- Identifikovať osvedčené, najlepšie postupy na pomoc pri prevode podnikov a spustiť kampaň na ich podporu a uplatňovanie v praxi.
- Prijat' (do konca roku 2011) iniciatívu pre sociálne podnikanie, ktorá sa zameria na podniky, sledujúce sociálne ciele⁴¹.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

⁴¹ Plnenie úlohy prezentuje Box 13

Box 13: Úloha EK - prijať iniciatívu pre sociálne podnikanie

Iniciatíva pre sociálne podnikanie⁴², ktorá sa zameriava na podniky, sledujúce sociálne ciele, bola prijatá Európskou komisiou 25.10.2011. Iniciatíva je zameraná na stimulovanie, rozvoj a rast sociálneho podnikania (sociálnym podnikaním sa rozumejú všetky iniciatívy, ktoré nie sú primárne zamerané na tvorbu zisku, ale na ovplyvňovanie sociálneho povedomia, poskytuje tovary a služby podnikateľským a inovatívnym spôsobom, zisk/prebytok používa na ďalší rozvoj tohto podnikania a je riadená systémom zahŕňania zamestnancov i zákazníkov do svojho podnikania).

Iniciatíva má 11 opatrení, rozdelených do 3 základných oblastí podľa ich zamerania. Prvou skupinou sú opatrenia, zamerané na zlepšenie prístupu k novým zdrojom pre sociálne podnikanie.

Medzi najvýznamnejšie opatrenia v rámci tejto skupiny je možné zaradiť: a) vytvorenie fondu na podporu sociálneho podnikania, b) zvýhodňovanie systému mikropôžičiek, c) implementácia finančných nástrojov v hodnote 90 mil. euro pre zlepšenie prístupu sociálnych podnikov k novým zdrojom, či d) vytvorenie investičných priorít pre Európsku rozvojovú banku a Európsky sociálny fond v oblasti sociálneho podnikania). Druhou skupinou sú opatrenia na zlepšenie propagácie sociálneho podnikania.

Medzi najvýznamnejšie opatrenia v rámci tejto skupiny je možné zaradiť: a) vytvorenie zrozumiteľnej mapy sociálnych podnikov v rámci Európy a identifikovanie najlepších príkladov a modelov sociálneho podnikania, b) vytvorenie databázy značiek a certifikátov, aplikovateľných na sociálne podnikanie pre zlepšenie propagácie sociálneho podnikania a možností ich vzájomného porovnávania sa, c) podporovanie vzniku národných a regionálnych stratégií s cieľom podpory sociálneho podnikania prostredníctvom štrukturálnych fondov a nakoniec d) vytváranie jednotnej a viacjazyčnej platformy pre sociálnych podnikateľov, sociálne inkubátory a klastre, ako aj sociálnych investorov s cieľom zvýšiť možnosť prístupu sociálnych podnikateľov k programom EÚ.

Treťou skupinou sú opatrenia, týkajúce sa zlepšenia sociálneho podnikania prostredníctvom zmeny legislatívneho prostredia. Táto skupina opatrení sa zameriava na: a) zjednodušenie štatútov inštitúcií ako sú European Co-operative Society a European Foundation, b) zdokonalenie kvality verejného obstarávania v oblasti sociálnych a zdravotníckych služieb, c) zjednodušenie implementácie pravidiel udeľovania podpory v oblasti sociálnych a lokálnych služieb.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:EN:PDF>, 2011

⁴² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:EN:PDF>

Kapitola II: Postavenie SR z hľadiska plnenia odporúčaní Zákona o malých podnikoch

Slovenská republika v minulosti nepatrila medzi štáty, ktorých politiky, orientované na podporu malého a stredného podnikania, by Európska únia využívala vo svojich dokumentoch ako príklady najlepšej praxe. V dokumente „*Review of the Small Business Act for Europe*“ sa Slovenská republika spomína v kontexte niekoľkých odporúčaní ako krajina, ktorá zaviedla progresívne opatrenia pre ich naplnenie. To svedčí o už spomínanej akceptácii princípov a odporúčaní SBA zo strany verejnej správy na Slovensku.

Malé a stredné podniky v Európskej únii podľa údajov EK tvoria až 99,8% všetkých podnikov. Typickým podnikom je mikropodnik (až 92% z množiny všetkých MSP).

Tabuľka 2: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v EÚ a SR

		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký	MSP	
		(0-9)	(10-49)	(50-249)	(250+)		
EU - 27 (2008)	počet podnikov v nefin. podnikovej ekonomike (v tis.)	19 313	1 408	228	45	20 949	20 994
	podiel na počte podnikov	92,0%	6,7%	1,1%	0,2%	99,8%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v nefin. podnikovej ekonomike (v tis.)	39 325	27 856	23 410	45 185	90 591	135 776
	podiel na zamestnanosti	29,0%	20,5%	17,2%	33,3%	66,7%	100,0%
Slovensko (2010)	počet podnikateľských subjektov	538 038	11 881	2 806	584	552 725	553 309
	podiel na počte podnikateľských subjektov	97,2%	2,1%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike	772 976	229 160	271 693	489 304	1 273 830	1 763 133
	podiel na zamestnanosti	30,6%	21,5%	17,7%	30,2%	69,8%	100,0%

Zdroj: Údaje za SR - Štatistický úrad SR, prepočet NARMSP, údaje za EÚ 27 - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Z hľadiska zamestnanosti sú štatistiky malých a stredných podnikov rovnako významné, keďže MSP vytvárajú v súkromnom sektore cca 67 % pracovných miest. Štatistika MSP v Slovenskej republike je podobná štruktúre iných členských krajín Európskej únie (Tabuľka 2).

Vo všeobecnosti možno konštatovať (na základe správy, ktorú vydala EK), že aktuálne výsledky Slovenska v plnení opatrení SBA⁴³ nie sú prevratné, skôr zmiešané a pokrok v porovnaní s predchádzajúcimi výsledkami je skôr mierny, resp. žiadny (Box 14).

Box 14: Aktuálne hodnotenie SR Európskou komisiou z hľadiska aplikácie SBA

Zákon o malých podnikoch	Postavenie voči priemeru EÚ
1. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie	Pod priemerom EÚ
2. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu	Pod priemerom EÚ
3. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“	Pod priemerom EÚ
4. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP	Priemer EÚ
5. Prispôsobiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP	Nad priemerom EÚ
6. Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií	Pod priemerom EÚ
7. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh	Nad priemerom EÚ
8. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií	Pod priemerom EÚ
9. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti	N/A
10. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov	Pod priemerom EÚ

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

⁴³ SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011

V dvoch prípadoch (Zásada 7 - Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh, Zásada 5 - Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP) dosahuje SR lepšie výsledky, ako priemer EÚ. V prípade implementácie Zásady 4 - Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP, dosahuje priemerné úspechy. V prípade ostatných 6 zásad Slovensko zaostáva⁴⁴.

Pre porovnanie, v pôvodnom hodnotení EK⁴⁵, kde boli členské štáty Európskej únie rozdelené do troch skupín podľa kvality podnikateľského prostredia pre MSP z hľadiska kritérií SBA, bola Slovenská republika zaradená medzi priemerné krajiny (**Box 15**).

Box 15: Pôvodné delenie krajín EÚ z hľadiska SBA

- a) **Krajiny nachádzajúce sa nad európskym priemerom** – Fínsko, Estónsko, Dánsko, Belgicko, Írsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Švédsko, Veľká Británia
- b) **Krajiny nachádzajúce sa pod európskym priemerom** – Španielsko, Rumunsko, Poľsko, Malta, Taliansko, Grécko, Maďarsko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika
- c) **Krajiny, ktoré sú na úrovni európskeho priemeru** – Rakúsko, Nemecko, Francúzsko, Slovinsko, Slovensko, Portugalsko, Lotyšsko

Zdroj: Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní Európskej komisie na podmienky MSP na Slovensku, 2010

Pre úplnosť je potrebné doplniť, že hodnotenie EK neobsahuje analýzu aktivít, ktoré verejná správa v SR zrealizovala v roku 2011. Ide najmä o opatrenia, ktoré sa opierajú o záväzky z „Programového vyhlásenia vlády SR 2010-2014“ a iniciatívu Ministerstva hospodárstva SR pre zlepšenie podnikateľského prostredia, ktorú schválila vláda SR v dokumente „*Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR*“ vládou SR⁴⁶.

⁴⁴ Opatrenie 9 - **Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti** - nie je predmetom porovnávania EK vzhľadom na chýbajúce dáta.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm#h2-sba-fact-sheets

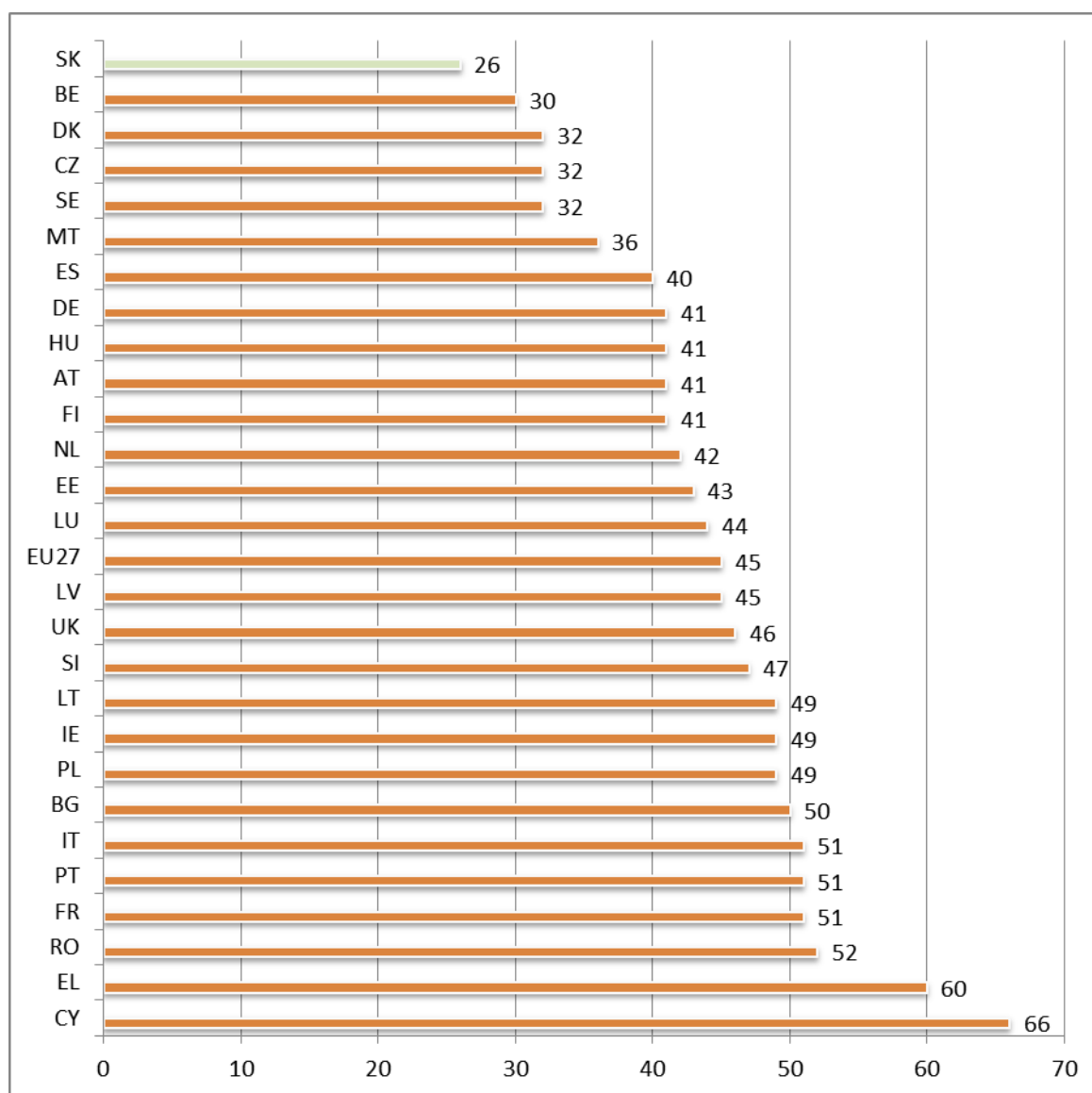
⁴⁶ Dokument bol schválený uznesením vlády SR č. 486/2011

Nasledujúci text prináša hodnotenie aktuálneho postavenia Slovenska podľa jednotlivých princípov SBA a prezentuje porovnanie aktuálneho postavenia Slovenska s ostatnými krajinami Európskej únie na základe disponibilných štatistických ukazovateľov. Toto porovnanie vychádza z hodnotenia EK, ktoré je oficiálne prezentované Európskou komisiou. Text je doplnený aj o významné aktivity, nezahrnuté v aktuálnom hodnotení EK.

1. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

Z hľadiska ukazovateľov, ktoré používa EK na hodnotenie podnikateľského prostredia v kontexte SBA, Slovenská republika vykazuje podpriemerné hodnoty. Najväčší priestor pre zlepšenie (najväčšia výzva) existuje v otázke celkového vzťahu obyvateľov k podnikaniu (podnikanie verzus zamestnanie). Kým na Slovensku by si podnikanie (ako kariéru) vybralo len 26% obyvateľov, priemer EÚ dosahuje 45%, na Cypre napríklad až 66% respondentov (Graf 1).

Graf 1: Podnikanie verzus zamestnanie

Zdroj: Flash Eurobarometer číslo 283, 2009

Navyše len 21,7% populácie si myslí, že je vôbec možné (oplatí sa) začať podnikat', a to vzhľadom na rôzne existujúce prekážky (**Tabuľka 3**), ako je napríklad nedostatok finančných zdrojov, nevhodná situácia pre začatie podnikania, chýbajúca idea pre rozbehnutie podnikania a pod. Pre porovnanie v roku 2007 sa v podobnom prieskume takto vyjadrilo 39% populácie⁴⁷.

Tabuľka 3: Podnikanie

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Podnikanie (% dospelých, ktorí začali podnikat' alebo plánujú začať) /r.2009/	12%	9%
Podnikanie ako príležitosť (% podnikateľov) /r.2009/	55%	40%
Preferencia podnikat' (% respondentov, ktorí by uprednostnili podnikanie) /r.2009/	45%	25%
Príležitosť pre začatie podnikania (% respondentov, ktorí si myslia, že existujú vhodné podmienky pre podnikanie) /r.2009/	28,3%	21,7%

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Podľa EK relevantným dôvodom môže byť nastavenie vzdelávacieho systému, ktorý by mal v študentoch podnecovať kreativitu a iniciatívnosť ako dôležitého predpokladu pre podnikanie.

Tabuľka 4: Podnikanie verzus vzdelávací systém

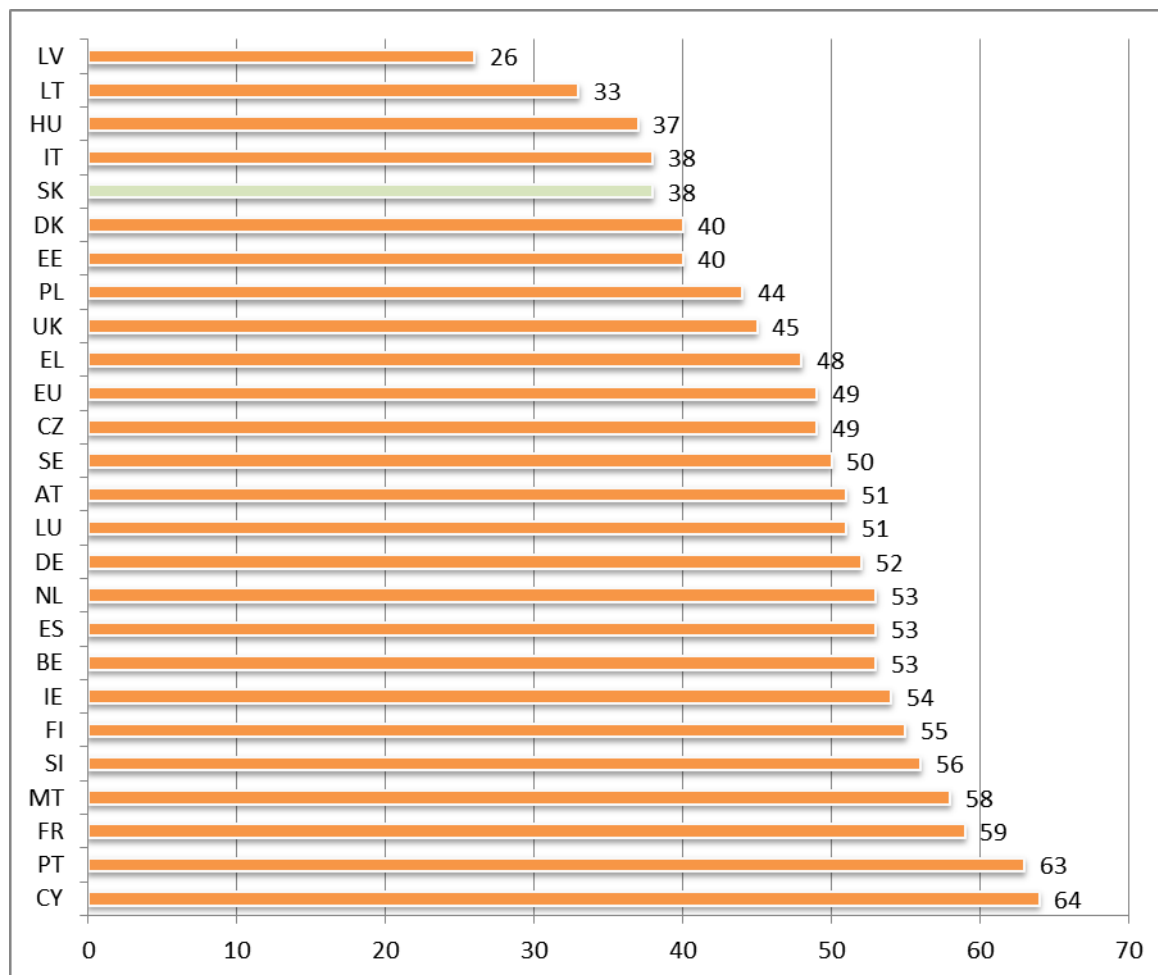
	Priemer EÚ	Slovenská republika
Podiel dospelých, ktorí súhlasia s tvrdením, že vzdelávací systém im pomohol získať vzťah k podnikaniu (%) /r.2009/	49%	38%

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

⁴⁷ Flash Eurobarometer číslo 283, 2009

Len 38% dospeljej populácie v SR oproti 49% populácie EÚ sa domnieva, že školy v nich takéto schopnosti podnecovali (**Tabuľka 4**). Porovnanie výsledkov prieskumu aj v iných krajinách EÚ prezentuje (**Graf 2**), ktorý ukazuje, že Slovensko patrí medzi krajiny so značnými rezervami v tejto oblasti.

Graf 2: Vzdelávací systém, ako iniciátor vzťahu k podnikaniu

Zdroj: Flash Eurobarometer číslo 283, 2009

Problém, ktorý súvisí s budovaním podnikateľskej kultúry, vyplýva z minimálneho začlenenia študentov do aktivít, týkajúcich sa podnikateľského vzdelávania. Aj keď sa na rôznych úrovniach vzdelávania rozvíjajú programy a projekty, súvisiace s implementáciou podnikateľských schopností, tieto nie sú v jednotlivých krajinách EÚ a ani na Slovensku začleňované do učebných osnov a nie sú súčasťou rámca podnikateľského vzdelávania. Ich realizácia teda závisí skôr od nadšenia a dobrej vôle študentov, či učiteľov alebo podnikateľských organizácií (v SR napríklad Združenie podnikateľov Slovenska).

2. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

EK považuje podmienky pre ukončenie podnikania na Slovensku za komplikovanejšie, ako by mohli v skutočnosti byť. To je v rozpore so zásadou druhej šance pre čestných podnikateľov, ktorí zbankrotovali. Nielen čas (4 roky oproti cca 2 rokom), ale aj náklady (18% oproti necelým 11% z majetku dlžníka), ktoré súvisia s procesom ukončenia podnikania, sú na Slovensku vyššie, ako je priemer v EÚ. Navyše ani miera podpory pre opätovný začiatok podnikania na Slovensku podľa EK nedosahuje priemer EÚ (Tabuľka 5).

Tabuľka 5: Druhá šanca

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Čas potrebný na ukončenie podnikania (roky) /r.2011/	1,98 roku	4 roky
Náklady na ukončenie podnikania (náklady na úhradu dlhu ako podiel z majetku dlžníka) /r.2011/	10,78%	18%
Miera podpory pre začatie opätovného podnikania /r.2009/	81%	78%

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Konštatovanie EÚ potvrdzujú aj dáta Svetovej banky, publikované v analýze „*Doing Business 2012*“⁴⁸. Hodnotenie Svetovej banky sa zaoberá (z pohľadu skúmania zásady druhej šance) podobnými/rovnakými ukazovateľmi, ako berie do úvahy EK. V celkovom hodnotení ukončenia podnikania dosahuje Slovenská republika 35. pozíciu zo 183 ekonomík (Tabuľka 6). V parciálnom hodnotení to znamená, že čas, potrebný na ukončenie podnikania, je v SR 4 roky, náklady konania tvoria 18 % z hodnoty majetku, pomer uspokojenia veriteľov je 54,3 centov na 1 USD. Pre porovnanie, napríklad umiestnenie Fínska na 5. mieste rovnakého rebríčka Svetovej banky znamená, že čas, potrebný na ukončenie podnikania, je necelý rok (0,9 roka), náklady konania tvoria len 4 % z hodnoty majetku, pomer uspokojenia veriteľov je 89,1 centov na 1 USD.

⁴⁸ <http://www.doingbusiness.org/rankings>

Tabuľka 6: Hodnotenie zásady druhej šance podľa indikátorov Svetovej banky

Krajina	Pozícia v hodnotení Svetovej banky
Česko	33
Slovensko	35
Rumunsko	97
Bulharsko	90
Lotyšsko	32
Poľsko	87
Estónsko	72
Slovinsko	39
Grécko	57
Maďarsko	66
Luxembursko	49
Portugalsko	22
Švédsko	19
Francúzsko	46
Taliansko	30
Cyprus	23
Litva	40
Nemecko	36
Rakúsko	21
Dánsko	9
Holandsko	7
Španielsko	20
UK	6
Belgicko	8
Fínsko	5
Írsko	10

Zdroj: www.doingbusiness.org, 2012

3. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“

Podľa údajov EK v Slovenskej republike stále existuje priestor pre zlepšenie regulačného a administratívneho prostredia (**Tabuľka 7**).

Tabuľka 7: Najprv myslieť v malom

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Komunikácia a zjednodušovanie pravidiel/procedúr (0-max., 6-min.) /r.2008/	0,39	1,13
Zaťaženie plynúce z vládnych regulácií (1-max., 7-min.) /r.2010/	3,12	2,8
Systém licencií a povolení (0-max., 6-min.) /r.2008/	1,94	2

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

To dokumentujú aj iné zdroje, ako napríklad Svetová banka (**Tabuľka 8**). Podľa jej hodnotenia sa SR zaraďuje medzi krajiny s jedným najväčších administratívnych zaťažení (skúmané na príklade byrokracie, spojenej s daňovými povinnosťami). V hodnotení Svetovej banky sa Slovensko v oblasti daňových povinností umiestnilo na celkovom 130. mieste rebríčka. Podľa štúdie je na Slovensku potrebné zrealizovať 31 platieb do roka, čo zaberie 231 hodín v roku. Najlepšie hodnotenou krajinou boli Maldivy s jednou daňovou platbou do roka, ktorá zaberie menej než 1 hodinu. Ostatné krajiny V4 sa dostali v tomto ukazovateli pred Slovensko. Najlepšie umiestnenie z krajín EÚ dosahuje Írsko, kde sa realizuje 8 platieb, čo zaberie 76 hodín.

V tejto súvislosti dokument „*Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie*“ z februára 2012 uvádza, že na základe uznesenia vlády SR č. 160/2011 Ministerstvo financií SR vypracovalo materiál „*Analýza dosahov zvýšenia sumy pre povinnosť platiť preddavky na daň z príjmov*“. Vláda SR tento materiál vzala na vedomie s odporúčaním nemeňte v období konsolidácie verejných financií sumu pre povinnosť platiť preddavky na daň z príjmov.

Tabuľka 8: Hodnotenie zásady najskôr myslieť v malom podľa indikátorov Svetovej banky

Krajina	Pozícia v hodnotení Svetovej banky
Česko	119
Slovensko	130
Rumunsko	154
Bulharsko	69
Lotyšsko	67
Poľsko	128
Estónsko	51
Slovinsko	87
Grécko	83
Maďarsko	117
Luxembursko	17
Portugalsko	78
Švédsko	50
Francúzsko	58
Taliansko	134
Cyprus	37
Litva	62
Nemecko	89
Rakúsko	82
Dánsko	14
Holandsko	43
Španielsko	48
UK	24
Belgicko	77
Fínsko	28
Írsko	5

Zdroj: www.doingbusiness.org, 2012

Opatrenie, ktoré by sa v hodnotení SR v rebríčku Svetovej banky malo podľa „*Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie*“ na budúci rok prejaviť pozitívnejšie, je prijatie zmien a doplnení Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky (uznesenie vlády SR č. 472/2011), ktorým sa zaviedla primeraná

legisvakančná lehotu pri daňovo-odvodových zákonoch a ostatných zákonoch, ktoré podstatne ovplyvňujú podnikanie. Podstatou je podľa možností stanoviť účinnosť zákonov k 1. januáru kalendárneho roka a stanoviť povinnosť predkladateľa odôvodniť termín účinnosti a dĺžku legisvakančnej lehoty v predkladacej správe materiálu.

Z hľadiska systematického riešenia agendy lepšej regulácie EK oceňuje prijatie dokumentu *„Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov“*, ktorá bola schválená vládou SR v roku 2010 a ktorou sa implementujú pravidlá a systém pre posudzovanie dopadov regulácií na podnikateľské prostredie. Výzvou pre SR okrem iných úloh v agende lepšej regulácie zostáva zapracovanie MSP testu do procesu posudzovania vplyvov.

Významný posun v tejto téme (zásade SBA) predstavuje schválenie dokumentu *„Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR“* vládou SR⁴⁹. Materiál prináša komplexné riešenie problematiky/agendy lepšej regulácie v zmysle realizácie nielen ex ante skúmania dopadov regulácií na podnikateľské prostredie, ale aj ex post skúmania existujúceho regulačného rámca, a to aj v spolupráci so zainteresovanými subjektmi. Implementácia opatrení, navrhnutých v dokumente, predstavuje reálnu šancu na zlepšenie pozície Slovenska v hodnotení EK do budúcnosti.

Pre zabezpečenie tejto agendy bol 1. januára 2011 na Ministerstve hospodárstva SR vytvorený Inštitút hospodárskych analýz, ktorého cieľom prispieť ku kvalite podnikateľského prostredia najmä z pohľadu kvality prijímanej legislatívy, odbúravania nadmernej byrokracie, vypracovania analýz prínosov a nákladov a pod. Aktivita inštitútu sú zamerané najmä na systematické posudzovanie vplyvov (pozitívnych a negatívnych) na podnikateľské prostredie prostredníctvom jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov.

⁴⁹ Dokument bol schválený uznesením vlády SR č. 486/2011.

4. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

Aj keď vo všeobecnosti dosahuje Slovenská republika v hodnotení uplatňovania tejto zásady priemerné hodnoty v porovnaní s EÚ, pri parciálnom hodnotení ukazovateľov sa objavujú výrazné rozdiely (Tabuľka 9).

Tabuľka 9: Dostupná administratíva

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Čas potrebný pre začatie podnikania (dni) /r.2011/	14,26	16 dní ⁵⁰
Náklady spojené so začiatkom podnikania (% príjmov na hlavu) /r.2011/	5,47%	1,9%
Minimálny počiatočný kapitál (% príjmov na hlavu) /r.2011/	18,76%	22,2%
Čas potrebný pre transfer majetku (dni) /r.2011/	33,96 dňa	17 dní
Náklady potrebné pre transfer majetku (% z hodnoty) /r.2011/	4,68%	0%
Počet daňových platieb za rok /r.2011/	16,94	31
Čas potrebný na plnenie hlavných daňových povinností (hodiny za rok) /r.2011/	218,03 hodiny	257 hodín
Náklady na vymáhanie záväzkov (% z pohľadávky) /r.2011/	20,84%	30%
Dostupnosť 8 základných verejných služieb pre podnikateľov v on-line režime /r.2010/	89,35	87,5

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Európska komisia napríklad pozitívne hodnotí zmeny prijaté v súvislosti so začiatkom podnikania, naopak priestor vidí v administratívnych nákladoch spojených s každodenným podnikaním (ukazovateľ daňové povinnosti a s nimi spojená byrokracia), čo korešponduje aj s problémami, identifikovanými v predchádzajúcej zásade. Podľa údajov Ministerstva

⁵⁰ Ukazovateľ vychádza z údajov Svetovej banky.

hospodárstva SR bola administratívna záťaž na Slovensku v roku 2010 na úrovni 1 % HDP v bežných cenách, čo zodpovedá hodnote približne 659 mil. Eur. Odhadované administratívne náklady sa v roku 2010 pohybovali na úrovni približne 3 % HDP, cca 1,9 mld. Eur⁵¹.

Pre zhodnotenie postavenia Slovenska môžeme využiť aj porovnanie s ďalšími krajinami EÚ (Tabuľka 10) v ukazovateľoch, vzťahujúcich sa na začiatok podnikania⁵². Slovensko je vyhodnotené Európskou komisiou ako krajina, v ktorej je v porovnaní s inými krajinami EÚ začiatok podnikania relatívne náročnejší.

Tabuľka 10: Začiatok podnikania prostredníctvom ONE-STOP-SHOP (OSS) – časť 1

Krajina	Plná funkčnosť OSS	Čas potrebný na založenie firmy (dni)	Náklady potrebné na založenie firmy (EUR)
Belgicko	áno	1,5	517
Bulharsko	áno	3-7	56
Česká republika	nie	15	345
Dánsko	áno	1	89
Nemecko	nie	5	226
Estónsko	áno	2	185
Írsko	nie	2-5	50
Grécko	nie	5	910
Španielsko	áno	17,5	115
Francúzsko	áno	4	84
Taliansko	áno	1	2 673

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/startups2011_en.pdf, 2011

⁵¹ Zdroj: Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR, schválený uznesením vlády SR č. 486/2011

⁵² http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/startups2011_en.pdf

Tabuľka 11: Začiatok podnikania prostredníctvom ONE-STOP-SHOP (OSS) – časť 2

Cyprus	áno	5	265
Lotyšsko	nie	4	205
Litva	áno	4	130-289
Luxembursko	áno	14	1 000
Maďarsko	áno	2	392
Malta	nie	5-8	210
Holandsko	nie	2	1 040
Rakúsko	áno	11	385
Poľsko	nie	20-23	369-488
Portugalsko	áno	1	300-360
Rumunsko	áno	3	100-125
Slovinsko	áno	3	0
Slovensko	nie	12	335
Fínsko	áno	8	330
Švédsko	áno	16	185
Veľká Británia	áno	6	33

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/startups2011_en.pdf, 2011

Aj v súvislosti s plnením tejto zásady je ale potrebné spomenúť už uvádzaný dokument vlády SR - „*Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR*“, ktorý je vo veľkej miere orientovaný na plnenie tejto zásady SBA. Dokument obsahuje desiatky návrhov odporúčaní s pozitívnym dopadom na kvalitu podnikateľského prostredia, ktoré EK pri svojom hodnotení nevzala do úvahy. Opatrenia sa opierajú o systematické aktivity Ministerstva hospodárstva SR v oblasti skúmania a merania administratívneho zaťaženia, ktoré boli spustené v rámci iniciatívy Ministerstva hospodárstva SR „Agenda lepšej regulácie

v Slovenskej republike a Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v Slovenskej republike 2007 – 2012⁵³.

Celkový počet 94 opatrení, ktoré materiál prezentuje, je rozdelený do troch základných okruhov:

- a) Prvý z nich tvoria krátkodobé opatrenia, zamerané na zlepšenie postavenia Slovenskej republiky v rámci medzinárodných hodnotení.
- b) Druhý obsahuje strednodobé opatrenia, vyplývajúce zo záväzkov Slovenskej republiky voči EÚ v záujme znižovania administratívneho zaťaženia s perspektívou plnenia do konca roka 2012.
- c) Tretí sa týka opatrení, navrhnutých na základe konzultácií s podnikateľskými zväzmi a združeniami. Súčasťou sú aj opatrenia, vyplývajúce zo záverov *„Správy o podnikateľskom prostredí za rok 2010“*.

V súčasnosti má MH SR pripravený súhrn ďalších opatrení, ktoré bude analyzovať a konzultovať s príslušnými rezortmi a odbornou verejnosťou a navrhovať ich realizáciu.

Realizáciu a implementáciu návrhov dokumentuje materiál *„Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie“* z februára 2012, ktorá vymenúva rad zrealizovaných aktivít v prospech podnikateľského prostredia z hľadiska plnenia tejto zásady SBA, ktoré neboli zohľadnené v hodnotení Európskej komisie. Tieto opatrenia by mali výrazným spôsobom posunúť SR v medzinárodnej komparácii krajín z pohľadu kvality podnikateľského prostredia i konkrétne tejto zásady SBA. Medzi úspešné opatrenia patrí zavedenie neplatenia správneho poplatku pre elektronické podania o živnostenské oprávnenie, rozšírenie služieb jednotných kontaktných miest i o možnosť registrácie podnikateľských subjektov aj mimo živnostenského zákona, poskytovanie cezhraničných služieb, skrátenie doby na vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení (3 dni), prijatie zásady pre odloženie sankcionovania pri nedodržaní podmienok a povinností, ktoré vyplývajú pre podnikateľov zo živnostenského zákona a osobitných predpisov.

⁵³ Materiál bol schválený vládou SR uznesením č. č. 833/2007.

5. Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

V plnení opatrení tejto zásady dosahuje Slovensko celkovo lepšie výsledky, ako priemer EÚ (Tabuľka 12). Pozitívne výsledky má SR najmä v podiele MSP na účasti a realizácii aktivít, ktoré pochádzajú z verejných obstarávaní (65% oproti 38% v EÚ).

Tabuľka 12: Štátna pomoc a verejné obstarávanie

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Podiel MSP na hodnote kontraktov z verejného obstarávania /r. 2008/	38%	65%
Štátna pomoc pre MSP (% celkovej pomoci) /r.2009/	6,9%	1,7%
Priemerné omeškanie platieb zo strany verejného sektora (dni) /r. 2010/	25,1	21
Dostupnosť elektronického verejného obstarávania /r. 2010/	72,94	76

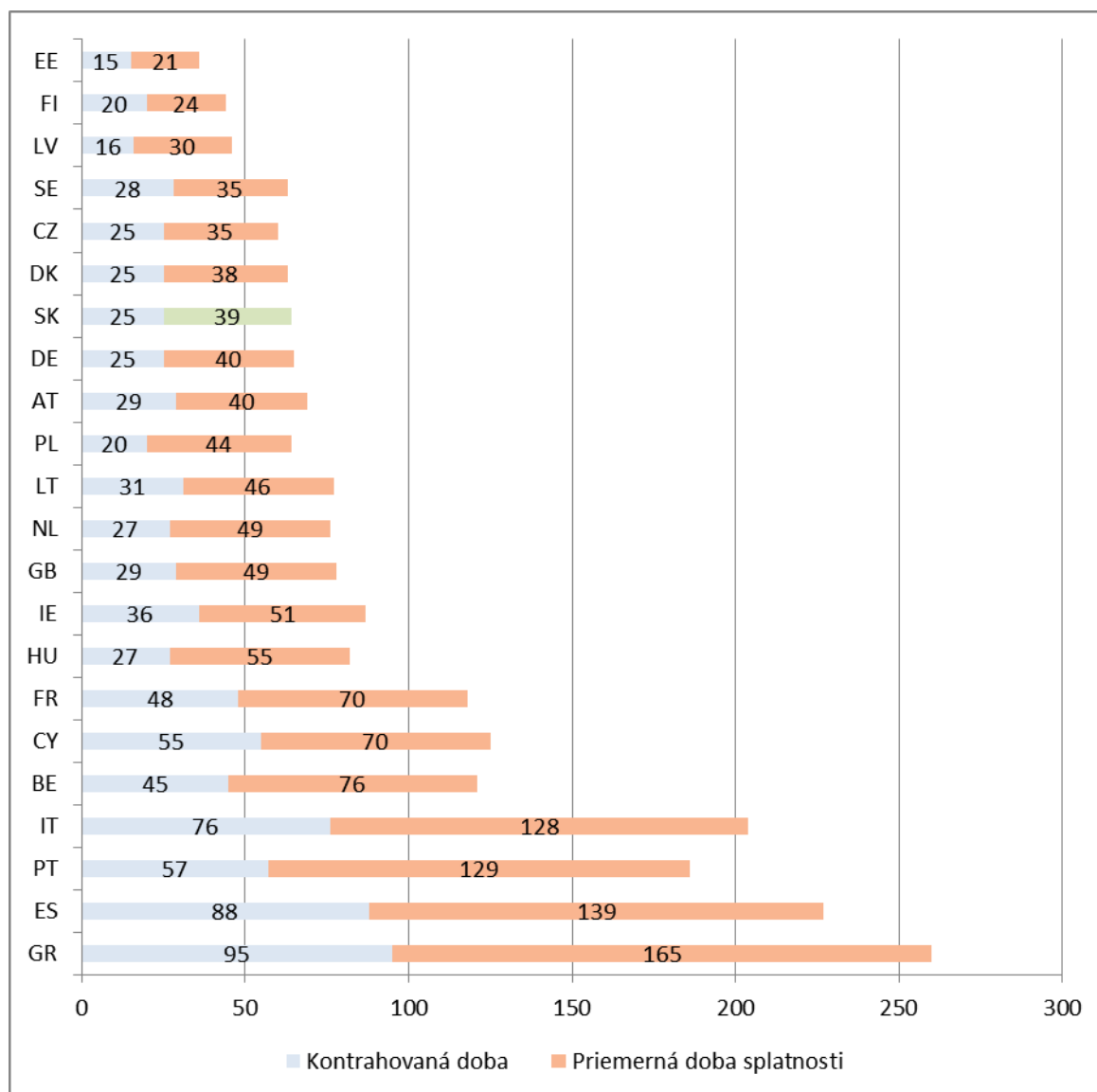
Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Podľa údajov Úradu pre verejné obstarávanie⁵⁴ z roku 2010 z hľadiska veľkosti podniku, t. j. podľa počtu zamestnancov a hodnoty zmlúv verejného obstarávania, pripadá na veľké podniky (250 a viac zamestnancov) 14,3 %, na stredné podniky (50 až 249 zamestnancov) 23,4 %, na malé podniky (0 až 49 zamestnancov) 59,0 % a podnikateľské subjekty so sídlom v zahraničí a iné nezistené subjekty 3,3 %. Spolu pre MSP pripadá teda až 82,4%. Naproti tomu využívanie štátnej pomoci MSP a špeciálne malými podnikmi je – podobne ako v iných krajinách EÚ, iba marginálne (1,7% oproti 6,9%).

⁵⁴ Údaje sú publikované v dokumente „Informácia o celkovom štatistickom vyhodnotení procesu verejného obstarávania za rok 2010“, <http://www.uvo.gov.sk/legislative/vladne/stat2010/stat2010.html>

Lepšie výsledky, ako je priemer EÚ, dosahuje Slovensko aj z hľadiska omeškania platieb zo strany verejných autorít (21 dní oproti cca 25 dňom v EÚ). Dokument „*Evaluation of SMEs' access to public procurement markets in the EU*“ prináša porovnanie kontrahovaných termínov platieb a skutočných termínov platieb v rôznych krajinách EÚ. Aj podľa tohto porovnania má Slovensko v porovnaní s inými členskými krajinami veľmi solídne výsledky (Graf 3). Naproti tomu napríklad v Grécku je zvyčajná doba splatnosti na úrovni 95 dní, pričom reálna splatnosť dosahuje až 165 dní.

Graf 3: Priemerná doba splatnosti zo strany verejnej správy v EÚ

Zdroj: Evaluation of SMEs' access to public procurement markets in the EU, 2010

6. Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

Čo sa týka situácie z hľadiska dostupnosti kapitálu pre MSP, Slovenská republika patrí ku krajinám, ktoré sú podľa hodnotenia EK pod priemerom EÚ (**Tabuľka 13**), aj keď v mnohých ukazovateľoch SR dosahuje lepšie výsledky, ako iné krajiny EÚ.

Tabuľka 13: Dostupnosť kapitálu

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Podiel odmietnutých žiadostí o úver pre MSP /r.2009/	23 %	19 %
Dostupnosť štátnych podporných programov vrátane záruk (% tých, ktorí pocítili zhoršenie) /r.2009/	22 %	14 %
Ochota bánk poskytnúť úver (% tých, ktorí pocítili zhoršenie) /r.2009/	30 %	13 %
Rozdiel medzi úrokovou sadzbou úverov do a nad 1 mil. EUR /r.2010/	23,98 %	20,35 %
Celkový čas pre príjem platby (dni) /r.2010/	54,02 dňa	42 dní
Neuhradené platby (% celkového obratu) /r.2010/	2,78 %	3,5 %
Investície rizikového kapitálu – ranné štádium (%HDP) /r.2005/	0,014 %	0,001 %
Kvalita úverových informácií /r.2011/	4,47 %	4 %
EÚ fondy 2007-2013 zamerané na podporu podnikania a MSP (% z alokácie) /r.2011/	22 %	3,9 %
Podiel z EAFRD na tvorbu a rozvoj podnikania (% z alokácie) /r.2011/	2,29 %	0 %

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Pozitívne vyplývajú z hodnotenia EK parciálne ukazovatele, ktoré hodnotia získavanie kapitálu (úverov) z privátnych zdrojov, kde Slovensko dosahuje lepšie údaje, ako priemer EÚ; ešte lepšie výsledky prezentujú dáta Eurostatu z roku 2010 (**Tabuľka 14**), úspešnosť slovenských MSP (76,1%) pri žiadostiach o úver dosahuje napríklad úroveň Nemecka (75,9%).

Tabuľka 14: Miera úspešnosti získania úveru MSP v roku 2010 (%)

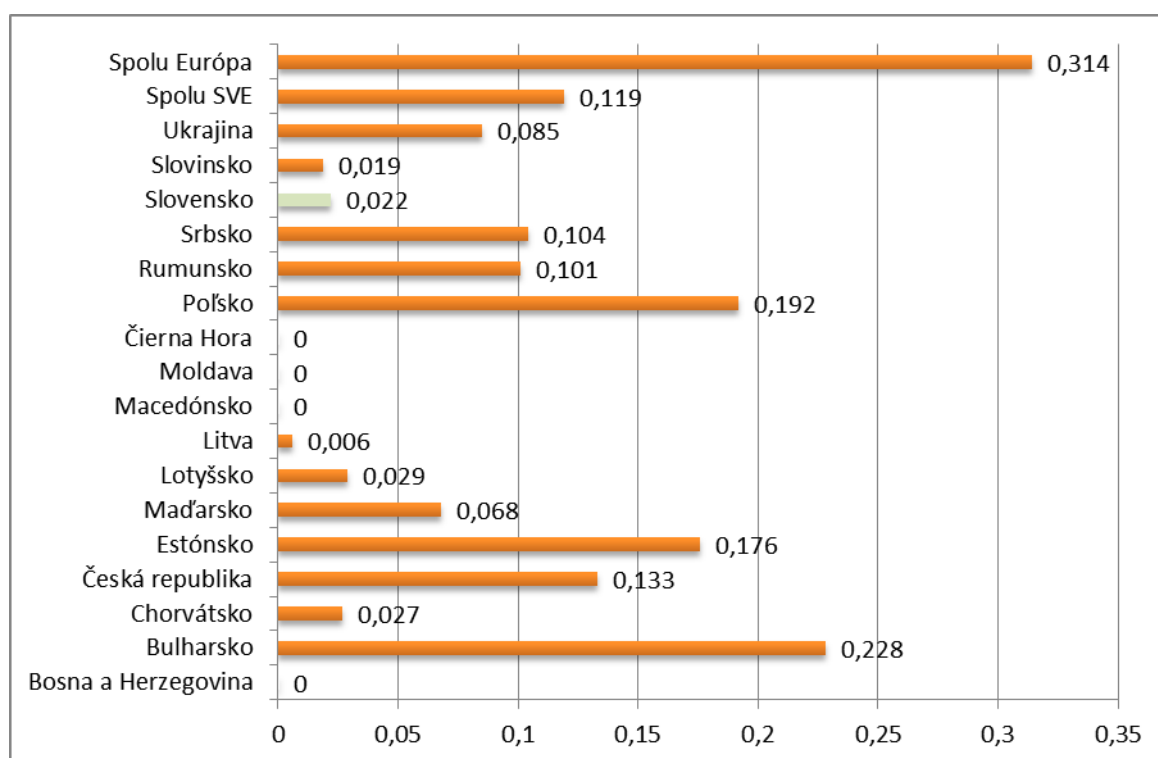
Štát	Úspešné MSP	Čiastočne úspešné MSP	Neúspešné MSP
Belgicko	83,1	11,2	5,7
Bulharsko	42,5	22,0	35,5
Dánsko	59,8	21,7	18,5
Nemecko	75,9	15,9	8,2
Írsko	53,2	20,2	26,6
Grécko	59,6	29,6	10,8
Španielsko	59,1	27,8	13,2
Francúzsko	83,3	9,7	7,0
Taliansko	78,4	16,7	4,9
Cyprus	76,7	19,1	4,2
Lotyšsko	63,5	10,2	26,4
Litva	58,4	20,4	21,2
Luxembursko	68,4	20,9	10,7
Malta	91,3	6,5	2,2
Holandsko	61,3	16,2	22,5
Poľsko	85,4	10,3	4,3
Slovensko	76,1	14,7	9,2
Fínsko	95,9	3,9	0,2
Švédsko	79,7	14,1	6,1
Veľká Británia	64,6	14,7	20,8

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Access_to_finance_statistics, 2010

Rovnako lepšie postavenie dosahuje SR aj z hľadiska nákladov pre získanie úveru do a nad 1 mil. EUR, kde pozícia 20% znamená, že náklady, súvisiace s úverom pre malých podnikateľov, sú v priemere o 20% vyššie, ako v prípade veľkého podniku (v EÚ je to v priemere takmer 24%).

Tradičným problémom Slovenska je dostupnosť rizikového kapitálu, ktorý je dôležitý najmä pre inovatívne spoločnosti (podiel rizikového kapitálu na investíciách je v použítom hodnotení EK len 0,001% z HDP oproti 0,014% z HDP v priemere EÚ krajín).

Graf 4: Private equity investície v SVE (% HDP) v roku 2009-2010

Zdroj: EVCA, CEE Statistics, 2011

Dlhodobou diskutovanou témou je v tejto súvislosti implementácia programu JEREMIE (Box 16).

Box 16: Iniciatíva JEREMIE

Iniciatíva JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) ponúkajú členským štátom EÚ možnosť čerpať časť svojich štrukturálnych fondov EÚ prostredníctvom národných a regionálnych riadiacich orgánov na účely financovania malých a stredných podnikov vo forme vlastného kapitálu, pôžičiek alebo záruk formou revolvingového holdingového fondu, ktorý pôsobí ako zastrešujúci fond.

JEREMIE vytváraním špecializovanej siete finančných inštitúcií, participáciou EIF a EIB, ako aj ostatných medzinárodných finančných inštitúcií, je navrhnutý tak, aby odstránil problémy MSP v oblasti prístupu k financiám. Zdroje JEREMIE sú odvodené z európskych štrukturálnych fondov na finančné obdobie 2007 – 2013 spolu s dodatočným kapitálom, pripraveným pre členské štáty únie a ich regióny na ich rozvoj.

Zdroj: www.eif.org, 2012

Na Slovensku je pre iniciatívu JEREMIE vyčlenených 100 mil. EUR. Aktivity ohľadom realizácie iniciatívy začali už v novembri roku 2010, kedy manažér iniciatívy EIF prezentoval prvé 2 produkty: nástroje rizikového kapitálu a portfóliovú schému záruk prvej straty (First Loss Portfolio Guarantee - FLPG). Tretí produkt iniciatívy JEREMIE zatiaľ nebol určený.

18. augusta 2011 bola pre Slovensko spustená výzva, zameraná na výber finančných sprostredkovateľov pre poskytované záruk v rámci FLPG. Na tento produkt sú alokované zdroje Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v celkovej sume 50 mil. EUR.

Výzva na výber sprostredkovateľov pre nástroje rizikového kapitálu, ktorí budú poskytovať MSP financie vo forme equity a quasi-equity (vstupu do vlastného imania spoločností v pozícii ko-investora), bola spustená v januári 2012. Celková suma alokovaného kapitálu, pochádzajúca z Operačného programu Bratislava a Výskum a Vývoj, predstavuje 31 mil. EUR (**Tabuľka 15**).

Tieto prostriedky budú proporcionálne rozdelené v 2 - 4 fondoch (**Tabuľka 15**). Existujú 3 varianty vytvorenia fondov na Slovensku, realizácia ktorých bude závisieť od sily manažéra

fondu pritiahnúť záujem súkromných investorov a zároveň od geografického rozloženia (EIF plánuje vytvoriť jeden fond v Bratislave a druhý v regióne mimo Bratislavy).

Varianty existencie fondov sú nasledovné:

- 1) 2 fondy: 1 Seed Fund – pre celé územie SR + 1 Venture Capital Fund/Co-Investment Fund – pre celé územie SR.
- 2) 3 fondy: Seed Fund – Bratislava + Seed Fund – mimo Bratislavy + Venture Capital Fund/Co-Investment Fund – pre celé územie SR.
- 3) 4 fondy: Seed Fund – Bratislava + Seed Fund – mimo Bratislavy + Venture Capital Fund/Co-Investment Fund – Bratislava + Venture Capital Fund/Co-Investment Fund – mimo Bratislavy.

Tabuľka 15: Realizácia iniciatívy JEREMIE v SR v oblasti rizikového kapitálu⁵⁵

Výška alokovaného kapitálu	Región	Finančný nástroj
3,3 mil. EUR	Bratislava	Seed Fund
5,6 mil. EUR	Bratislava	Venture Capital Fund alebo Co-Investment Fund
22,1 mil. EUR	Mimo Bratislavy	Venture Capital Fund alebo Co-Investment Fund, z toho alokácia max. do 4 mil. EUR vyčlenená pre Seed Fund

Zdroj: www.eif.org, 2012

Najväčšia časť kapitálu bude smerovať do menej rozvinutých regiónov Slovenska mimo Bratislavy. Seed Fund bude predstavovať objemovo najmenší finančný nástroj, ktorý bude riadený schémou štátnej pomoci a maximálna výška investície bude predstavovať maximálne 200 tis. EUR na základe de minimis schémy. Venture Capital Fund a Co-Investment Fund sa budú od Seed Fundu odlišovať už svojim charakterom, nakoľko oba Fondy vyžadujú participáciu súkromného investora do výšky 50% investovaného kapitálu z európskych zdrojov. Líšiť sa budú od seba výškou investície a objemom spravovaných

⁵⁵ Call for Expression of Interest to select Financial Intermediaries that will receive resources from the JEREMIE Holding Fund for Slovakia to implement the Risk Capital Financial Instruments, www.eif.org.

zdrojov, avšak oba tieto fondy vyžadujú participáciu súkromných investorov, a to či už vo forme holdingového partnera alebo pri rozhodnutí o investovaní do jednotlivých spoločností.

V porovnaní s ostatnými krajinami strednej a východnej Európy patrí v súčasnosti Slovensko medzi krajiny s nízkou mierou investovania private equity alebo rizikového kapitálu do malých a stredných podnikov (**Graf 4**)⁵⁶. Iniciatíva JEREMIE predstavuje významný posun v oblasti rizikového kapitálu, ako aj investovania do malých a stredných podnikov a môže pomôcť k zmene vnímania rizikového kapitálu a znamenať štart pre širšie využívanie tohto typu nástroja na Slovensku.

V súvislosti s dostupnosťou (rizikového) kapitálu pre MSP je potrebné spomenúť aj iniciatívu Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, Združenia mladých podnikateľov Slovenska a Hospodárskych novín, ktorej výsledkom je založenie Klubu podnikateľských anjelov Slovenska. Hlavným dôvodom vzniku iniciatívy je skutočnosť, že v prostredí Slovenskej republiky absenteje trh neformálneho rizikového kapitálu, čo predstavuje významnú bariéru rozvoja inovácií a financovania podnikania v skorých štádiách svojho rozvoja. Neformálny rizikový kapitál pri rozvoji podnikania zohráva kľúčovú úlohu v tom, že popri potrebných financiách získava podnikateľ skúseného partnera – mentora, ktorého rady, skúsenosti a kontakty sú v začiatkoch podnikania rovnako cenné, ako samotné peniaze. Klub podnikateľských anjelov Slovenska združuje popredných slovenských podnikateľov a manažérov, ktorí majú záujem investovať svoje skúsenosti, čas a peniaze do nádejných podnikateľských zámerov⁵⁷.

Ďalším ukazovateľom, ktorý pri svojom hodnotení skúma EK, je podiel disponibilných zdrojov z EÚ fondov, určených pre slovenských MSP v programovacom období 2007-2013. Tento indikátor je omnoho menší, ako v prípade iných členských krajín EÚ (3,9% SR oproti 22% priemeru EÚ), čo MSP na Slovensku môže znevýhodňovať.

⁵⁶ EVCA, CEE Statistics 2011

⁵⁷ <http://www.podnikajte.sk/klub-podnikatelskych-anjelov-slovenska.xhtml>

7. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh

V tejto oblasti dosahuje SR podľa EK najlepšie výsledky a má preto aj pozitívne hodnotenie. Z hľadiska legislatívy pokrývajúcej problematiku jednotného trhu a súvisiacej transpozície EÚ legislatívy do národného právneho poriadku Slovensko napreduje značne dynamickejšie, ako priemer EÚ (podiel netransponovaných smerníc EÚ je len 0,3% oproti 0,91%).

Tento stav je bezpochyby ovplyvnený otvorenosťou slovenskej ekonomiky. MSP aktívne využívajú jednotný trh, podľa údajov EK sa podieľajú na vývoze v rámci EÚ (34%) a na dovoze v rámci EÚ (61%). To je omnoho lepší výsledok, ako priemer členských štátov EÚ (Tabuľka 16).

Tabuľka 16: Jednotný trh

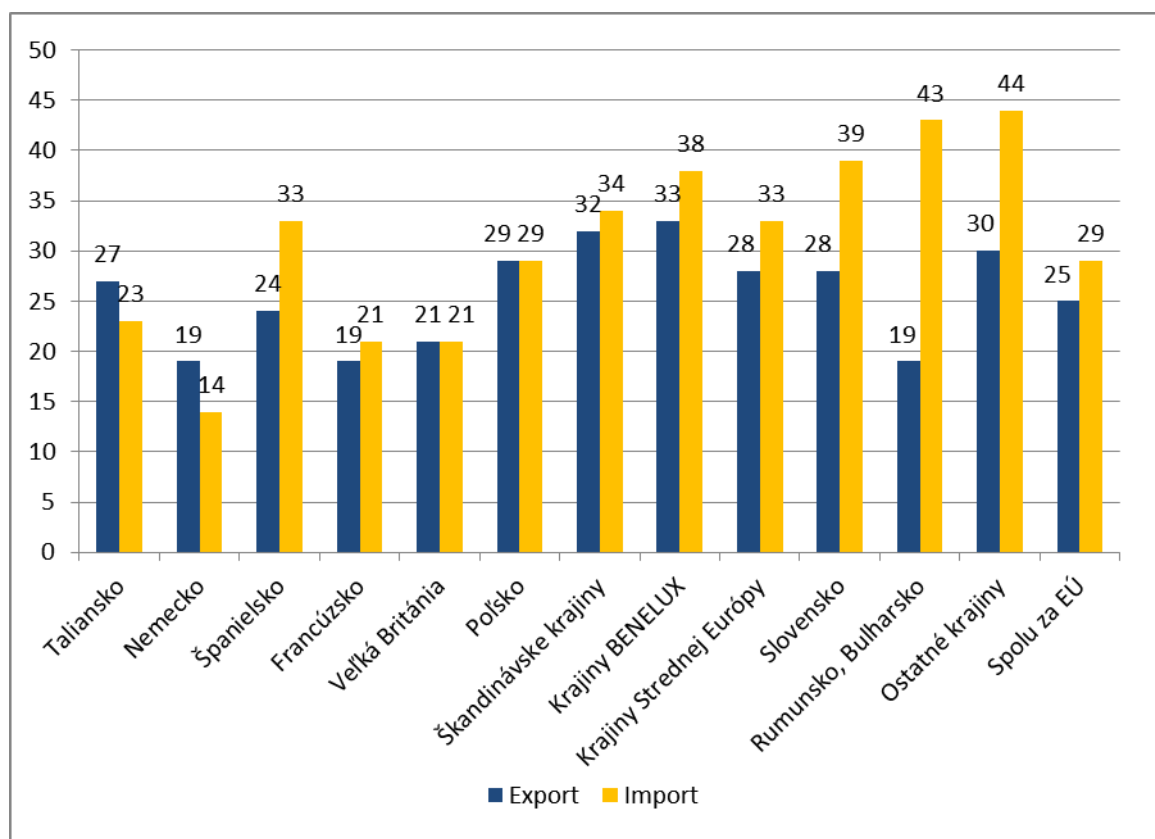
	Priemer EÚ	Slovenská republika
Podiel MSP importujúcich v rámci jednotného EÚ trhu (%) /r.2007/	17,69 %	61,88 %
Podiel MSP exportujúcich v rámci jednotného EÚ trhu (%) /r.2007/	6,82 %	34,16 %
Podiel Smerníc týkajúcich sa jednotného trhu, ktoré neboli transponované alebo schválené (%) /r.2010/	0,91 %	0,3 %
Počet meškajúcich smerníc viac, ako 2 roky /r.2010/	0,85	0
Priemerná doba omeškania transpozície meškajúcich smerníc (mesiace) /r.2010/	7,12 %	4,1 %

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Štatistiky, publikované v dokumente „*Internationalisation of European SMEs*“, sú o niečo optimistickéjšie. Podľa tejto štúdie exportuje v rámci vnútorného trhu 25% MSP, na importe

sa podieľa 29% európskych MSP (Graf 5)⁵⁸. Horšie výsledky dosahujú európske MSP pri expanzii na trhy mimo EÚ, túto problematiku rieši SBA v rámci témy Internacionalizácia.

Graf 5: Export a import MSP na vnútornom trhu EÚ

Zdroj: Internationalisation of European SMEs, 2010

⁵⁸ Údaje sú za roky 2006-2008

8. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

V oblasti, pokrývajúcej nielen inovácie, ale aj potrebné zručnosti/vedomosti pre rast a konkurencieschopnosť firiem, Slovensko opäť nedosahuje ani priemerné hodnoty EÚ. V princípe všetky (až na výnimky) indikátory, merajúce napredovanie SR v oblasti inovácií, vykazujú negatívne údaje (Tabuľka 17).

Tabuľka 17: Inovácie

	Priemer EÚ	Slovenská republika
MSP zavádzajúce inovácie produktov alebo procesov (% MSP) /r.2008/	34,18 %	19,04 %
MSP zavádzajúce marketingové alebo organizačné inovácie (% MSP) /r.2008/	39,09 %	28,34 %
MSP s vnútropodnikovými inováciami (% MSP) /r.2008/	30,25 %	14,98 %
Inovatívne MSP spolupracujúce s inými subjektmi (% MSP) /r.2008/	11,16 %	5,76 %
Predaj inovácií pre trh a podniky (% obratu) /r.2008/	13,26 %	15,79 %
MSP podieľajúce sa na výskume financovanom z EÚ zdrojov (počet na 100 tis. MSP) /r.2010/	20,95 %	23,64 %
MSP s on-line predajom (% MSP) /r.2010/	13 %	6 %
MSP nakupujúce on-line (% MSP) /r.2010/	28 %	14 %

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Hodnotenie EK v súvislosti s plnením SBA potvrdzuje aj iné medzinárodné hodnotenie v rámci EÚ, ktoré skúma tzv. inovačnú výkonnosť krajín. Slovensko patrí do skupiny štátov, ktorých výkonnosť je pod priemernou úrovňou EÚ 27 (Box 17). Spomedzi 27 krajín EÚ je SR

až na 23. mieste z hľadiska inovačnej výkonnosti. Toto zaostávanie má niekoľko hlavných príčin, okrem tých, ktoré uvádza EK aj nízke výdavky verejného i súkromného sektora na výskum a vývoj (ukazovateľ, ktorý EK neuvádza pri SBA) . Priemer výdavkov krajín EÚ 27 je 2,01 % HDP, v SR to je len 0,48 % HDP, pričom firmy investujú do výskumu a vývoja len 0,2% HDP, kým priemer EÚ je 1,25%.

Box 17: Rozdelenie krajín EÚ podľa inovačnej výkonnosti

Inovační lídri – inovačná výkonnosť krajín je výrazne nad úrovňou priemeru EÚ (Dánsko, Fínsko, Nemecko, Švédsko)

Inovační nasledovníci - inovačná výkonnosť krajín je na úrovni priemeru EÚ (Rakúsko, Belgicko, Cyprus, Estónsko, Francúzsko, Írsko, Luxembursko, Holandsko, Slovinsko, Veľká Británia)

Mierni inovátori - inovačná výkonnosť krajín je pod úrovňou priemeru EÚ (Česká republika, Grécko, Maďarsko, Taliansko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Slovensko, Španielsko)

Zdržanliví inovátori - inovačná výkonnosť krajín je výrazne pod úrovňou priemeru EÚ (Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko)

Zdroj: Innovation Union Scoreboard 2011, 2011

Zaujímavé však je, že aj keď sú slovenské MSP menej inovatívne v porovnaní s priemerom EÚ, tie MSP, ktoré inovujú, sú v predaji svojich inovácií úspešnejšie, ako MSP v EÚ (cca 16% oproti cca 13%). Z hľadiska využívania on-line nástrojov pri nákupe/predaji sú slovenské MSP pod úrovňou, ktoré v tomto smere dosahujú MSP v iných krajinách EÚ.

Ministerstvo hospodárstva SR, do ktorého pôsobnosti spadá téma inovácií, vypracovalo v minulosti niekoľko strategických dokumentov⁵⁹, ktoré reagovali na postavenie Slovenska z hľadiska inovačnej výkonnosti. Tým posledným je dokument „*Návrh Inovačnej politiky na roky 2011 až 2013 v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR*“, schválený uznesením vlády SR č. 302/2011, ktorý reaguje aj na stratégiu EÚ „*Europe 2020*“. Dokument konštatuje, že podpora inovačných aktivít v podnikoch, najmä MSP, je jedným zo základných nástrojov pre zabezpečenie rozvoja Slovenska. Preto je zámerom materiálu vytvoriť podmienky pre vytváranie podporných mechanizmov pre vznik a rozvoj inovačných štruktúr, inovatívnych podnikov, partnerstva a spolupráce podnikov a univerzít v oblasti výskumu, vývoja a inovácií s cieľom dosiahnuť zvýšenie konkurenčnej schopnosti Slovenska, ekonomického rastu a

⁵⁹ Napríklad dokument „*Inovačná stratégia SR do roku 2013*“, alebo dokument „*Inovačná politika SR na roky 2008 – 2010*“.

zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva. Keďže EK neuvádza novú inovačnú stratégiu vo svojom hodnotení, dá sa predpokladať, že bude uvedená pri ďalšom hodnotení. Jej dopady na inovačnú výkonnosť sa však zrejme prejaví až v strednodobom horizonte.

Z hľadiska vzdelávania zamestnancov a získavania zručností sa dá podľa hodnotenie EK konštatovať, že slovenské firmy umožňujú zamestnancom získavať nové poznatky v rámci odborných tréningov v princípe na úrovni EÚ krajín. Hodnotenie EK súčasne uvádza, že zamestnanci mikropodnikov nemajú umožnené zúčastňovať sa aktivít v rámci celoživotného vzdelávania v takej miere, ako zamestnanci v iných krajinách EÚ (**Tabuľka 18**).

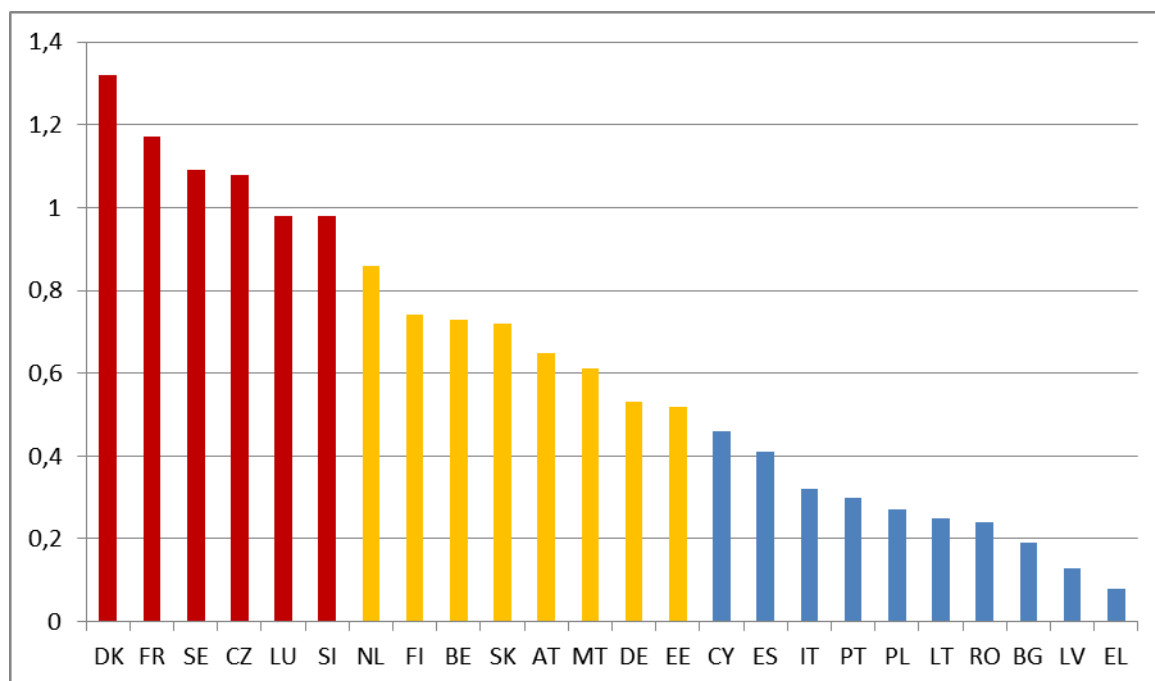
Tabuľka 18: Zvyšovanie zručností

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Vzdelávanie (% všetkých podnikov) /r.2005/	58,48 %	60 %
Účasť zamestnancov na vzdelávaní (% zamestnancov zo všetkých v mikropodnikoch) /r.2009/	12,62 %	3,4 %

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

Na základe analýzy „*Employer-provided vocational training in Europe*“ sa Slovenská republika zaraďuje medzi krajiny s priemernou výkonnosťou z hľadiska kontinuálneho odborného vzdelávania (**Graf 6**), čo potvrdzuje konštatovanie EK, uvádzané pri hodnotení napĺňania SBA.

Graf 6: Postavenie krajín v hodnotení kontinuálneho odborného vzdelávania

Zdroj: Employer-provided vocational training in Europe, 2010

Podpora vzdelávania MSP sa na Slovensku realizuje aj s príspevím verejnej podpory, napríklad prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Napríklad v roku 2010 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny poskytlo štátnu pomoc na podporu vzdelávania malým a stredným podnikom v celkovom objeme cca 11,2 mil. EUR, pričom pomoc bola poskytnutá podľa schémy na zamestnanosť 449 zamestnávateľom, ktorí v rámci ďalšieho pracovného uplatnenia poskytli svojim zamestnancom vzdelávanie. Vzdelávania sa zúčastnilo 10 636 zamestnancov. Účelom pomoci bola podpora špecifického vzdelávania a podpora všeobecného vzdelávania⁶⁰.

Vzdelávacie programy pre MSP sú stabilnou súčasťou ponuky aktivít Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, ktoré realizuje aj v spolupráci s podnikateľskými organizáciami, ako napríklad Združenie mladých podnikateľov Slovenska.

⁶⁰ Zdroj: Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie, február 2012.

9. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

V tejto oblasti neexistujú relevantné indikátory (až na jeden), na základe ktorých by bolo možné realizovať seriózne porovnanie krajín EÚ. Preto EK v tejto oblasti nehodnotí, resp. neporovnáva výkonnosť jednotlivých členských krajín z pohľadu „Zákona o malých podnikoch“.

Tabuľka 19: Životné prostredie/Prirodne zdroje

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Inovácie s environmentálnym prínosom (%) /r.2008/	0.04	0,03

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

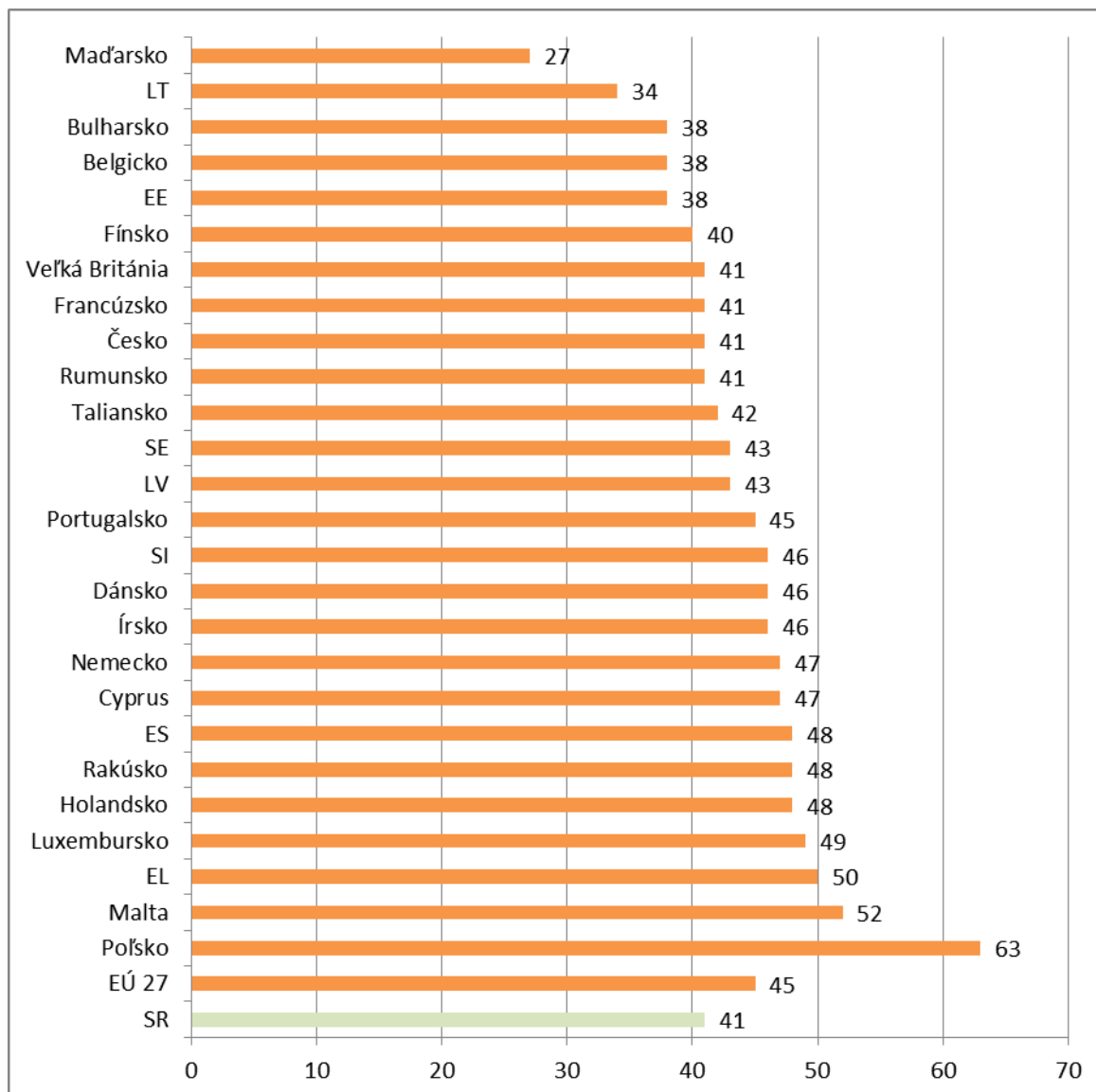
Európska komisia disponuje pre účely hodnotenia SBA v princípe jedným ukazovateľom (Tabuľka 19), ktorým je podiel MSP realizujúcich inovácie s environmentálnymi prínosmi, a to buď pre iné podniky alebo koncových užívateľov. V tomto smere dosahuje SR približne podobnú, avšak o niečo horšiu pozíciu, ako priemer EÚ (0.03% oproti 0,04%).

Doplňkovým údajom môže byť dokument „*Postoj malých a stredných podnikov v SR k eko-inováciám*“, ktorý na základe výsledkov Bleskového prieskumu Eurobarometra č. 315 s názvom „*Attitudes of European entrepreneurs towards eco-innovation*“ spracovala NARMSP⁶¹.

Podľa výsledkov prieskumu realizujú malé a stredné podniky v EÚ vo všeobecnosti eko-inovačné aktivity vo väčšej miere ako na Slovensku, čo potvrdzuje indikátor, používaný EK. Spomedzi všetkých podnikov, zapojených do prieskumu, zaviedlo v predchádzajúcich 2 rokoch aspoň jednu eko-inováciu 41,0 % MSP zo Slovenska a 44,6 % MSP z EÚ (Graf 7).

⁶¹ http://www.nadsme.sk/files/Postoj_MSP_k_eko-inovaciám_2011.pdf

Graf 7: Zavedenie aspoň jednej eko-inovácie v predchádzajúcich 2 rokoch

Zdroj: Flash Eurobarometer, 2012

Za najzávažnejšie prekážky (mierne alebo veľmi závažné), ktoré bránia intenzívnejšiemu zavádzaniu a rozvoju eko-inovácií v podnikoch uvádzali zástupcovia slovenských MSP:

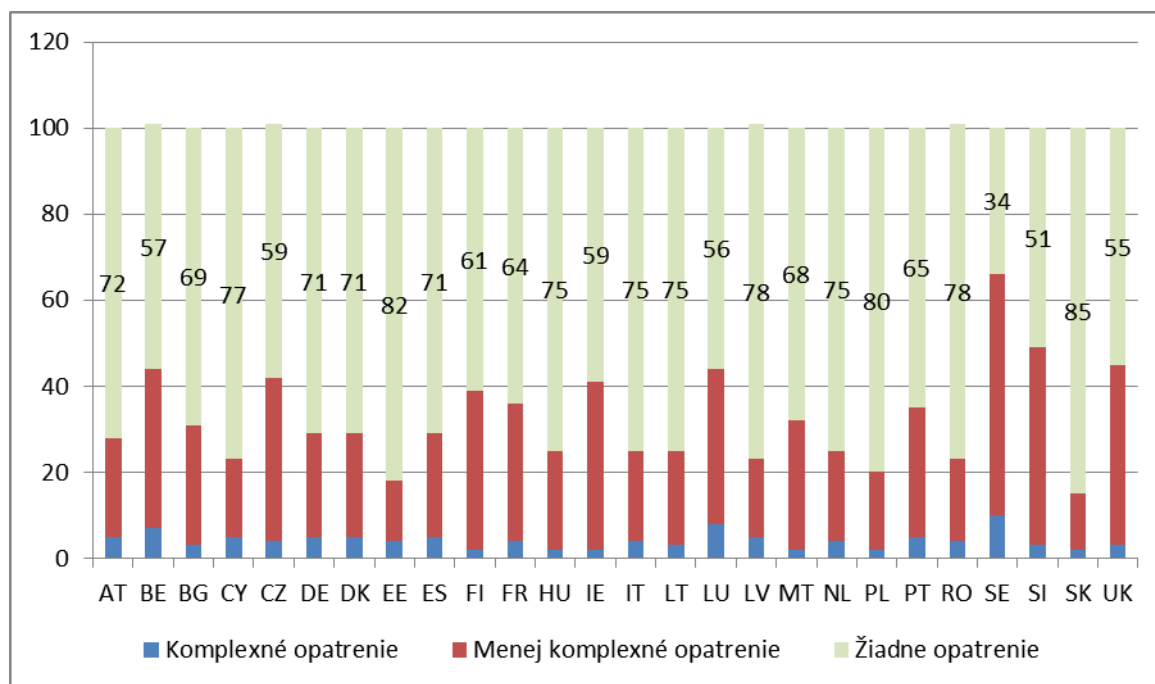
- neistú alebo príliš dlhú návratnosť investícií do eko-inovácií (73,5 %, čo je o 9,4 p.b. viac ako u respondentov EÚ),
- nedostatok vlastných finančných prostriedkov (71 %, čo je o 8,8 p.b. viac ako u EÚ),
- nedostatočný dopyt na trhu (70,9 %, čo je o 4,3 p.b. viac ako u EÚ), či
- nedostatočný prístup k existujúcim dotáciám a daňovým stimulom (64,2 %, čo je o 4 p.b. viac ako u EÚ).

Slovenskí predstavitelia MSP považujú za najdôležitejšie (mierne alebo veľmi dôležité) faktory, napomáhajúce intenzívnejšiemu zavádzaniu eko-inovácií v podniku:

- vhodných partnerov v podnikaní (80,5 %, čo je o 3,7 p.b. viac ako u EÚ),
- očakávaný rast cien energií v budúcnosti (80,3 %, čo je menej o 1,6 p.b. ako u EÚ),
- súčasné vysoké ceny energií (79,1 %, čo je o 0,6 p.b. menej ako u EÚ) a
- upevnenie alebo zvýšenie súčasného trhového podielu (76,4 %, čo je o 0,6 p.b. viac ako u EÚ).

Indikátorom, ktorý EK pri hodnotení nevyužíva, ale je zaujímavý z pohľadu skúmania miery implementácie tejto zásady SBA, je zavedenie systému environmentálneho manažérstva alebo opatrení, ktoré slúžia na úsporu energií. Podľa dokumentu „*SMEs and the environment in the European Union*“ sa európske MSP podieľajú na celkovom priemyselnom znečistení približne 64%. Na druhej strane, len asi 4% zo všetkých podnikov v EÚ zaviedlo komplexný systém pre úspory energií, vrátane systému environmentálneho manažérstva. Podstatne viac podnikov však využíva zjednodušené systémy environmentálneho manažérstva, ktoré sú najmä z pohľadu MSP menej komplexné a finančne náročné (Graf 8). Údaje za jednotlivé štáty ukazujú, že zatiaľ čo vo Švédsku zaviedlo komplexné opatrenia až 10% MSP, na Slovensku, v Poľsku, v Maďarsku len 2% MSP.

Graf 8: Podiel MSP implementujúcich zelené opatrenia

Zdroj: SMEs and the environment in the European Union, 2010

Napriek uvedeným výsledkom sa nedá povedať, že by v Slovenskej republike neexistovali nástroje na podporu implementácie tejto zásady SBA do praxe. Opäť je možné spomenúť vzdelávacie programy Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, ktorá je aj súčasťou medzinárodného projektu ECO GO⁶², poradenstvo, realizované pre podnikateľov Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou⁶³, finančnú podporu pre podnikateľov, realizovanú zo štrukturálnych fondov alokovaných v SR, či aktivity Slovenskej agentúry životného prostredia v oblasti environmentálneho manažérstva⁶⁴.

⁶² <http://www.go-eco.sk/O-GO--ECO>.

⁶³ <http://www.siea.sk/bezplatne-poradenstvo-podnikatelia/>

⁶⁴ <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1006>

10. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

Aj z hľadiska plnenie tejto zásady Slovensko dosahuje horšie postavenie, ako priemer Európskej únie. Tento stav podľa EK a indikátorov, ktoré skúma, pramení z existencie dlhodobej, prehnanej byrokracie prítomnej na Slovensku (čas potrebný pre import je napr. 19 dní v SR, priemer EÚ je cca 12 dní). Prítom jedným z podstatných faktorov úspešného zahraničného obchodu je stabilný a jednoduchý regulačný rámec, vrátane minimálnej administratívnej náročnosti (Tabuľka 20). Problém prehnanej byrokracie je však prítomný v celom spektre verejnej správy a jeho minimalizácia sa generálne realizuje pod gesciou Ministerstva hospodárstva SR.

Tabuľka 20: Internacionalizácia

	Priemer EÚ	Slovenská republika
Náklady potrebné pre import (USD) /r.2011/	1 097 USD	1 505 USD
Čas potrebný pre import (dni) /r.2011/	12,35 dňa	19 dní
Počet dokumentov potrebných pre import /r.2011/	5,35	8
Náklady potrebné pre export (USD) /r.2011/	1 043 USD	1 530 USD
Čas potrebný pre export (dni) /r.2011/	11,71 dňa	17 dní
Počet dokumentov potrebných pre export /r.2011/	4,5	6

Zdroj: Európska komisia, SBA Fact Sheet Slovakia, 2010/2011, 2011

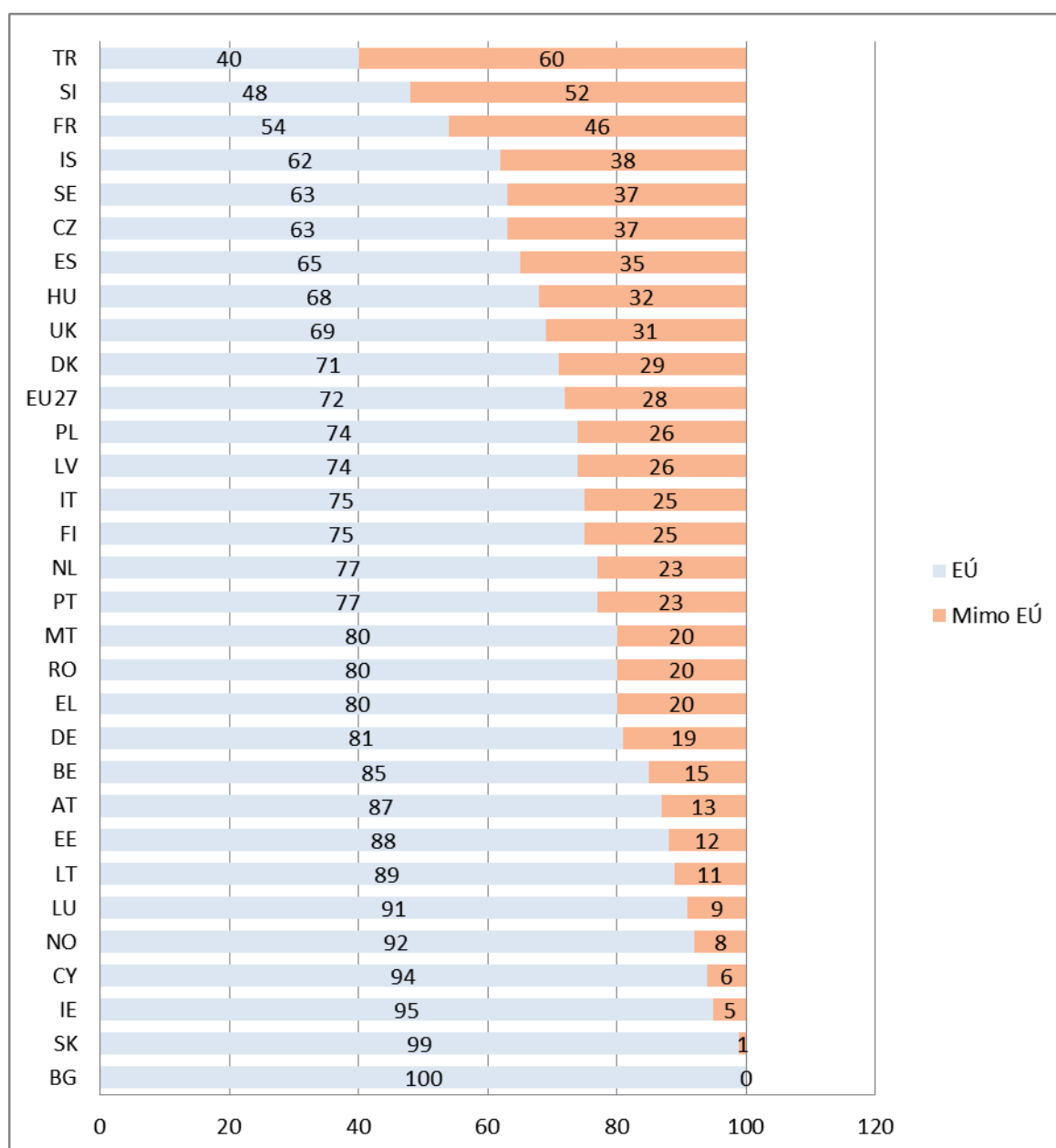
Internationalizácia je však téma, ktorá je relevantná pre všetky krajiny EÚ. Pod internacionalizáciou sa rozumie nielen export a import, ale aj zahraničné investície, medzinárodná spolupráca, či zapojenie do medzinárodného reťazca ako dodávateľ alebo odberateľ.

Štatistiky, publikované v dokumente EK „*Internationalisation of European SMEs*“, ukazujú, že európske MSP sa skôr zameriavajú na vnútorný trh, ako na krajiny mimo EÚ. Exportuje len 25% z nich, pričom len 13% aj mimo spoločný trh. Importuje 29% európskych MSP, z toho 14% aj z trhov mimo EÚ. Okrem toho len 7% MSP je zapojených do technologickej

spolupráce so zahraničným partnerom, rovnako 7% je dodávateľom zahraničného partnera, ale len 2% MSP majú zahraničného partnera v podobe dodávateľa a len 2% MSP sú aktívne v priamych zahraničných investíciách.

Slovenské MSP preferujú obchodovanie predovšetkým na jednotnom trhu. V prieskume, publikovanom v dokumente „Flash Eurobarometer č. 196“ – *Observatory of European SMEs*“ (Graf 9), ho označili za dominantný pre realizáciu svojho exportu (99%). Na druhej strane spektra je napríklad Slovinsko (52% slovinských MSP reportuje, že exportuje aj mimo trh EÚ).

Graf 9: Hlavné destinácie exportu EÚ krajín

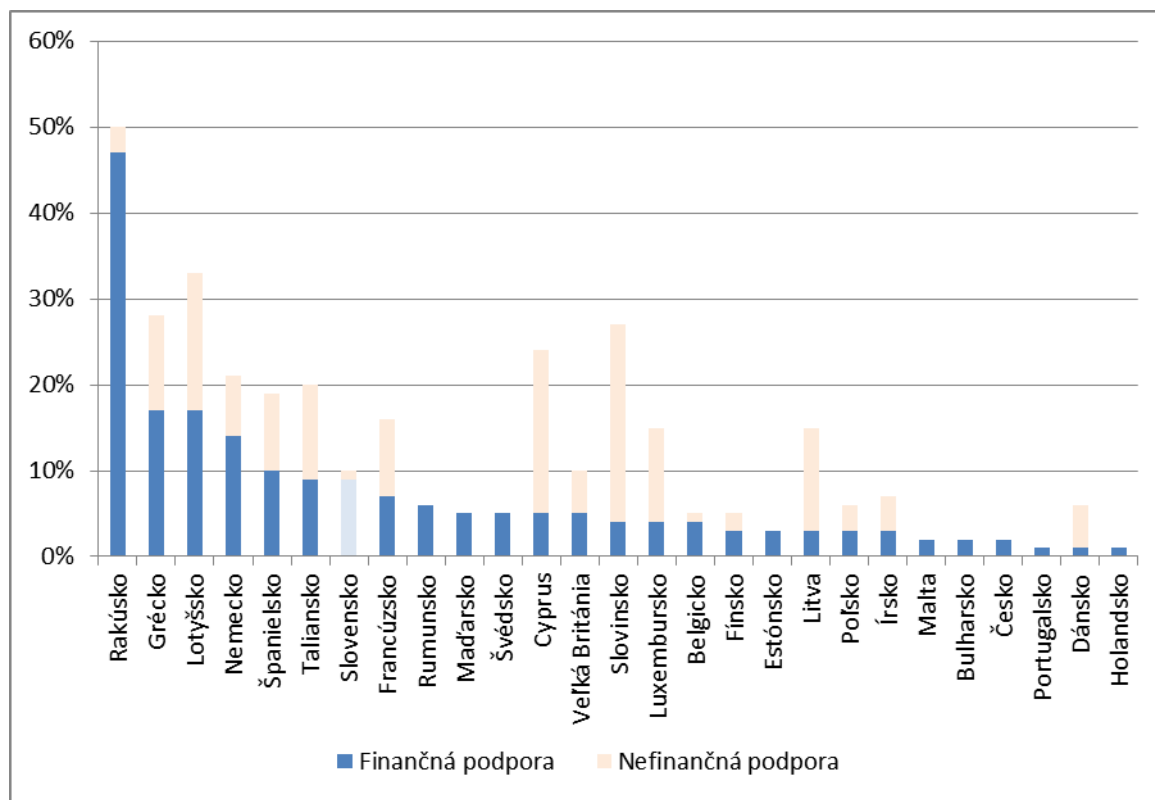

Zdroj: Flash Eurobarometer č. 196, 2007

Nevyužité zostávajú z pohľadu slovenských a európskych MSP vo veľkej miere trhy dynamicky rastúcich krajín BRIC, teda Brazílie, Ruska, Indie a Číny. Do týchto krajín exportuje len 7-10% európskych MSP. Väčšina exportérov (75%) a importérov (86%) sa zameriava výlučne na iné členské krajiny EÚ. Dôvodov nízkej internacionalizácie je podľa MSP hneď niekoľko: ceny výrobkov a služieb, vysoké náklady internacionalizácie, nedostatok kapitálu, nedostatok informácií, nedostatočná podpora verejnej správy, náklady a byrokracia, spojená s administratívou.

Podľa dokumentu „*Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie*“ z februára 2012, ktorá prezentuje údaje za rok 2010, najvýznamnejšie aktívne saldo bolo v zahraničnoobchodnej činnosti dosiahnuté s Rakúskom, Nemeckom, Českou republikou a Poľskom. Naopak, najvýznamnejšie pasívne saldo bolo dosiahnuté s Kórejskou republikou, Ruskou federáciou a Čínou. V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa zvýšil vývoz do krajín EÚ o 21 % (tvoril 84,4 % celkového vývozu SR) a do krajín OECD o 21,4 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 85,9%). Dovoz z krajín EÚ sa zvýšil o 21,3 % (tvoril 66 % z celkového dovozu) a z krajín OECD o 20,9 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 62,1 %).

Graf 10: Využitie podpory pre internacionalizáciu MSP

Zdroj: Internationalisation of European SMEs, 2010

Napriek existencii podporných nástrojov MSP o nich nemajú dostatočné informácie (len 10% MSP bez skúsenosti, resp. 22% MSP, ktoré majú skúsenosť s medzinárodným obchodom). Z toho zrejme vyplýva aj minimálne využívanie podporných programov MSP, ktoré sú zapojené v internacionalizácii (**Graf 10**). Finančnú podporu najviac využívajú rakúske MSP (47%), nefinančnú MSP zo Slovinska (23%). Slovenské MSP deklarovali využitie finančnej podpory (9%) a nefinančnej (1%).

Podpora internacionalizácie MSP na Slovensku sa realizuje významným spôsobom prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoja malého a stredného podnikania, ktorá reaguje najmä na problém informovanosti, asociovaný s internacionalizáciou MSP. Pre NARMSP je jednou z priorít pomoc MSP s internacionalizáciou a prienikom na nové trhy, či sa to už týka spoločného európskeho trhu alebo trhov mimo krajín EÚ. NARMSP slovenským podnikateľom umožňuje a uľahčuje účasť na špecializovaných a sektorových kooperačných podujatiach. Cieľom nie je len prezentácia podnikateľov na výstavách a veľtrhoch, ale najmä aktívna pomoc pri hľadaní nových partnerov. NARSMP je súčasne členom siete Enterprise Europe Network (medzinárodná poradenská sieť pre podnikateľov), ktorá združuje najdôležitejších aktérov v oblasti podpory MSP (asi 570 organizácií s cca 3 000 skúsenými profesionálmi), ktorí poskytujú svoje služby vo viac ako 45 krajinách sveta. Cieľom Enterprise Europe Network je poskytovať malým a stredným podnikateľom komplexné a ľahko dostupné informácie, poradenstvo a podporu v oblasti podnikania, inovácií a výskumu.

Okrem NARMSP sa podporou internacionalizácie zaoberajú aj ďalšie štátne agentúry, napríklad:

- a) SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu), ktoré realizuje aktivity na podporu obchodu so zahraničím, poskytuje konzultačnú činnosť, zúčastňuje sa na všeobecných a špecializovaných výstavách a veľtrhoch, realizuje obchodné misie v zahraničí, realizuje vzdelávacie programy pre exportérov a poskytuje poradenské služby v tuzemsku i zahraničí.
- b) EXIMBANKA ako špecializovaná štátna agentúra, ktorá bola zriadená za účelom podpory exportu slovenských výrobcov produkcie a služieb na zahraničných trhoch, v zmysle zákona 80/1997 Z. z. a neskorších predpisov. Jej hlavným cieľom je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín Európskej únie a OECD, ako aj do rozvojových krajín pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík, vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií.

Kapitola III: Odporúčania pre zlepšenie uplatňovania Zákona o malých podnikoch v rámci SR

Na základe dokumentu „*Review of the Small Business Act for Europe*“ a najlepších príkladov, aplikovaných v rámci desiatich princípov „Zákona o malých podnikoch“ vo vybraných štátoch EÚ, je možné pre podmienky Slovenskej republiky definovať niekoľko hlavných odporúčaní.

Generálnym odporúčaním v súlade so zámerom EK mapovať pokrok jednotlivých členských štátov pri naplňaní princípov SBA do budúcnosti, je **implementovať stratégiu alebo plán naplňania odporúčaní „Zákona o malých podnikoch“ a tento proces realizovať systematicky**. V súlade s princípmi otvorenosti a participácie, ktoré sa čoraz častejšie objavujú v politikách EÚ/OECD, je účelné zapojiť do implementácie zainteresované subjekty, v tomto prípade podnikateľské organizácie, resp. aj samotných podnikateľov.

Proces by mal byť navyše garantovaný a riadený organizáciou, zameranou na riešenie problematiky MSP (z pohľadu SR Ministerstvo hospodárstva SR, resp. Národná agentúra pre rozvoj MSP, ktorá ideálne spája verejný a súkromný sektor). Dôležitým prvkom implementácie je súčasne **zapájanie** aj iných aktérov, ako len subjekty centrálnej úrovne, to znamená potrebu riešiť témy „Zákona o malých podnikoch“ aj na **regionálnej, či miestnej úrovni**.

Takého odporúčanie sa opiera o skutočnosť kontinuálneho poklesu Slovenska z hľadiska kvality podnikateľského prostredia. Tento fakt pred necelými 2 rokmi deklarovala aj vláda SR v „*Programovom vyhlásení vlády SR 2010-2014*“, kde sa konštatuje, že v uplynulých rokoch sa v Slovenskej republike prejavili zrejme znaky poklesu kvality podnikateľského prostredia, konkrétne zachytené napríklad v hodnotení Svetovej banky (**Tabuľka 21**), či Svetového ekonomického fóra a že Slovensko stratilo vedúcu pozíciu v rámci krajín Vyšehradskej štvorky.

Systematický prístup, založený na stratégii implementácie SBA pod gesciou inštitúcie, zaoberajúcou sa politikou MSP, **môže tento stav zvrátiť** účinnejšie.

Tabuľka 21: Kvalita podnikateľského prostredia podľa Svetovej banky⁶⁵

	Slovenská republika	Singapur	Dánsko
Kvalita podnikateľského prostredia v roku 2012	48	1	5
Kvalita podnikateľského prostredia v roku 2011	43	1	5

Zdroj: Svetová banka, 2012

Aktuálnejšie stanovisko vlády SR v tejto oblasti prezentuje dokument *„Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie“* z februára 2012 (schválený uznesením č. 32/2012), ktorý konštatuje stabilitu podnikateľského prostredia i napriek tomu, že z hľadiska umiestnenia v rebríčkoch hodnotenia Svetovou bankou a Svetovým ekonomickým fórom si SR svoje postavenie oproti poslednému hodnoteniu zhoršilo. Ako dôvod takéhoto umiestnenia uvádza najmä zlepšenie indikátorov (podnikateľského prostredia) v ostatných hodnotených krajinách, ako i zmenu metodiky hodnotenia“ (Tabuľka 22).

„Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie“ vysvetľuje tento vývoj tvrdením, že Svetová banka hodnotila krajiny podľa údajov z júna 2011, kedy viacero dôležitých reforiem v SR nebolo schválených alebo implementovaných v praxi (napr. novela Zákonníka práce, zákona o konkurze a reštrukturalizácii, reforma súdnictva alebo projekt Singapur). Svetová banka tak zaregistrovala iba jednu pozitívnu reformu, zlepšujúcu podnikateľské prostredie, súvisiacu s kvalitnejším úverovým informačným systémom, ktorí dlžníkom zo zákona umožňuje prešetriť vlastné dáta.

Toto konštatovanie sa dá rovnako uplatniť z pohľadu implementácie rôznych prijatých opatrení vo vzťahu k SBA, pričom sa dá predpokladať lepšie postavenie Slovenska v nasledujúcom hodnotení Európskej komisie, ktoré bude založené na reálnom pokroku,

⁶⁵ Tabuľka prezentuje postavenie SR v hodnotení kvality podnikateľského prostredia podľa údajov Svetovej banky v dvoch posledných rokoch. Tabuľka obsahuje aj údaje o lídrovi (Singapur) a najlepšie umiestnenou ekonomikou spomedzi krajín Európskej únie (Dánsko).

prezentovanom aj v kapitole II tejto štúdie. Bez ohľadu na uskutočnený pokrok, systematický prístup vo forme napr. Akčného plánu, zapojenia podnikateľskej verejnosti do jeho naplňania, interakcie so samosprávou, môže implementácii princípov „Zákona o malých podnikoch“ a najmä väčšej pozornosti, orientovanej na podporu MSP, len pomôcť.

Tabuľka 22: Umiestnenie SR v roku 2010 a 2011 v hodnotení Doing Business

	DB 2012	DB 2011	Medziročný posun v rebríčku
Kvalita podnikateľského prostredia	48	43	-5
Začatie podnikania	76	74	-2
Získanie stavebného povolenia	50	50	0
Prístup k elektrickej energii	102	94	-8
Registrácia vlastníctva	10	8	-2
Dostupnosť úverových zdrojov	24	21	-3
Ochrana investorov	111	108	-3
Daňové povinnosti firiem	130	126	-4
Cezhraničné obchodovanie	95	91	-4
Vymáhateľnosť zmlúv	71	74	+3
Ukončenie podnikania	35	33	-2

Zdroj: Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie, 2012

Z pohľadu **Európskej komisie** sú jej **úlohy pri ďalšom presadzovaní podstaty „Zákona o malých podnikoch“** dané rovnako **jasne**, ako v prípade **členských štátov** a môžeme ich zhrnúť nasledovne:

- Založenie poradnej skupiny pre problematiku SBA, ktorá bude tvorená zástupcami verejnej správy a podnikateľských organizácií. Táto skupina sa bude venovať monitorovaniu a hodnoteniu pokroku pri plnení SBA, bude sa podieľať na šírení informácií, spojených s politikami pre MSP a výmene najlepších príkladov v tejto oblasti.

- Pokračovanie v analýzach plnenia SBA (napr. prostredníctvom dokumentu „*SME Performance Review*“) a hodnoteniach výkonnosti členských krajín pri implementácii SBA.
- Založenie tradície výročných stretnutí, orientovaných na prezentáciu najlepších praktík a mobilizáciu všetkých zainteresovaných v problematike MSP a implementácii SBA.

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť vznik siete vyslancov pre MSP⁶⁶ (tzv. SME Envoy) na úrovni národných štátov, ktorý sa udial na základe iniciatívy Európskej komisie (Generálneho riaditeľstva pre podnikanie a priemysel EK). Vyslanci pre MSP budú súčasťou uvedenej poradnej skupiny pre problematiku SBA. Slovenskú republiku na tomto poste (národný vyslanec MSP) zastupuje generálny riaditeľ Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania.

Ďalšie, špecifické odporúčania, zohľadňujú aj úlohy, ktoré EK stanovila (navrhla) pre jednotlivé členské krajiny EÚ v rámci inovovaných odporúčaní, prezentovaných v dokumente „*Review of the Small Business Act for Europe*“. Tieto odporúčania spadajú do 5 inovovaných okruhov, resp. tém, a to: a) Zabezpečiť, aby sa inteligentná regulácia stala realitou pre Európske MSP; b) Venovať špecifickú pozornosť finančným potrebám MSP; c) Vyvinúť úsilie pre posilnenie prístupu MSP na trhy; d) Podporovať MSP pri aplikácii postupov šetrných voči prírodným zdrojom; E) Podporovať podnikanie a podnikateľstvo, tvorbu pracovných miest a rast.

⁶⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

A. Zabezpečiť, aby sa inteligentná regulácia stala realitou pre Európske MSP

Úlohy Slovenskej republiky v kontexte výzvy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- Systematicky hodnotiť vplyvy právnych predpisov na MSP s využitím použitia tzv. MSP testu a súčasne pri analýzach brať do úvahy rozdiely vo veľkosti podnikov (tam, kde je to relevantné).
- Každoročne predstaviť vo vopred stanovenom termíne plán právnych predpisov, týkajúcich sa podnikania (legislatívny plán), ktoré nadobudnú účinnosť v nasledujúcom rozpočtovom období.
- Implementovať princíp "Najskôr myslieť v malom" nielen do právnych predpisov, ale aj do administratívnych postupov, ktoré sa týkajú MSP (napr. zjednodušenie informačných povinností pre MSP).

B. Venovať špecifickú pozornosť finančným potrebám MSP

Úlohy Slovenskej republiky, v kontexte výzvy Európskej komisie, pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- Podporovať a zlepšovať prístup MSP k finančným prostriedkom, alokovaným v štrukturálnych fondoch tak, že predloženie všetkých potrebných údajov sa od MSP bude vyžadovať iba raz.
- Podporiť a uľahčiť dialóg/komunikáciu medzi MSP a úverovými inštitúciami, napr. prostredníctvom vytvorenia pozície tzv. "úverového ombudsmana".
- Odstrániť nezrovnalosti v daňových mechanizmoch, ktoré by mohli viesť k dvojitému zdaneniu, čo by výrazne bránilo zahraničným investíciám rizikového kapitálu.
- Vytvárať one-stop-shops, v ktorých by MSP mohli žiadať o európske, národné alebo miestne dotácie.

C. Vyvinúť úsilie pre posilnenie prístupu MSP na trhy

VYŤAŽIŤ ČO NAJVIAC Z EXISTENCIE JEDNOTNÉHO TRHU PRE MSP

Úlohy Slovenskej republiky v kontexte výzvy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- V plnej miere implementovať tzv. „Európsky kódex osvedčených postupov na uľahčenie prístupu MSP k verejným zákazkám“⁶⁷.
- Podporiť, resp. presadiť on-line bezplatné zverejňovanie abstraktov Európskych noriem/štandardov a zmien štandardov.

PODPORA MSP Z HLADISKA GLOBALIZOVANÝCH TRHOV

Úlohy Slovenskej republiky v kontexte výzvy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- Poskytovať podporu MSP pri budovaní sietí v súlade s pravidlami štátnej pomoci a protimonopolnými pravidlami.
- Stimulovať MSP, aby zamestnávali expertov, alebo si najímali expertov s cieľom pomôcť MSP rásť, inovovať a dostať sa na medzinárodné trhy.

⁶⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/sme_code_of_best_practices_en.pdf

D. Podporovať MSP pri aplikácii postupov šetrných voči prírodným zdrojom

Úlohy Slovenskej republiky v kontexte výzvy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- Zlepšiť využívanie štátnej pomoci na podporu investícií do životného prostredia a energetiky.
- Pomáhať MSP pri získavaní potrebných manažérskych a technických schopností/zručností s cieľom prispôbiť podnikanie MSP trendu nízko-uhlíkového a energeticky úsporného hospodárenia/podnikania, napríklad aj s využitím zdrojov Európskeho sociálneho fondu.
- Poskytovať regulačné stimuly pre MSP, ktoré sú registrované v EMAS⁶⁸ (Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit), majú certifikát ISO 14 000 a prijať opatrenia na podporu mikropodnikov a malých podnikov, ktoré využijú zjednodušené systémy EMAS, ako napr. systém EMAS-EASY.

E. Podporovať podnikanie a podnikateľstvo, tvorbu pracovných miest a rast

Úlohy Slovenskej republiky v kontexte výzvy Európskej komisie pre nasledujúce obdobie z hľadiska posilnenia plnenia zásad SBA, môžeme zhrnúť nasledovne:

- Do konca roka 2012 implementovať odporúčania, stanovené v SBA, najmä na znižovanie času 3 pracovné dni a nákladov 100 EUR, potrebných na založenie nového podniku.
- Do konca roka 2013 skrátiť lehotu - maximálne 1 mesiac na získanie licencie, či povolenia (vrátane environmentálnych povolení), potrebného na vykonávanie konkrétnej činnosti.
- Do roku 2013 implementovať odporúčania, stanovené v SBA na podporu druhej šance pre čestných podnikateľov tak, že maximálna doba pre ukončenie podnikania (zánik firmy a vyrovnanie dlhov) bude 3 roky.
- Vyvinúť jednoducho dostupný a užívateľsky nenáročný trh a databázu, ktoré budú zamerané na prevod podnikov, poskytovať školenia a potrebné informácie s cieľom zvýšiť počet úspešných prevodov firiem.
- Prostredníctvom komunikačných kampaní zvýšiť povedomie podnikateľov o nutnosti prípravy pri plánovanom prevode podnikov s dostatočným časovým odstupom.

⁶⁸ <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1727&lang=sk>

Doplňujúce návrhy na zlepšovanie podnikateľského prostredia z hľadiska SBA

V tejto časti sú navrhnuté odporúčania pre SR z hľadiska uplatňovania jednotlivých princípov SBA. Odporúčania nadväzujú na nižšie v boxoch popísané príklady úspešných programov / opatrení realizovaných v členských štátoch EÚ. Každé z opatrení uvedených v boxoch môže byť aplikovateľné aj na Slovensku.

Zásada 1: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

- Zabezpečiť, aby výchovno-vzdelávací systém podnecoval študentov k väčšej osobnej zodpovednosti a ekonomickej seberealizácii. V tomto kontexte napríklad pripraviť národnú stratégiu podpory podnikateľského vzdelávania v celom vzdelávacom systéme.
- Podporovať rozvoj podnikateľského vzdelávania, myslenia, kultúry a podnikateľských zručností na všetkých stupňoch škôl. To predpokladá nielen úpravu curricula (formálny prístup), ale i podporu kontaktu študentov s podnikateľským sektorom (neformálny prístup).
- Implementovať akčný plán zameraný na podporu spoločensky zodpovedného podnikania.

Box 18: Najlepšie príklady z praxe - Podnikanie

Propagácia podpory podnikania je rozšíreným opatrením v rámci krajín EÚ. Mnohé členské štáty zaviedli rozličné programy, ktoré sú zamerané na podporu postojov verejnosti k podnikaniu, špeciálne u mladých ľudí, aby tak zvýšili ich povedomie o podnikaní. Tieto programy sa zameriavajú na integráciu podnikateľského vzdelávania do školských a univerzitných osnov, alebo na prípravu osobitných podnikateľských zámerov z radov mladých ľudí.

Ministerstvo školstva v Rakúsku spustilo kurzy na podporu podnikateľského vzdelávania pre všetky stupne stredoškolského stupňa vzdelávania. Rakúska vláda označila podnikateľské vzdelávanie za prioritu.

Švédska národná agentúra pre vzdelávanie poskytuje školám dotácie pre zavedenie podnikateľského vzdelávania. Okrem toho v roku 2010 zriadila pracovnú skupinu, ktorej úlohou bolo preskúmať možnosti účinnejšej implementácie podnikateľského vzdelávania v školách.

Zaujímavým príkladom podpory propagácie podnikania je Lotyšsko, kde môžu každoročne stovky

študentov v rámci národnej súťaže predložiť svoj podnikateľský plán. Holandsko napríklad zaviedlo program pre mladých podnikateľov s cieľom budovania vzťahov a kontaktov s USA.

Pre posilnenie hladkého prevodu MSP bol v Rakúsku v roku 2008 spustený program "Succession exchange". Program funguje ako elektronická služba pre podnikateľov, ktorí na jednej strane majú v úmysle previesť firmu na druhého podnikateľa a na strane druhej združuje podnikateľov, ktorí plánujú firmu prevziať.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,
2012

Pre podporu začínajúcich podnikateľov prijalo Francúzsko v roku 2009 zákon s názvom "Automatický podnikateľ", ktorý umožňuje akémukoľvek občanovi začať podnikat' a využiť daňové výnimky počas prvých 3 rokov. Za približne rok a pol fungovania (január 2009 - jún 2010) začalo podnikat' viac ako 500 tis. nových podnikateľov.

V Rumunsku sa realizuje program s názvom "Štart" , ktorého cieľom je rozvíjať podnikateľské schopnosti medzi mladými ľuďmi (18-35 rokov) a podporovať ich v začiatkoch podnikania.

Švédsko spustilo v roku 2007 národný program na podporu žien - podnikateliek, ktorý poskytuje služby a poradenstvo pre začínajúce firmy, založené ženami. V roku 2009 bola založená Národná sieť podnikateliek, ktorá sa stala inšpiráciou pre vznik Európskej siete podnikateliek. V roku 2010 švédská vláda požiadala Švédsku agentúru pre hospodársky a regionálny rozvoj o prolongáciu programu na podporu žien – podnikateliek, v rámci ktorého získavajú podnikateľsky komplexnú podporu pri realizácii svojho podnikania.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,
2012

Zásada 2: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

- Podporovať legislatívne opatrenia, ktoré umožnia podnikateľským subjektom overovanie solventnosti, štruktúry aktív a pasív, ako aj cash-flow ukazovateľov firiem.
- Vytvoriť legislatívne prostredie pre výkon práv veriteľov v súdnom a v exekučnom konaní bez prietáhov.
- Zefektívniť systém súdnych rozhodnutí obchodných sporov a konkurzných konaní.
- Implementovať legislatívne opatrenia, zamerané na efektívne riešenie problematiky bankrotu v súlade s požiadavkami EK.

Box 19: Najlepšie príklady z praxe - Druhá šanca

V Belgicku od roku 2009 platí Zákon o kontinuite podnikov, ktorý poskytuje spoločnostiam s finančnými ťažkosťami moratórium s cieľom zabrániť platobnej neschopnosti a ich možnému bankrotu takýchto podnikov.

V Estónsko bol ešte v roku 2008 prijatý Zákon o reorganizácii, ktorý vytvoril alternatívu ku konkurznému konaniu, čím umožňuje spoločnostiam v prípade dočasných problémov, spojených s ich insolventnosťou, prežiť.

V roku 2010 vstúpil do platnosti v Lotyšsku zákon o insolventnosti, ktorý zabezpečuje jednoduchšie a rýchlejšie riešenie platobnej neschopnosti.

V roku 2010 Ministerstvo hospodárstva v Litve začalo s prípravou nového programu na podporu podnikateľov pre roky 2012-2020, ktorého cieľom je poskytnúť pomoc podnikateľom, ktorí sa chcú pokúsiť opätovne začať podnikáť.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,
2012

Zásada 3: Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr mysliť v malom“

- Zrozumiteľne, jednoznačne a nenáročne formulovať obsah všetkých regulácií.
- Znížiť administratívne zaťaženie podnikateľského prostredia minimálne o 25%.
- Vytvárať kvalitný regulačný rámec pre podnikanie a v tejto súvislosti najmä: dôsledne uplatňovať proces BIA v procese prípravy regulácií, prísne uplatňovať systém konzultácií medzi verejnou správou a podnikateľským prostredím, aktívne vyhľadávať alternatívy k novo prijímaným reguláciám, realizovať pravidelnú revíziu už existujúcich regulácií, odstrániť „pozlacovanie“ pri preberaní EÚ noriem.
- Zamerať sa na odstránenie nesystémových regulácií, zastaraných a nepotrebných regulácií, revidovať zaťaženie, plynúce z prenesených regulácií, pri ktorých bola vykonaná „nadpráca“.
- Implementovať MSP test do procesu posudzovania dopadov regulácií.
- Vytvoriť reálne legislatívne podmienky pre využívanie alternatívnych metód riešenia obchodných sporov a zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov o možnosti riešenia obchodných sporov prostredníctvom alternatívnych metód.

Box 20: Najlepšie príklady z praxe - Najskôr mysliť v malom

V rámci EÚ niekoľko členských štátov (Belgicko, Dánsko, Fínsko, Luxembursko, Nemecko, Poľsko, Slovinsko, Švédsko a Veľká Británia) integrovalo „MSP test“ do procesu posudzovania dopadov regulácií na podnikateľské prostredie.

V jednotlivých štátoch EÚ pokračuje program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania, napríklad v Nemecku bolo v roku 2009 zjednodušených 23 administratívnych postupov ako súčasť realizácie zákona o znižovaní byrokratických prekážok podnikania pre MSP. V Rakúsku bol prijatý nový zákon o účtovníctve, ktorý stanovil prah pre povinné vedenie účtovania na úrovni 700 tis. EUR, pričom sa predpokladá úspora administratívnych nákladov v objeme 55 mil. EUR ročne.

Vo Veľkej Británii v roku 2010 prijali zásadu s názvom „One-in, One-out“, čo znamená, že nemôže byť prijatá nová regulácia bez toho, aby bola zrušená iná regulácia, ktorá má rovnaký finančný dopad na podnikateľské subjekty. V roku 2011 bola vo Veľkej Británii príručka pre transpozíciu EÚ legislatívy, ktorá má zabrániť pokračovaniu v „pozlacovaní“ regulácií pri ich prenose do domáceho právneho poriadku.

V roku 2010 talianska vláda prijala odporúčanie implementovať SBA a vytvorila trvalú pracovnú skupinu, združujúcu ministerstvá, komory, obchodné organizácie, regióny a zástupcov Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, aby dohliadali na implementáciu odporúčaní SBA a pomohli navrhnuť iniciatívy v tejto oblasti.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

Zásada 4: Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

- Pokračovať v procese zjednodušovania podnikania, najmä z pohľadu vzniku firmy, ale aj z pohľadu jej existencie prostredníctvom služieb one-stop-shop (napr. vydávanie licencií).
- Zabezpečiť zjednodušenie slovenskej legislatívy, ktorá sa zaoberá problematikou elektronického podpisu a jej rozšírenejšieho využívania.
- Zabezpečiť legislatívnu úpravu, zameranú na zjednodušenie územných a stavebných konaní a zabezpečiť elektronizáciu celej agendy.
- Zaviesť uplatňovanie zásady „len raz“ pre styk verejnej správy a podnikateľského sektora.
- Analyzovať poslanie, činnosť a vzťah organizácií verejnej správy voči MSP.

Box 21: Najlepšie príklady z praxe - Dostupná administratíva

V roku 2009 Česká republika prijala Zákon o "Dátovej schránke", ktorý sa zameriava na zjednodušenie prenosu údajov a komunikácie medzi firmami a verejnou správou.

V Maďarsko verejná správa prevádzkuje one-stop-shop, ktorý umožňuje registráciu podnikateľov prostredníctvom zjednodušených a elektronických postupov. Od roku 2008 sú elektronické postupy povinné a čas, potrebný na založenie firmy, bol znížený na jednu hodinu.

V roku 2010 Veľká Británia schválila iniciatívu, ktorej podstatou je realizácia platieb zo strany ústrednej štátnej správy svojich dodávateľov do 10 dní.

V roku 2011 začala vláda Veľkej Británie s novou iniciatívou pre podporu podnikania, ktorá okrem iného zahŕňa on-line služby pre podnikateľov, sieť 40 tis. expertov, ktorí majú pomáhať pri rozvoji podnikania, nový program pre rýchlorastúce MSP, národné kontaktné centrum pre podnikateľov, ktorí nemôžu nájsť informácie na internete a pod.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

Zásada 5: Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

- Analyzovať mieru využívania štátnej pomoci MSP v Slovenskej republike.
- Zaviesť osobnú zodpovednosť za chyby v obstarávaní a porušení finančnej disciplíny zo strany obstarávateľa.
- Preskúmať možnosti implementácie opatrení SBA a najlepších príkladov z krajín EÚ do procesov verejného obstarávania v SR (rozdeľovanie zákaziek, vyžadovanie dokumentácie len od víťaza a pod.).

Box 22: Najlepšie príklady z praxe - Štátna pomoc a verejné obstarávanie

Niekoľko krajín EÚ podporovalo Európsky kódex osvedčených postupov (European Code of Best Practices) s cieľom uľahčiť prístup MSP k verejným zákazkám (Rakúsko, Francúzsko, Nemecko, Írsko, Poľsko, Portugalsko, Švédsko a Veľká Británia). Opatrenia, určené pre podporu MSP, ktoré je nutné prijať a ktoré predstavujú výzvu pre krajiny EÚ sú najmä: delenie zákaziek na viacero častí, uľahčenie prístupu k informáciám prostredníctvom centralizovanej a interaktívnej internetovej stránky, ako aj prostredníctvom ďalších nástrojov elektronického verejného obstarávania.

Vládny web portál "Supply2.gov.uk" vo Veľkej Británii pravidelne zverejňuje aktuálne verejné obstarávania a poskytuje prístup k vládnym zákazkám. V roku 2008 Úrad pre obchod publikoval 12 odporúčaní, ktoré pomôžu MSP znížiť prekážky, ktorým čelia počas súťaže o verejné zákazky. V roku 2011 bola prijatá iniciatíva, smerujúca k zjednodušeniu podmienok pre účasť vo verejnom obstarávaní pre MSP (do hodnoty 115 tis. EUR), ktorej podstatou je zjednodušenie byrokracie pri verejných obstarávaníach.

V Rakúsku bol v roku 2010 novelizovaný Zákon o verejnom obstarávaní, ktorý zjednodušil podmienky účasti vo verejných tendroch pre MSP.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

Zásada 6: Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

- Prehodnotiť portfólio finančných programov a schém pre MSP z hľadiska ich dostupnosti a objemu disponibilných prostriedkov.
- Zabezpečiť poskytovanie informácií o existujúcich finančných schémach a podpore pre MSP na miestnej, regionálnej a národnej úrovni.
- Centralizovať (elektronicky) informácie o existujúcich finančných schémach a podpore pre MSP.

Box 23: Najlepšie príklady z praxe - Dostupnosť kapitálu

Väčšina členských štátov prijala viaceré opatrenia, ktoré uľahčujú prístup MSP k finančným prostriedkom prostredníctvom podpory garančných schém (Belgicko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Veľká Británia), alebo zabezpečili podporu financovania MSP pomocou mikroúverov (Rakúsko, Nemecko, Maďarsko, Írsko, Lotyšsko, Litva, Slovensko a Švédsko). Niektoré členské štáty taktiež prijali opatrenia, týkajúce sa navýšenia fondov rizikového kapitálu (Česká republika, Dánsko, Nemecko, Írsko, Luxembursko, Poľsko, Slovensko, Švédsko a Veľká Británia). Za zmienku stojí rovnako fakt, že napr. Belgicko, Maďarsko, Francúzsko, Írsko a nedávno aj Fínsko vytvorilo inštitút "úverového ombudsmana", čo odporúča aj EK.

Veľká Británia v roku 2011 posilnila existujúci Enterprise Capital Funds o ďalších 230 mil. EUR na podporu equity financovania rýchlo rastúcich MSP.

V Rakúsku bol spustený v roku 2010 nový mikropôžičkový program pre začínajúcich podnikateľov.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

Zásada 7: Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh a

Zásada 10: Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

- Zapojiť slovenské inštitúcie do aktivít Európskej komisie, zameraných na zvýšenie informovanosti podnikateľov o možnostiach uplatnenia sa na zahraničných a globálnych trhoch.
- Zabezpečovať poradenstvo a vzdelávanie, zamerané na možnosti uplatnenia sa MSP na trhoch EÚ a globálnych trhoch. Poradenstvo a vzdelávanie zamerať najmä na odstránenie nedostatočných skúseností so zahranično-obchodnými transakciami, nedostatočnými znalosťami zahraničných trhov a príslušných právnych predpisov tej ktorej krajiny, či na získanie obchodných partnerov a pod.
- Podporovať variabilitu exportu z pohľadu tovarov a služieb, ako aj z hľadiska teritoriálnej štruktúry, s dôrazom na rozvíjajúce sa a rastúce trhy.
- Podporovať spoločné aktivity viacerých MSP v oblasti propagácie svojich produktov na medzinárodných výstavách.

Box 24: Najlepšie príklady z praxe - Jednotný trh a Internacionalizácia

Problematiku vstupu firiem na jednotný trh rieši 22 členských štátov prostredníctvom založenia tzv. jednotných kontaktných miest (one-stop shop). V prípade, že podnikatelia majú záujem podnikáť v rámci celej Európy, tieto centrá umožňujú riešiť administratívne formality elektronickou cestou. 15 členských štátov prevádzkuje internetovú stránku, kde sú okrem ich národného jazyka dostupné všetky informácie i v anglickom jazyku (Belgicko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Taliansko, Litva, Holandsko, Portugalsko, Španielsko a Švédsko).

Významnou témou v rámci implementácie SBA je podpora internacionalizácie MSP. V tejto oblasti viacero vlád podporuje internacionalizáciu, t.j. otváranie a prepájanie trhov za účasti MSP; napr. prostredníctvom finančnej podpory exportu, financovaním prístupu na zahraničné trhy, či financovaním účasti MSP na veľtrhoch (Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Slovenská republika, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia).

Niektoré z krajín (Dánsko, Slovinsko) sa zameriavajú aj na rýchlorastúce spoločnosti, ochotné zamerať sa na medzinárodný trh. Ďalšie krajiny založili nové agentúry pre podporu vývozu (Luxembursko) alebo nové podporné programy (Maďarsko), zamerané na podporu exportu, realizovaného prostredníctvom MSP. Niektoré krajiny spustili vzdelávacie projekty pre MSP s cieľom podporiť ich internacionalizáciu (Francúzsko).

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,

2012

V roku 2011 sa začal vo Veľkej Británii realizovať komplexný plán na podporu internacionalizácie MSP, ktorý zahŕňa napríklad podporu pre MSP zo strany expertov. Rovnako bola v roku 2011 posilnená poisťná ochrana MSP v prípade nezaplatenia zo strany odberateľov z tretích krajín.

Rakúsko v roku 2010 zaviedlo novú podpornú schému, určenú pre regionálne klastre s cieľom presadiť sa na nových trhoch.

V roku 2010 spustila slovinská vláda nový program na obdobie 2010-2014 s cieľom podporiť internacionalizáciu MSP a geograficky diverzifikovať slovinský export.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,
2012

Zásada 8: Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

- Zabezpečiť zvyšovanie úrovne informovanosti podnikateľov o význame inovačných aktivít pre MSP.
- Podporovať regionálne samosprávy v oblasti podpory inovácií, inovatívnych nápadov, šírenia dobrých skúseností a rozvoja celoživotného vzdelávania.
- Zamerať sa na podporu prepájania podnikateľského sektora a výskumných inštitúcií.
- Podporovať zakladanie klastrových organizácií a stimulovať inovačnú kapacitu ich členov.
- Stanoviť a zaviesť priority vedeckej a technickej politiky a nadväzne financovať projekty, kde je možné dosiahnuť medzinárodne akceptovateľné a reálne výsledky.
- Nastaviť systém podpory aplikovaného výskumu a vývoja zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ pre všetky subjekty hospodárstva (verejné i súkromné).

Box 25: Najlepšie príklady z praxe - Inovácie a zvyšovanie zručností

V rámci podpory inovačnej výkonnosti poskytuje mnoho členských štátov EÚ finančné stimuly pre inovatívne firmy, a to najmä vo forme počiatočného a rizikového kapitálu (Rakúsko, Belgicko, Česká republika, Fínsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia).

Iné krajiny poskytujú pre MSP podporu prostredníctvom inovačných centier, medzi ktoré patria univerzity, výskumné centrá, či podniky (Rakúsko, Belgicko, Česká republika, Nemecko, Francúzsko, Írsko, Taliansko a Veľká Británia). Niektoré štáty zaviedli systém tzv. "inovačných poukazov", ktoré umožňujú MSP nakupovať inovatívne poradenské služby a know - how. Tieto programy sa stali obľúbenými v napríklad Rakúsku, Grécku, Írsku, Holandsku, Portugalsku, Slovinsku a Veľkej Británii.

Litovské Ministerstvo hospodárstva poskytuje finančnú podporu na ochranu duševného vlastníctva MSP. Podstatou podpory je úhrada 95% patentových poplatkov.

Rakúska vláda v roku 2010 v rámci reformy patentového práva znížila poplatky za nové patenty. Okrem toho v roku 2010 zaviedla aj zjednodušenú elektronickú fakturáciu.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

Zásada 9: Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

- Zlepšiť informovanosť podnikateľských subjektov v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho manažmentu a propagovať realizáciu energetických úspor.
- Poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom v oblasti environmentálnej legislatívy⁶⁹.
- Pripraviť projekty, zamerané na zvýšenie povedomia o eko-podnikaní ako o podnikaní s vysokou pridanou hodnotou.
- Podporovať implementáciu environmentálnych manažérskych systémov pre MSP, ako nástroja, umožňujúceho znižovať negatívne environmentálne vplyvy.
- Zabezpečiť informovať medzi podnikateľmi o novej stratégii Európa 2020 so zameraním na životné prostredie a zodpovedné podnikanie v podmienkach SR.
- Podporovať znižovanie domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby.

Box 26: Najlepšie príklady z praxe - Životné prostredie/ Prírodné zdroje

V tejto oblasti viacero členských štátov realizuje programy, zamerané na financovanie energeticky úsporných technológií prostredníctvom výhodných úverových podmienok alebo priamych dotácií, s cieľom pomôcť MSP inovovať alebo nahradiť staršie zariadenia energeticky úspornejšími (Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Francúzsko, Nemecko Malta, Portugalsko, Slovinsko a Veľká Británia). Niektoré členské krajiny podporujú rozvoj podnikania MSP na tzv. „zelených trhoch“ (Bulharsko, Česká republika, Nemecko, Slovensko). Členské štáty taktiež poskytujú poradenské služby pre MSP s cieľom zvýšiť povedomie MSP o energeticky úsporných a náklady znižujúcich technológiách, ako aj o podnikateľských príležitostiach v tejto oblasti (Rakúsko, Belgicko, Bulharsko, Nemecko, Maďarsko, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia).

Dánske Ministerstvo pre hospodárstvo a podnikanie podporuje prostredníctvom inovačného fondu od roku 2009 podnikanie v environmentálnej oblasti.

Holandská Nadácia pre vedu a inovácie v oblasti energetiky a environmentálnych technológií, založená v roku 2008, sa sformovala ako sieť, zoskupujúca viac ako 160 spoločností, vedeckých inštitúcií, regionálnych a miestnych samospráv, ktoré spolufinancujú projekty zamerané na výrobu ekologických produktov a technológie.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm, 2012

⁶⁹ Zdroj: MH SR, Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie, 2012

Rakúska vláda dotuje v rámci schémy na podporu podnikania MSP bonusom 10%, ak investujú do tzv. zelených produktov.

Švédská vláda v roku 2010 zaviedla pre firmy povinnosť prezentovať v ponukách environmentálne aspekty, ak sa chcú zúčastniť verejných obstarávaní.

Zdroj: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm,
2012

Príloha

Genéza Zákona o malých podnikoch

„Zákon o malých podnikoch“ (rok 2008) predstavuje komplexný rámec, ktorý sa zaoberá politikou malého a stredného podnikania v Európskej únii. Pôvod tejto iniciatívy EK siaha k prijatiu „Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť“ (rok 2000)⁷⁰, ktorá podčiarkuje význam existencie a rastu malých a stredných podnikov ako jedného z predpokladov EÚ pre vytvorenie „najkonkurencieschopnejšej a najdynamickejšej sa rozvíjajúcej ekonomiky na svete do roku 2010“.

Na summite **v roku 2000** Európska rada schválila „Európsku chartu pre malé podniky“⁷¹. „Európska charta pre malé podniky“ sa stala základným dokumentom politiky podpory podnikania malých a stredných podnikov v Európe a zároveň nástrojom, ktorý má členskými štátom Európskej únie pomôcť vytvárať vhodné podnikateľské prostredie. Realizácia odporúčaní „Európskej charty pre malé podniky“ predstavovala nástroj na dosiahnutie stanoveného lisabonského cieľa. Dôležitosť „Európskej charty pre malé podniky“ bola uznaná nielen 15 členskými krajinami EÚ, ale aj v ďalších európskych štátoch. **V roku 2002** bola „Európska charta pre malé podniky“ schválená aj kandidátskymi krajinami (dnes členskými krajinami EÚ), následne aj ďalšími krajinami **v roku 2003**. V rámci iniciatív, ktoré nasledovali **v roku 2005**, je potrebné spomenúť stratégie pre tzv. *Lepšiu reguláciu*⁷², vrátane riešenia problematiky administratívneho zaťaženia podnikania. **V roku 2005** EK predstavila zásadne inovovanú komplexnú politiku pre MSP s názvom „Najprv myslí v malom“⁷³. **V roku 2008** Európska komisia prezentovala návrh „Zákona o malých podnikoch“⁷⁴, ktorým sa zjednotili všetky už realizované (parciálne) aktivity do jedného dokumentu. Európskou radou bol „Zákon o malých podnikoch“ prijatý **v decembri 2008**. Iniciatíva „Zákon o malých podnikoch“ prezentuje opatrenia, na realizácii ktorých sa má podieľať EK i opatrenia, ktoré majú byť v kompetencii národných štátov.

⁷⁰ http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

⁷¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_en.pdf

⁷² http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_en.htm

⁷³ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/think-small-first/index_en.htm

⁷⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:en:PDF>

Implementácia „*Zákona o malých podnikoch*“ predstavuje pre EÚ a jej jednotlivé členské štáty kľúčovú výzvu v rámci podpory malého a stredného podnikania a vytvárania vhodného podnikateľského prostredia aj pre tie najmenšie podniky. „*Zákon o malých podnikoch*“ obsahuje všetky parciálne kroky a iniciatívy EÚ, čím zohľadňuje rozsiahlu škálu potrieb MSP. „*Zákon o malých podnikoch*“ tvorí súbor 10 zásad a 4 legislatívnych návrhov⁷⁵.

„*Zákon o malých podnikoch*“ nie je prvou iniciatívou EK v snahe o vytvorenie kvalitného podnikateľského prostredia v členských krajinách EÚ. Za priameho predchodcu „*Zákona o malých podnikoch*“ sa dá považovať spomínaná „*Európska charta pre malé podniky*“⁷⁶, ktorá bola schválená členskými štátmi EÚ v roku 2000. Jej prijatie predstavovalo prvú ucelenú iniciatívu členských štátov smerom k podpore malého a stredného podnikania. V priebehu ďalších rokov dôležitosť tejto iniciatívy uznali aj niektoré štáty mimo Európskej únie. Nórsko sa pridalo k „*Európskej charte pre malé podniky*“ hneď po jej schválení členskými krajinami EÚ. V roku 2002 vtedajšie kandidátske krajiny podpísali „*Mariborskú deklaráciu*“, ktorou sa zaviazali nasledovať a plniť vytýčené ciele „*Európskej charty pre malé podniky*“. Krajiny Západného Balkánu ratifikovali „*Európsku chartu pre malé podniky*“ v roku 2003. Celkovo sa na procese „*Európskej charty pre malé podniky*“ dnes zúčastňuje 44 krajín⁷⁷. „*Európska charta pre malé podniky*“ predstavuje záväzok EÚ smerom k podpore malých a stredných podnikov v celoeurópskom podnikateľskom prostredí. Hlavným cieľom je podporovať vytváranie nových pracovných a podnikateľských príležitostí pre MSP, kreovať podmienky na podporu sociálnej inklúzie a rastu európskeho hospodárstva. Text „*Európskej charty pre malé podniky*“ vo veľkej miere zároveň podporil aktivity v oblasti informatizácie. Vo svojej podstate sa „*Európska charta pre malé podniky*“ zameriava na 10 základných oblastí.

„*Európska charta pre malé podniky*“ rovnako ako „*Zákon o malých podnikoch*“ vychádzajú zo spoločného základu - vytvoriť pre MSP také podnikateľské prostredie, v ktorom by mohli jednoduchým a efektívnym spôsobom podnikáť. V rámci implementácie „*Európskej charty pre malé podniky*“ kladie EK dôraz na uplatnenie regionálneho princípu.

⁷⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:SK:PDF>, strana 5.

⁷⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_sk.pdf

⁷⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/best-practices/charter/index_en.htm#h2-application-of-the-charter-outside-the-eu

Zákon o malých podnikoch v princípe obsahuje všetky odporúčania *Európskej charty pre malé podniky* a zároveň odporúčania, aktivity, iniciatívy Európskej komisie od roku 2000 do roku 2007. Na rozdiel od „*Európskej charty pre malé podniky*“ dôslednejšie rieši problematiku lepšej regulácie a princípu „najprv myslí v malom“ a zameriava sa už aj na environmentálne otázky (životné prostredie, klimatické a energetické zmeny). Zvýšenú pozornosť venuje napríklad aplikácii odborných poznatkov a finančným stimulom, ktoré je možno využiť pre zvýšenie energetickej efektívnosti, implementáciu inovácií a zelených technológií.

Použité zdroje

EIF, Call for Expression of Interest to select Financial Intermediaries that will receive resources from the JEREMIE Holding Fund for Slovakia to implement the Risk Capital Financial Instruments

EK, Internationalisation of European SMEs

EK, Europe 2020 – Europe's Growth Strategy

EK, SMEs and the environment in the European Union

EK, Flash Eurobarometer 196

EK, Flash Eurobarometer 283

EK, Review of the Small Business Act for Europe

EK, Small Business Act

EK, European Charter for Small Businesses

EK, SBA Fact Sheet on Slovakia 2010/2011

EK, Evaluation of SMEs' access to public procurement markets in the EU

EK, Employer-provided vocational training in Europe

EVCA, CEE Statistics, 2011

MH SR , Aktualizácia opatrení vlády SR na prekonanie dopadov globálnej finančnej krízy

MH SR Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike s návrhmi na jeho zlepšovanie

MH SR , Návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR“ vládou SR

MH SR , Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov

MH SR , Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v Slovenskej republike 2007 – 2012

MH SR, Návrh Inovačnej politiky na roky 2011 až 2013 v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR

NARMSP, Postoj malých a stredných podnikov v SR k eko-inováciám

NARMSP, Audit odporúčaní iniciatívy Small Business Act a rozpracovanie základných odporúčaní Európskej komisie na podmienky MSP na Slovensku

ÚVO SR, Informácia o celkovom štatistickom vyhodnotení procesu verejného obstarávania za rok 2010

ÚV SR, Programové vyhlásenie vlády SR 2010-2014

<http://www.nadsme.sk>
<http://www.sario.sk>
<http://www.eximbanka.sk>
<http://www.zps.sk>
<http://www.zmps.sk>
<http://www.economy.gov.sk>
<http://www.vlada.sk>
<http://www.doingbusiness.org>
<http://www.eif.org>

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_sk.pdf
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:en:PDF>
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf
http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0543:FIN:SK:HTML>
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/green_paper_audit_en.htm
http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/action_plan_2011_2015/index_en.htm
<http://www.ecb.int/stats/money/surveys/lend/html/index.en.html>
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=836>
http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/jasmine_sk.cfm#2
<http://www.eib.org/products/loans/special/rsff/index.htm?lang=en>
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/com-2011-870_en.pdf
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0612:FIN:EN:PDF>
http://ec.europa.eu/internal_market/smact/index_en.htm
http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/cwp2012_annex_sk.pdf
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/consultations/index_en.htm
http://ec.europa.eu/internal_market/payments/sepa/
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/standardization/com-2011-311_en.pdf
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/files/standardization/com-2011-315_en.pdf
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm
http://ec.europa.eu/trade/index_en.htm
<http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/market-access/export-from-eu/>
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/communication_sme_internationalisation_draft_en.pdf

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/files/communication_on_industrial_policy_en.pdf

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/documents/transfers/index_en.htm

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:EN:PDF>

http://ec.europa.eu/education/yom/com_en.pdf

http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/startups2011_en.pdf

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/implementation/index_en.htm

http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_en.pdf

http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_en.htm

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/think-small-first/index_en.htm

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Access_to_finance_statistics

<http://www.podnikajte.sk/klub-podnikatelskych-anjelov-slovenska.xhtml>

<http://www.go-eco.sk/O-GO--ECO>

<http://www.siea.sk/bezplatne-poradenstvo-podnikatelia/>

<http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1006>

<http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1727&lang=sk>

Zoznam tabuliek

- Tabuľka 1: Definícia malých a stredných podnikov
- Tabuľka 2: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v EÚ a SR
- Tabuľka 3: Podnikanie
- Tabuľka 4: Podnikanie verzus vzdelávací systém
- Tabuľka 5: Druhá šanca
- Tabuľka 6: Hodnotenie zásady druhej šance podľa indikátorov Svetovej banky
- Tabuľka 7: Najprv myslieť v malom
- Tabuľka 8: Hodnotenie zásady najskôr myslieť v malom podľa indikátorov Svetovej banky
- Tabuľka 9: Dostupná administratíva
- Tabuľka 10: Začiatok podnikania prostredníctvom ONE-STOP-SHOP (OSS)
- Tabuľka 11: Začiatok podnikania prostredníctvom ONE-STOP-SHOP (OSS) – časť 2
- Tabuľka 12: Štátna pomoc a verejné obstarávanie
- Tabuľka 13: Dostupnosť kapitálu
- Tabuľka 14: Miera úspešnosti získania úveru MSP v roku 2010 (%)
- Tabuľka 15: Realizácia iniciatívy JEREMIE v SR v oblasti rizikového kapitálu
- Tabuľka 16: Jednotný trh
- Tabuľka 17: Inovácie
- Tabuľka 18: Zvyšovanie zručností
- Tabuľka 19: Životné prostredie/Prírodné zdroje
- Tabuľka 20: Internacionalizácia
- Tabuľka 21: Kvalita podnikateľského prostredia podľa Svetovej banky
- Tabuľka 22: Umiestnenie SR v roku 2010 a 2011 v hodnotení Doing Business

Zoznam grafov

Graf 1: Podnikanie verzus zamestnanie

Graf 2: Vzdelávací systém, ako iniciátor vzťahu k podnikaniu

Graf 3: Priemerná doba splatnosti zo strany verejnej správy v EÚ

Graf 4: Private equity investície v SVE (% HDP) v roku 2009-2010

Graf 5: Export a import MSP na vnútornom trhu EÚ

Graf 6: Postavenie krajín v hodnotení kontinuálneho odborného vzdelávania

Graf 7: Zavedenie aspoň jednej eko-inovácie v predchádzajúcich 2 rokoch

Graf 8: Podiel MSP implementujúcich zelené opatrenia

Graf 9: Hlavné destinácie exportu EÚ krajín

Graf 10: Využitie podpory pre internacionalizáciu MSP

Zoznam boxov

Box 1: Postavenie MSP v Európskej únii

Box 2: Prehľad a porovnanie zásad/princípov SBA a Európskej charty pre malé podniky

Box 3: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2008

Box 4: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 1

Box 5: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 2

Box 6: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 3

Box 7: Pristúpenie vlády SR k implementácii SBA v roku 2010 – časť 4

Box 8: Podstata stratégie Europe 2020

Box 9: Inteligentná regulácia

Box 10: Úloha EK - prijať Akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k finančným prostriedkom

Box 11: Úloha EK - zrealizovať revíziu európskeho systému noriem

Box 12: Úloha EK - predstaviť novú stratégiu pre podporu MSP na trhoch mimo EÚ

Box 13: Úloha EK - prijať iniciatívu pre sociálne podnikanie

Box 14: Aktuálne hodnotenie SR Európskou komisiou z hľadiska aplikácie SBA

Box 15: Pôvodné delenie krajín EÚ z hľadiska SBA

Box 16: Iniciatíva JEREMIE

Box 17: Rozdelenie krajín EÚ podľa inovačnej výkonnosti

Box 18: Najlepšie príklady z praxe - Podnikanie

Box 19: Najlepšie príklady z praxe - Druhá šanca

Box 20: Najlepšie príklady z praxe - Najskôr myslieť v malom

Box 21: Najlepšie príklady z praxe - Dostupná administratíva

Box 22: Najlepšie príklady z praxe - Štátna pomoc a verejné obstarávanie

Box 23: Najlepšie príklady z praxe - Dostupnosť kapitálu

Box 24: Najlepšie príklady z praxe - Jednotný trh a Internacionalizácia

Box 25: Najlepšie príklady z praxe - Inovácie a zvyšovanie zručností

Box 26: Najlepšie príklady z praxe - Životné prostredie/ Prírodné zdroje